

กรมป่าไม้

คู่มือ

สำหรับเจ้าหน้าที่ในการให้บริการกล้าของป่า

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า

กลุ่มงานพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี

สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

คำนำ

การบริการ คือ การให้ความช่วยเหลือ หรือการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น การให้บริการที่ดีจะทำให้ผู้รับบริการมีความประทับใจและชื่นชมองค์กร งานบริการเป็นเครื่องมือสนับสนุนความสำเร็จของงาน ผู้ให้บริการต้องตระหนักถึงความสำคัญของการให้บริการ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความประทับใจต่อผู้รับบริการทุกคน ดังนั้น ผู้ให้บริการจึงเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่ต้องพัฒนาบุคลิกภาพและมีทัศนคติที่ดี โดยเฉพาะการมีจิตสำนึกการให้บริการ เพื่อพัฒนาองค์กรให้สมบูรณ์แบบการบริการที่ดีของเจ้าหน้าที่ที่สามารถที่จะพัฒนาได้ด้วยการเรียนรู้ ความเข้าใจ และการฝึกฝนให้เกิดทักษะและทัศนคติที่ดี

คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ในการให้บริการกล้าของป่า จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามขั้นตอนการให้บริการ โดยผู้ปฏิบัติงานสามารถให้ข้อมูลกับผู้รับบริการได้อย่างถูกต้องแม่นยำ และสามารถจัดสรรกล้าของป่าได้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการมากที่สุดซึ่งจะทำให้การบริการกล้าของป่าในปัจจุบันเป็นมาตรฐานเดียวกัน และสอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของกรมป่าไม้

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการบริการกล้าของป่า และสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป และที่สำคัญที่สุดคือ ผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า

สารบัญ

	หน้า
คำจำกัดความ	๑
การเพาะชำกล้าของป่า	๑๓
หลักเกณฑ์ในการขอรับบริการกล้าของป่า	๑๕
ขั้นตอนการให้บริการกล้าของป่า	๑๖
หลักการในการให้บริการ	๑๘
สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ	๒๔
บรรณานุกรม	๒๖

สารบัญตาราง

ตารางแสดงขั้นตอนและระยะเวลาการเพาะชำกล้าของป่า	๑๔
--	----

ภาคผนวก

- พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
- พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓
- ระเบียบกรมป่าไม้วาด้วยการจ่ายกล้าไม้ พ.ศ. ๒๕๕๒
- แบบฟอร์มที่ใช้ให้บริการกล้าของป่า
- ตัวอย่างขั้นตอนการเพาะชำกล้าของป่า
- ตัวอย่างเอกสารเผยแพร่
- ของป่าบางชนิดที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ

คำจำกัดความ

ของป่า

พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔ (๗) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘ (กรมป่าไม้, ๒๕๕๒) “ของป่า” หมายความว่า บรรดาของที่เกิดขึ้นหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติ คือ

ก. ไม้ รวมทั้งส่วนต่างๆ ของไม้ ถ่านไม้ น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจนสิ่งอื่นๆ ที่เกิดจากไม้

ข. พืชต่างๆ ตลอดจนสิ่งอื่นๆ ที่เกิดจากพืชนั้น

ค. รังนก ครั่ง รวงผึ้ง น้ำผึ้ง ขี้ผึ้ง และมูลค้างคาว

ง. หินที่ไม่ใช่แร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

และหมายความรวมถึงถ่านไม้ที่บุคคลทำขึ้นด้วย

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๔ (กรมป่าไม้, ๒๕๕๒) “ของป่า” หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่า เป็นต้นว่า

(๑) ไม้ฝืน ถ่าน เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ด ผลไม้ หน่อไม้ ชันไม้ และยางไม้

(๒) หญ้า อ้อ พง แคม ปรีอ คาก กระจุต กล้วยไม้ กูด เห็ด และพืชอื่น

(๓) ซากสัตว์ ไข่ หนัง เขา นอ งา กราม ขนย กระดูก ขน รังนก ครั่ง รวงผึ้ง น้ำผึ้ง และมูลค้างคาว

(๔) ดิน หิน กรวด ทราย แร่และน้ำมัน

ประโยชน์ของป่า

วนิดา (๒๕๓๙) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของป่า หรือผลผลิตจากป่าซึ่งมีประโยชน์ ดังนี้

๑. เพื่อใช้เป็นอาหาร

๒. เพื่อประโยชน์การใช้สอยในครัวเรือนในชีวิตประจำวัน

๓. เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวในระดับท้องถิ่น

๔. ก่อให้เกิดการสร้างงานในด้านการเก็บหา การผลิต และการขนส่ง

๕. สินค้าบางชนิดได้พัฒนาเป็นสินค้าส่งออก ทำรายได้ให้แก่ประเทศ

๖. ช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หากมีการจัดการอย่างถูกต้อง

ใช้เป็นอาหาร

เก็บหาของป่าเพื่อเพิ่มรายได้

แปรรูปครั้งเป็นสารเคลือบ
ใช้ในการส่งออก

ชนิดของป่า

วนิดา (๒๕๓๙) ได้จำแนกของป่าตามลักษณะป่านั้นๆ เป็น ๙ ประเภท ดังนี้

๑. หวาย
๒. ไผ่
๓. ชันและยางไม้
๔. สมุนไพรและเครื่องเทศ
๕. พืชอาหาร
๖. แมลงอุตสาหกรรม และแมลงกินได้
๗. ไม้หอม
๘. เปลือกไม้
๙. แทนิน และสีธรรมชาติ

๑. หวาย

หวายเป็นพืชไม้จำพวกปาล์ม มีลำต้นเลื้อยไปตามดิน หรือเกาะไปตามต้นไม้อื่นๆ ใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

๑.๑ ใช้ทำจักสานและงานฝีมือต่างๆ เช่น หมวก ตะกร้า และเสื่อ เป็นต้น

๑.๒ ใช้ทำเครื่องเรือน อุปกรณ์กีฬา

๑.๓ ใช้เป็นสมุนไพรรักษาโรค เช่น รุมาดิสีซั่ม หอบหืด ท้องร่วง แก้กุด และโรคลำไส้ ได้แก่ *Calamus rotang* *C. ceasius* และ *C. triginus* หวาย

๑.๔ ใช้รับประทานหน่อและยอด

หวายขนาดใหญ่ที่ใช้ในการทำเครื่องเรือน ได้แก่ หวายกำพวน (*C. logisetus*) หวายน้ำผึ้ง (*C. sp.*) หวายขี้เลี่ยน (*C. erectus*) หวายข้อดำ (*C. manan*) หวายวงย (*C. peregrinus*) ส่วนหวายขนาดเล็กที่สำคัญได้แก่ หวายตะค้าทอง (*C. caesius*) หวายขี้ผึ้ง (*C. blumei*) หวายเล็ก (*C. pandanosmus*) หวายขี้เฒ่า (*C. densiflorus*)

ผลิตภัณฑ์จากหวาย

๒. ไม้

๒.๑ ทุกส่วนของไม้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้ง ราก ใบ ลำต้น หรือหน่อไม้ ซึ่งส่วนใหญ่ได้นำมาใช้ประโยชน์ ดังนี้

๒.๑.๑ ลำต้นใช้ในการก่อสร้างบ้าน ทำพื้น และทำฝาผนัง ทำห้านั่งร้าน ทำบันได รั้ว ภาชนะ เครื่องเล่น เครื่องดนตรี เครื่องเรือน จักสาน ทำพื้น เป็นวัตถุดิบในการทำเยื่อกระดาษ

๒.๑.๒ หน่อไม้ใช้เป็นอาหารรับประทานได้ทั้ง หน่อสด หน่อไม้ต้ม และหน่อไม้ดอง เป็นที่นิยมทั่วโลก และเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ

๒.๑.๓ ใบใช้ทำขอม

๒.๑.๔ ป่าไผ่ยังสามารถป้องกันลมได้อย่างดี และป้องกันการพังทลายของดิน

๒.๑.๕ หน่อไม้ใช้เพาะเลี้ยง หน่ออินทรีย์ (รอต่วน) เป็นอาชีพเสริมรายได้ และใช้เป็นอาหารเสริมโปรตีนที่ปลอดภัย

ไม้ข้าวหลาม

ผลิตภัณฑ์จากไม้ชนิดต่างๆ

๒.๒ ไม้ไผ่จากป่าที่ราษฎรนิยมนำมาใช้ประโยชน์ ดังนี้

๒.๒.๑ ไผ่ตง (*Dendrocalamus asper*) เป็นวัตถุดิบในการทำเยื่อกระดาษ ไม้ค้ำยัน จักสานเครื่องใช้ในครัวเรือน ทำไม้จิ้มฟัน หน่อใช้รับประทาน

๒.๒.๒ ไผ่รวก (*Thyrostachys siamensis*) ลำต้นใช้ทำวัสดุก่อสร้าง ไม้ค้ำยัน เยื่อกระดาษ ร้ว จักสานเครื่องใช้ในครัวเรือน หน่อใช้รับประทาน

ไผ่รวก

๒.๒.๓ ไผ่สีสุก (*Bambusa blumeana*) ใช้ทำวัสดุจักสาน เครื่องเรือน หน่อใช้รับประทาน

๒.๒.๔ ไผ่เลี้ยง (*Bambusa nana*) นิยมทำเครื่องเรือน ทำบันได โป๊ะ หลักเลี้ยงหอยแมลงภู่ และแม่บันได

๒.๒.๕ ไผ่ซาง ไผ่ซางนวล ไผ่ปล้อง หรือไผ่สีนวล (*Dendrocalamus strictus*) นิยมใช้ทำวัสดุจักสาน ประเภทที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนมาก ทำไม้จิ้มฟัน หน่อรับประทาน

๒.๒.๖ ไผ่บงหวาน (*Bambusa sp.*) นิยมรับประทานหน่อ เพราะมีรสหวานอร่อย ลำต้นใช้ทำตอก ไม้ค้ำยัน บันได จักสานสิ่งต่างๆ

๒.๒.๗ ไผ่ข้าวหลาม (*Cephalostrachys pergracile*) ลำต้นนิยมนำมาทำกระบอกข้าวหลาม ทำไม้จิ้มฟัน วัสดุจักสาน

ผลิตภัณฑ์จากไผ่

๒.๒.๘ ไผ่ไร่ (*Gigantochloa albociliata*) ลำต้นนิยมนำมาทำด้ามไม้กวาด หน่อใช้รับประทาน

๒.๒.๙ ไผ่รวกดำ (*Thyrsostachy soliveri*) ลำต้นเป็นไม้เนื้อแข็งแรง ทนทาน นิยมใช้ทำโครงรถ เครื่องประดับ บันได และเครื่องเรือนต่างๆ

๒.๒.๑๐ ไผ่ป่า (*Bambusa bambod*) ลำต้นนิยมนำมาทำนักร้านสำหรับงานก่อสร้างหรือวัสดุจักสานต่างๆ หน่อรับประทานได้

นอกจากนี้กรมป่าไม้ได้วิจัยพบการเพาะเลี้ยงหนอนกินเยื่อไผ่ ซึ่งมีไผ่ ๑๑ ชนิด ที่ใช้เพาะเลี้ยงได้แก่ ไผ่ซางนวล ไผ่ซางหรือไผ่ซางดอย ไผ่ซางคำหรือไผ่สีทอง ไผ่ตง ไผ่หก ไผ่โปก ไผ่ไร่หรือ ไผ่บง หรือไผ่บงป่า ไผ่บงบ้าน หรือไผ่บงคาย ไผ่หนาม และไผ่รวก

ไผ่ตง

หน่อไผ่ตง

หน่อไผ่ตง

ไผ่สีสุก

๓. ชันและยางไม้

ชันและยางไม้เป็นของป่าที่มีความสำคัญอีกชนิดหนึ่ง มีเป็นจำนวนมากในประเทศไทยที่นำมา ใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น น้ำมันชักเงา อุตสาหกรรมสี หมึกพิมพ์ กอส์ฟ อุตสาหกรรมยา เป็นต้น การใช้สารธรรมชาติพวกนี้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ เหมือนกับการใช้สารสังเคราะห์ ต่างประเทศจึงเริ่มหันมาให้ความสนใจ การใช้ชันและยาง ที่ได้จากธรรมชาติแทนการสังเคราะห์ ในประเทศไทยมี ชันและยางหลายชนิดที่ได้พัฒนาสู่อุตสาหกรรมขนาดย่อม เช่น ยางรัก ยางนา ยางสน และมีอีกหลายชนิดที่เป็นประโยชน์ มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาสู่อุตสาหกรรมได้ ประเทศไทยเรียกสารเหลวๆ ที่ไหลออกมาจากส่วนต่างๆ ของพืชว่า ชันและยาง ถ้ามีลักษณะแข็งเป็นก้อนเรียก ชัน การแข็งเป็นก้อนนี้เกิดจากพวกน้ำมันหอมระเหยออกไปจึงเหลือ เป็นยางที่มีลักษณะแข็ง ถ้าสารที่ไหลออกมามีลักษณะเหลวข้น เรียกว่า ยาง ชันและยางเป็นสารเหลวที่อาจจะไหลออกมาจากได้เปลือกไม้ หรือเนื้อไม้ก็ได้ มีสีสันแตกต่างกันไป เช่น สีขาว สีเหลือง สีทอง สีแดง สีน้ำตาล หรือสีดำ แล้วแต่ชนิดของไม้ โดยแบ่งได้เป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

ชัน

ยางไม้

๓.๑ ทรูกัม (True gum) ได้แก่ ยางที่มีคุณสมบัติละลายน้ำ ทรูกัมนี้ไหลออกมาจากผนังเซลล์ของเนื้อไม้ ในประเทศไทยพบเพียงชนิดเดียวที่มีคุณสมบัติคล้าย Gum Arabic ซึ่งได้จากต้นสีเลียดแก่น *Acacia catechu* Wild. มีคุณสมบัติเป็นกาวยางดี ใช้ในอุตสาหกรรมผ้าไหม สีน้ำ ยา หมึกพิมพ์ และอื่นๆ แต่ในประเทศไทย ยังไม่มีการเจาะยางชนิดนี้มาใช้ และเป็นยางที่มีราคาแพงหายาก

๓.๒ ชัน เป็นยางที่มีลักษณะกึ่งแข็งหรืออาจเป็นแท่ง ครั้งแรกจะเป็นยางเหลวไหลออกมาจากต้นไม้ และจะค่อยๆ แข็งเป็นก้อนหรือแท่งเมื่อถูกอากาศ ส่วนใหญ่ใช้ในการทำน้ำมันชักเงาหรือยาเรือ เป็นสารที่ละลายในแอลกอฮอล์ แต่ไม่ละลายในน้ำ

๓.๓ โอลีโอเรซิน (Oleo-resin) เป็นยางไม้ที่มีส่วนผสมของน้ำมัน หอมระเหยในอัตราที่สูง มีลักษณะเหลวข้น ละลายในแอลกอฮอล์ บางชนิด มีกัมปนอยู่ด้วย เรียกว่า กัมโอลีโอเรซิน (gum oleoresin) ละลายน้ำ ได้เล็กน้อย ใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ หลายชนิด เช่น น้ำมันชักเงา สีหมึกพิมพ์ สยายโทรศัพท์ เป็นต้น

ยางไม้

๓.๔ กัมเรซิน (Gum resin) เป็นยางไม้ที่มีกัมผสมอยู่ด้วย ละลายน้ำได้เพียงบางส่วน พบว่าในประเทศไทยมีชนิดเดียว คือ ยางรง ใช้ในอุตสาหกรรมสีย้อมผ้าไหม และเป็นสมุนไพร

๔. สมุนไพรและเครื่องเทศ

สมุนไพรและเครื่องเทศ เป็นสิ่งที่แยกจากกันได้ยาก พืชชนิดเดียวกัน อาจเป็นทั้งสมุนไพร และเป็นทั้งเครื่องเทศ ขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์ พืชนั้นๆ เช่น อบเชย พริกไทย ลูกจันทน์เทศ เป็นต้น ถ้านำพืชเหล่านั้น ไปใช้ในการรักษาโรคก็เป็นสมุนไพร ถ้านำไปใช้แต่งกลิ่นอาหารก็เป็นเครื่องเทศ

สมุนไพรในปัจจุบันมีมากกว่า ๑,๐๐๐ ชนิด แต่มีประมาณ ๑๐๐ ชนิด ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจบางชนิดมีศักยภาพในการพัฒนาไปสู่ ยาแผนปัจจุบัน และบางชนิดได้พัฒนาไปสู่การผลิตเป็นตัวยาแผนปัจจุบันแล้ว

เครื่องเทศมีมากมายหลายชนิด ที่ใช้ในประเทศไทยมีทั้ง แหล่งกำเนิดในประเทศไทย และนำเข้าจากต่างประเทศ เครื่องเทศต่างๆ ที่ใช้ประโยชน์ เช่น กระเทียม กระวาน กานพลู ขิง ข่า ขึ้นฉ่าย ลูกจันทน์เทศ ดอกจันทน์เทศ โป๊ยกั๊ก ผักชี พริกไทย โหระพา อบเชย เป็นต้น

ต้นจันทน์เทศ

พืชสมุนไพรและเครื่องเทศ

๕. พืชอาหาร

พืชอาหารแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่ม

๕.๑ พืชผักป่า พบว่าพืชผักป่า เป็นพืชที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนในชนบทสูงสุด เนื่องจากมีการเก็บหาพืชผักป่ามาใช้เป็นอาหารประจำวัน และนำไปขายในท้องตลาด

๕.๒ พืชอาหารป่าเบ็ดเตล็ด นอกจากพืชผักป่าที่กล่าวมาแล้ว ยังมีพืชหัว หน่อไม้ หน่อหวาย ผลไม้ป่า อีกหลายชนิดที่ราษฎรนำมาเป็นอาหาร

๕.๓ เห็ดกินได้เป็นพืชที่พบได้ในป่าทั่วไปของประเทศ พบมากในฤดูฝน ใช้ในการทำอาหาร ทำได้หลายตำรับ และมีรสชาติอร่อย บางชนิดใช้เป็นสมุนไพรรักษาโรคได้ ปัจจุบันได้มีการพัฒนา การเพาะเลี้ยงเห็ดหลายชนิด เช่น เห็ดหอม เห็ดฟาง เห็ดนางรม เห็ดหูหนู แต่มีเห็ดอีกหลายชนิดที่มีราคาแพง เช่น เห็ดโคน หรือเห็ดปลวก เป็นต้น ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีการเพาะเลี้ยงเป็นอาชีพต่อไป

หน่อหวาย

เห็ดป่ากินได้

พืชอาหารป่า

๖. แผลงอุตสาหกรรม และแผลงกินได้

แผลงมีหลายชนิดที่มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณ และได้มีการพัฒนาเทคนิคการเพาะเลี้ยงแผลง ซึ่งได้จากปามาสู่อุตสาหกรรม และบางชนิดมีการซื้อขายตามท้องตลาด แผลงที่พัฒนาสู่อุตสาหกรรม มี ๒ ชนิด คือ ครั่ง และ ผีเสื้อ ส่วนแผลงกินได้ที่มีการซื้อขายในตลาด มีไม่มากนัก แต่ก็สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวเพิ่มได้ แผลงของป่า แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๖.๑ แผลงครั่งจะอาศัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากกิ่งไม้ที่เป็นแม่ไม้เลี้ยงครั่ง มาเป็นอาหาร แล้วขับถ่ายยางครั่งออกจากภายในตัวครั่งตลอดเวลา เพื่อเป็นเกราะห่อหุ้มตัว ป้องกันอันตรายจากภายนอก ยางครั่งจะมีลักษณะเหนียวสีเหลือง เมื่อถูกอากาศเป็นเวลานานจะแข็งตัวเป็นสีน้ำตาลแดง ครั่งที่เก็บเมื่อกะเทาะจากกิ่งไม้แล้วเรียกว่า ครั่งดิบ ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ เรซิน ขี้ผึ้ง ซากตัวครั่ง และสารอื่นๆ ส่วนครั่งที่นำไปใช้ประโยชน์ทางอุตสาหกรรม คือ สีครั่งและครั่งเม็ดซึ่งได้จากการล้างครั่งดิบแล้ว

ต้นไม้ที่ใช้เลี้ยงครั่ง

ครั่งเม็ด

เซลแล็ก

ผลิตผลครั่งในท้องตลาดมี ๕ ชนิด

๖.๑.๑ ครั่งดิบ เป็นครั่งกะเทาะจากกิ่งไม้เลี้ยงครั่ง โดยการใช้มีดกะเทาะ หรือแกะออกจากกิ่งไม้ด้วยมือ

๖.๑.๒ ครั่งเม็ด เป็นครั่งที่ผ่านการบด และล้างให้สะอาด ด้วยน้ำหรือสารเคมี

๖.๑.๓ เซลแล็ก เป็นครั่งบริสุทธิ์ที่หลอมละลายมาจากครั่งดิบ หรือครั่งเม็ด โดยการนึ่ง กรอง ผ่านตะแกรงจะได้สารบริสุทธิ์ออกมา และทำให้เป็นแผ่นบางๆ แล้วตีเป็นเกร็ดเล็กๆ

๖.๑.๔ ครั่งฟอกขาว เป็นครั่งที่ได้ฟอกขาวโดยสารละลาย ไฮโปคลอไรท์ ใช้แทนแล็กเกอร์ และสารเคลือบเงาที่ไม่มีสี และอุตสาหกรรมไนโตรเซลลูโลส

๖.๑.๕ ครั่งพันธุ์ เป็นครั่งที่เก็บจากต้นไม้เลี้ยงครั่ง โดยเลือกกิ่งที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากศัตรูทำลาย และพร้อมที่จะออกลูกครั่งเพื่อขยายพันธุ์ต่อไป

ผลิตผลครั่งที่กล่าวถึงข้างต้นนี้เป็นผลผลิตที่พบได้ทั่วไปในท้องตลาด ส่วนการนำครั่งเม็ด เซลแล็ก และครั่งฟอกขาวไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ต่อไป เช่น เคลือบช็อคโกแลต ทำฉนวนไฟฟ้า ทำหมึก ทำเครื่องสำอาง และอื่นๆ อีกมากมายหลายชนิด แล้วแต่กรรมวิธีที่บริษัทจะผลิต

๖.๒ ผีเสื้อ ในประเทศไทยน้ำผึ้งได้จากผึ้งพื้นเมือง มี ๓ ชนิด และผึ้งพันธุ์อีก ๑ ชนิด รวมเป็น ๔ ชนิด ดังนี้

๖.๒.๑ ผึ้งหลวง (*Apis dorsata*) ตัวโต คุ้ย่าย ไม่นิยมเลี้ยง เพราะเลี้ยงไม่เชื่อง ชอบทำรัง บนต้นไม้ใหญ่

๖.๒.๒ ผึ้งโพรง (*Apis cerana*) เป็นผึ้งที่นิยมเลี้ยงตามบ้านทั่วไป สามารถเลี้ยงเป็นอุตสาหกรรมได้ เลี้ยงกันมากทางภาคใต้

๖.๒.๓ ผึ้งมีม (*Apis florea*) เป็นผึ้งที่มีขนาดเล็กชอบทำรังตามพุ่มไม้ต่างๆ

๖.๒.๔ ผึ้งพันธุ์ (*Apis mellifera*) เป็นผึ้งที่นำเข้ามาเพาะเลี้ยง ซึ่งเป็นสายพันธุ์อิตาเลียน เป็นผึ้งที่เชื่องไม่ดุร้าย ไม่ทิ้งรัง หาอาหารเก่ง ปัจจุบันนิยมนำมาเลี้ยง

ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผึ้งเป็นสินค้าสำคัญ ดังนี้

(๑) น้ำผึ้งมีประโยชน์ ดังนี้

- เป็นอาหารบริสุทธิ์จากธรรมชาติ เหมาะสำหรับเป็นส่วนผสมของยาแผนโบราณหลายชนิด เพื่อบั่นเป็นยาลูกกลอน
- ใช้ผสมอาหารเพื่อให้มีกลิ่นและรสชาติที่น่ารับประทาน เช่น ใช้ในการทำขนมปัง ขนมเค้ก โดนัท ลูกกวาด ไอศกรีม เครื่องดื่ม ใช้ดองผลไม้ เป็นต้น
- ใช้เป็นยารักษาโรคต่างๆ เช่น โรคท้องอืดเฟ้อ โรคกรดไหลย้อน และเส้นเลือดอุดตัน ไส้เลื่อน หลอดลมอักเสบ ความดันโลหิตสูง แก้กึ่งผุก บิด บาดแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก และแก้อ่อนเพลีย อันเนื่องจากท้องร่วงอย่างแรง อาเจียน หรืออดนอน

(๒) ขี้ผึ้ง หรือไขผึ้ง มีประโยชน์ ดังนี้

- ใช้ผสมเครื่องสำอาง
- ใช้ทำเทียนไขใช้ในราชพิธีต่างๆ
- ทำเทียนอบขนม
- ทำสีผึ้ง
- ใช้ในงานอลูมิเนียมหรือเครื่องเงิน และงานทำผ้าบาติก
- ใช้เคลือบผลไม้
- ใช้แผ่นรังเทียมในการเลี้ยงผึ้ง
- ใช้ปั้นหุ่น

(๓) นมผึ้งใช้เป็นสมุนไพรบำรุงสุขภาพและรักษาโรคบางอย่าง

(๔) พิษผึ้ง แก้กัวดข้อ (Rheumatism) หอบหืด ต่อมไทรอยด์ ลดความดันเลือดสูงบางชนิดและแก้อาการบวมอักเสบต่างๆ

(๕) เกสรผึ้ง มีประโยชน์ ดังนี้

- รักษาร่างกายให้แข็งแรง
- ทำให้ผิวพรรณชุ่มชื้น เปล่งปลั่ง
- แก้กัว ผ่า
- เจริญอาหาร
- ขับถ่ายเป็นปกติ
- ทำให้อ่อนหลับสบาย
- แก้อ่อนเพลีย
- สายตาดีขึ้น

ขี้ผึ้ง

๖.๓ แมลงกินได้ที่นิยมรับประทาน ได้แก่

แมลงอื่นๆ จักจั่นน้ำแร่ แมลงดานา แมลงเหนียง แมลงด้บเต่า หรือด้วงดิ่ง แมลงแครงค้อ หรือแมลงแครงจิก แมลงทับ ตั๊กแตนปาทังกา ตั๊กแตนตัวอ่อนของต่อหลุม หนอนกินเยื่อไผ่ หรือรถด่วน จิ้งหรีดทองคำ แมลงกระซอน แมลงมัน แมลงปากดูดจีใหญ่ ตั๊กแตนไหม้ ไข่มดแดง ตัวอ่อนมดแดง ตัวอ่อนแมลงปอ กว่างงวง แมลงเม่า และหนอนผีเสื้อกินใบชี้เหล็ก

ตั๊กแตนไหม้

แมลงเม่า

จิ้งหรีด

ตั๊กแตนปาทังกา

๗. ไม้หอม

ไม้หอมที่น่าสนใจ มีดังนี้

๗.๑ จันทน์หอม (*Mansonia gagei* Drumm.) เนื้อไม้กระพี้สีขาว ส่วนแก่นสีน้ำตาลเข้ม เส้นตรง เนื้อละเอียด แข็ง เลื่อยไสตบแต่งง่าย ไม้ที่ตายเองจะมีกลิ่นหอม ใช้ทำหีบใส่เสื้อผ้า เครื่องกลึงและแกะสลัก ทำหวี ดอกไม้จันทน์ รูป น้ำมันหอมที่ได้จากการกลั่นขึ้นไม้ใช้ปรุงเครื่องหอมและเครื่องสำอาง

ต้นจันทน์ชะมด

ทางด้านสมุนไพร น้ำมันที่กลั่นจากเนื้อไม้ใช้เป็นยาบำรุงหัวใจ เนื้อไม้ใช้เป็นยาแก้ไข้ แก้โลหิตเสีย แก้กระหายน้ำและอ่อนเพลีย

๗.๒ จันทน์ชะมด (*Aglaia pyramidata* Hance) การใช้ประโยชน์ คล้ายจันทน์หอม

เปลือกต้นจันทน์ชะมด

๗.๓ สบ หรือไม้หอม (*Altingia exelsa* Noronha) เนื้อไม้มีกลิ่นหอม ใช้ทำรูป หรือโลงศพ

๗.๔ จันทนา (*Tarenna hoensis* Pitard) ใช้ประกอบเครื่องยา

๗.๕ ทำม้ง (*Litsea petiolata* Hook.f) ทางภาคใต้นิยมใช้ทำครก หรือสากตำน้ำพริก

๗.๖ แก้งซี่พระร่วง (*Celtis timorensis* Span.) เนื้อไม้เมื่อแห้ง แล้วจะมีกลิ่นเหม็นคล้ายอุจจาระ

๗.๗ จันทน์แดง (*Dracaena loureiri* Gagnep.) กลิ่นของไม้ชนิดนี้ มีน้อย และมักจะมียุงกัดที่ แก้มากๆ หรือต้นที่ล้มตายผุพัง

ผลิตภัณฑ์จากไม้หอม

๗.๘ กฤษณา (*Aquilaria* sp.) สกัดน้ำมันหอมระเหยเป็นการค้า ชื่นไม้กฤษณาได้กำหนดเป็นไม้ป่าหวงห้ามชนิดหนึ่ง ซึ่งผู้เก็บหาต้องขออนุญาตจากกรมป่าไม้ ตามสถิติพบว่าไม่มีการขออนุญาตอย่างเป็นทางการ และมีการซื้อขายแบบไม่ถูกต้องตามกฎหมายตลอดมา เนื้อไม้กฤษณาปกติมีสีขาวนวล ไม่มีกลิ่นหอม แต่ไม้กฤษณาบางต้นเนื้อไม้จะเปลี่ยนจากสีขาวนวลเป็นสีน้ำตาลและสีดำ เมื่อดมกลิ่นไม้ที่เผาไฟมีกลิ่นหอม ราคาของไม้กฤษณาที่มีกลิ่นหอมในท้องตลาดมีตั้งแต่ราคาถูกจนถึงราคาหมื่นบาทต่อกิโลกรัม เนื้อไม้ที่หอมนี้มิได้เกิดในกฤษณาทุกต้น เป็นเหตุให้ไม้กฤษณาจำนวนมากถูกชาวบ้านลักลอบโค่นลงเพื่อหาส่วนที่หอม ส่วนต้นกฤษณาที่ไม่มีกลิ่นหอมจะถูกทิ้งไว้ในป่าจนไม้ผุพังไปโดยไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์

ไม้หอมกฤษณา

น้ำมันหอมระเหยจากกฤษณาใช้ในอุตสาหกรรมน้ำหอม และการแต่งกลิ่นยาสูบ ประเทศในกลุ่มอาหรับใช้กฤษณาเป็นเครื่องหอม และใช้ในการผลิตธูป สำหรับเสื้อผ้าหรือผืนหนังถ้าโรยด้วยผงของไม้หอมสามารถกันพวกเลือดหรือตัวไรได้ กฤษณาใช้ในการเข้าเครื่องยา ในตำรายาจีนนั้นกฤษณาจัดเป็นยาชั้นดีอีกชนิดหนึ่ง มีสรรพคุณเป็นยารสเผ็ดปนขมฤทธิ์อุ่น ใช้เป็นยาบำรุงหัวใจ แก้โรคปอดบวมตามข้อ แก้ลมวิงเวียนศีรษะ แก้คลื่นไส้อาเจียน ขับลมในกระเพาะ รักษาอาการปวดแน่นหน้าอก ใช้แก้อาการหอบหืด และเสริมสมรรถภาพของเพศชาย ปัจจุบันได้มีการนำกฤษณาไปผลิตเป็นยาสำเร็จรูปหลายชนิด เช่น ยาจับเอี้ยอี เป็นยารักษาโรคกระเพาะอาหารที่ดีชนิดหนึ่ง ประโยชน์อย่างอื่นนำไปทำลูกประคำ และหีบใส่เครื่องเพชร การเก็บรักษาควรบรรจุกฤษณาไว้ในกล่องไม้ และเก็บไว้ในที่แห้งและอุณหภูมิต่ำ

เปลือกไม้กฤษณา

๘. เปลือกไม้

เปลือกไม้ที่มีการเก็บหาในปัจจุบันมีอยู่ ๑๒ ชนิด คือ เปลือกมะหาด เปลือกปอกระสา เปลือกอบเชย เปลือกเคี่ยม เปลือกพะยอม เปลือกตะเคียน เปลือกสีเสียด เปลือกแสม เปลือกโกงกาง เปลือกโกงกางแดง เปลือกก่อ เปลือกยางบก

เปลือกอบเชย

เปลือกบก

เปลือกสีเสียด

๘.๑ เปลือกไม้มีประโยชน์ ดังนี้

- ๘.๑.๑ ใช้ทำสีย้อมผ้า
- ๘.๑.๒ ใช้เป็นสมุนไพร
- ๘.๑.๓ ใช้เป็นเครื่องเทศ
- ๘.๑.๔ ใช้ทำความสะอาดพื้น ใช้คู่กับหมาก
- ๘.๑.๕ ใช้ทำผงรูป
- ๘.๑.๖ ใช้ทำเยื่อกระดาษ
- ๘.๑.๗ ใช้ทำยากันบูด
- ๘.๑.๘ ใช้ฟอกหนัง

ย้อมสีจากเปลือกไม้

๘.๒ ชนิดของเปลือกไม้

๘.๒.๑ ยางบง ได้จากเปลือกบง มียางเหนียวเมื่อผสมกับน้ำ ใช้ในการทำรูป ทำยากันบูด คือเมื่อนำมา ผสมกับขี้เลื่อย โดยใช้คุณสมบัติของยางบงที่มียางเหนียวเป็นตัวผสม ที่สำคัญของยางบง คือ การทำรูป โดยใช้ยางบงเป็นส่วนผสมของผงรูปที่เรียกว่า โกบวัก (Kobuak powder)

ผงมะหาด

๘.๒.๒ อบเชย ได้จากเปลือกอบเชยมีกลิ่นหอมฉุน และมีรสหวานใช้เป็นส่วนประกอบของอาหาร เช่น ผักดอง ซอส เครื่องพะไล ขนมคุกกี้ ผงกระหรี่ แยม ไล้กรอก และเบคอน ฯลฯ มีคุณสมบัติทำให้สดชื่น แก้อ่อนเพลีย แก้อาเจียน แน่นท้อง หรือใช้ทำยาหอมที่มีกลิ่นหอม น้ำมันระเหยของอบเชยสามารถทำลายสปอร์ของบาซิลลัสแอนแทรซิส

สมุนไพรอบเชย

๘.๒.๓ ปอกระสา ได้จากเปลือกปอกระสาใช้ทำกระดาษสาด้วยมือ

เปลือกปอกระสา

กระดาษสา

ผลิตภัณฑ์กระดาษสา

๙. แแทนนินและสีธรรมชาติ

แทนนินและสีธรรมชาติ ได้จากการนำส่วนต่างๆ ของต้นไม้ เช่น แก่น ราก ผล เปลือก ใบ มาใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่า (Value-added) ให้กับของป่า โดยใช้ส่วนต่างๆ ของต้นไม้โดยตรง หรือสกัดเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ก็ได้

๙.๑ แทนนิน (Tannins) สารธรรมชาติที่เรียกว่า แทนนิน (ภาษาพื้นเมืองเรียกว่าน้ำฝาด) มีอยู่ในเปลือกไม้ในเนื้อไม้และผลไม้ เป็นสารที่ใช้ในการฟอกหนัง ช่วยลดความหนืดในบ่อน้ำมัน ใช้ในการทำหมึกพิมพ์ ทำสีย้อมผ้าให้ทนทาน และใช้เป็นส่วนผสมของยารักษาโรค และเครื่องสำอางบางชนิด นอกจากนั้นยังสามารถนำมาสังเคราะห์เป็นกาต้มน้ำสำหรับผลิตภัณฑ์ไม้เพื่อทดแทนการใช้กาต้มน้ำวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีราคาแพงขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ยังมีแทนนินบางชนิดที่เป็นประโยชน์ทางเภสัชกรรมและอาหาร โดยใช้เป็นยาฝาดสมานในโรคท้องร่วง โรคบิด และผสมเป็นยาบ้วนปาก เป็นต้น

๙.๒ สีธรรมชาติจากพืชที่ใช้ในการย้อมสีมีอยู่มากมาย ตัวอย่างสีที่ได้ เช่น

๙.๒.๑ สีจากแกมสีเขียวจากเปลือกเพกา และแก่นขนุน

๙.๒.๒ สีนํ้าตาลแก่จากเปลือกไม้โกงกาง โปรง คาง มะหาด แสม ประสัก และเนื้อไม้สีเสียด

๙.๒.๓ สีแดงจากรากยอ ดอกคำฝอย แก่นไม้ฝาง ตัวครั่ง และเปลือกสะเดา

๙.๒.๔ สีเหลืองจากเมล็ดคำแสด

๙.๒.๕ สีดำจากลูกมะเกลือ เปลือกไม้โกงกาง ผลมะกึ้ม ใบมะยมป่า เปลือกและผลสมอไทย

และเปลือกกรรพ้า

๙.๒.๖ สีเขียวจากใบหูกวาง และใบเสี้ยน

๙.๒.๗ สีครามจากคราม

๙.๒.๘ สีชมพูจากต้นมหากาฬ และต้นฝาง

๙.๒.๙ สีเหลืองจากแก่นขนุน หรือแก่นไม้แกล้ ใบมะขามไทย ดอกทองกวาว ยางรง เปลือกมะพูด

และเปลือกก่อ

สมอไทย

มะหาด

มะเกลือ

การเพาะชำกล้าของป่า

แนวคิด

การเพิ่มปริมาณไม้ขนาดเล็กและเพิ่มพื้นที่ผลิตของป่า นอกพื้นที่ป่าธรรมชาติ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่เป็นแหล่งผลิตให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน นอกจากนั้นของป่าหายากหรือมีปริมาณลดลง การส่งเสริมการปลูกและพัฒนาเทคนิควิธีการขยายพันธุ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าและปริมาณ ทำให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์เชิงอนุรักษ์ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

พื้นที่ดำเนินการ

ดำเนินการในพื้นที่ที่มีศักยภาพที่จะสามารถดำเนินการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ของป่า ไปสู่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

๑. พื้นที่ในเขตสวนป่า ที่กรมป่าไม้ได้ดำเนินการปลูกไปแล้ว
๒. พื้นที่ตามโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า
๓. พื้นที่หมู่บ้านในโครงการปรับโครงสร้าง และระบบการผลิตเกษตรกร
๔. พื้นที่ในหมู่บ้านพัฒนาป่าชุมชน และหมู่บ้านป่าไม้แผนใหม่
๕. พื้นที่ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๖. พื้นที่ของประชาชน และที่ดินสาธารณประโยชน์

จุดประสงค์การเพาะชำกล้าของป่า

๑. การเพาะชำกล้าของป่าเพื่อนำไปส่งเสริม แจกจ่ายให้ชุมชน หรือประชาชนผู้สนใจนำไปปลูกในหมู่บ้านเป้าหมาย เพื่อใช้ประโยชน์ในการยังชีพ หรือเพื่อเศรษฐกิจต่อชุมชน

๒. การเพาะชำกล้าของป่าเพื่อการศึกษาทางวิชาการ ซึ่งอาจเป็นพันธุ์ของป่าท้องถิ่นที่สมควรได้รับการขยายพันธุ์ และยังไม่เคยศึกษามาก่อน เป็นพันธุ์ที่หายากหรือมีแนวโน้มที่มีปริมาณลดน้อยลง หรือเป็นพันธุ์ของป่าที่มีความยากในการเพาะชำเป็นกรณีพิเศษ

ตารางแสดงขั้นตอนและระยะเวลาการเพาะชำกล้าของป่า

ขั้นตอน	ระยะเวลา	รายละเอียด	เอกสารอ้างอิง
* เริ่มต้น/บำรุงรักษากกล้าของป่าข้าม			
↓			
ติดตาม/สำรวจความต้องการกล้าของป่าของกลุ่มเป้าหมาย	มิ.ย. – ส.ค.	พิจารณาข้อมูล ๑. แบบสอบถามความความต้องการชนิดพันธุ์กล้าของป่า	แบบสำรวจความต้องการ (โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า)
↓			
ประมวลและสรุปผลจำนวนและชนิดพันธุ์กล้าของป่า	ส.ค. – ก.ย.	พิจารณาข้อมูล ๑. ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ๒. บัญชีรายชื่อกล้าของป่า ๓. ความเหมาะสมของพื้นที่ ๔. ความยากง่ายของการขยายพันธุ์ ๕. งบประมาณที่ได้รับ	คู่มือและบัญชีรายชื่อกล้าของป่า (งานพัฒนาของป่า สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้)
↓			
คัดเลือกชนิดพันธุ์และจำนวนกล้าของป่า	ก.ย.		
↓			
จัดทำแผนการผลิตกล้าของป่าและค่าของงบประมาณ	ก.ย.	จัดทำแผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายเงิน	
↓			
Yes			
↓			
จัดทำแผนปฏิบัติงานและงบประมาณ	ต.ค. – ม.ค.	ผลิตกล้าของป่า ๑. จัดหาเมล็ดพันธุ์ ๒. เพาะกล้า ๓. ดูแลรักษา ๔. ตรวจสอบคุณภาพกล้า	(โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า)
↓			
ไม่			
↓			
*ผลิตกล้าของป่า/บำรุงรักษากกล้า	*ต.ค. – ก.ย.	การให้บริการกล้าของป่า ๑. ประชาสัมพันธ์การให้บริการกล้าของป่า ๒. ระเบียบการให้บริการ ๓. ขั้นตอนการให้บริการ	ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาฯ การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า/ศูนย์วิจัยผลิตผลป่าไม้ สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้
↓			
แจกกล้าของป่า	พ.ค. – ส.ค.		
↓			
ติดตาม	ก.ค. – ก.ย.	การประเมินผล ๑. สำรวจความพึงพอใจ ๒. ตรวจสอบเปลี่ยนแปลงปลูกของเกษตรกร ๓. ให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ปัญหา	(โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า) สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้

หมายเหตุ * กล้าของป่าที่มีศักยภาพบางชนิดจำเป็นต้องเพาะขยายพันธุ์ข้ามปี/ชนิดกล้าขึ้นอยู่กับแต่ละท้องถิ่น

หลักเกณฑ์ในการขอรับบริการกล้าของป่า

๑. ติดต่อขอรับกล้าของป่าได้ที่ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า และศูนย์วิจัยผลิตผลป่าไม้ โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมใดๆ ทั้งสิ้น
๒. ตรวจสอบชนิดกล้าของป่าที่ต้องการว่ามีชนิดของป่าตรงตามที่ต้องการและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่นำไปปลูกตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่
๓. ผู้ขอรับกล้าของป่ายื่นคำขอ และติดต่อขอรับกล้าของป่าด้วยตนเอง (ตามแบบคำขอรับกล้าของป่าพร้อมหลักฐาน)
๔. ประชาชนทั่วไปที่มีความต้องการขอรับกล้าของป่าติดต่อขอรับกล้าของป่าจ่ายได้ไม่เกินรายละเอียด ๑,๕๐๐ ต้น/ปี (ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจ่ายกล้าไม้ พ.ศ. ๒๕๕๒)
๕. องค์กรเอกชน ศาสนสถาน หน่วยงานภาครัฐ และโครงการต่างๆ ที่มีความต้องการขอรับกล้าของป่าติดต่อขอรับกล้าของป่าจ่ายได้ไม่เกินรายละเอียด ๑๐,๐๐๐ ต้น/ปี (ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจ่ายกล้าไม้ พ.ศ. ๒๕๕๒)

หมายเหตุ

โครงการปลูกต้นไม้ที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า และมีพื้นที่เป้าหมายชัดเจนสามารถขอรับกล้าของป่าโดยให้ยื่นหนังสือแสดงโครงการพร้อมหลักฐานประกอบแบบคำขอ (ศูนย์ฯ สงวนสิทธิ์แจกจ่ายจำนวนกล้าของป่าตามงบประมาณที่ได้)

หลักฐานการขอรับกล้าของป่า

๑. บัตรประชาชน พร้อมสำเนา
๒. ถ้าเป็นโครงการต้องแนบรายละเอียดโครงการ เอกสารที่ดินและแผนที่สังเขป
๓. คำขอรับกล้าของป่า

การพิจารณา

๑. ศูนย์ฯ เมื่อได้รับคำขอจะพิจารณาแจกจ่ายกล้าของป่าตามจำนวนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงจำนวนผู้ยื่นคำขอ ปริมาณกล้าที่มีอยู่และขนาดพื้นที่ปลูกเป็นหลัก
๒. เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับหนังสือแสดงโครงการจะตรวจสอบหลักฐานเบื้องต้น หากเป็นโครงการที่สมควรสนับสนุนกล้าของป่าให้พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับจำนวนกล้าของป่าที่ควรสนับสนุน โดยคำนึงถึงเป้าหมายของโครงการ จำนวนผู้ยื่นโครงการ ปริมาณกล้าของป่าที่มี และจำนวนพื้นที่ปลูก เป็นหลัก

หมายเหตุ

ศูนย์ฯ จะมีการติดตามประเมินผลการแจกจ่ายกล้าของป่าดังกล่าว โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒ ของผู้มาขอรับกล้าของป่า

ขั้นตอนการให้บริการกล้าของป่า

๑. ผู้รับบริการติดต่อเจ้าหน้าที่ ให้คำปรึกษาแนะนำ ผู้รับบริการกรอกแบบคำขอ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสาร จะเสร็จภายใน ๕-๑๐ นาที

เกษตรกรติดต่อขอรับกล้าของป่าที่ศูนย์ฯ

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารตามแบบคำขอ

๒. ขั้นตอนการจัดเตรียม และส่งมอบกล้าของป่า ศูนย์ฯ จะทำให้เสร็จสิ้นภายในเวลา ๓๐ นาที

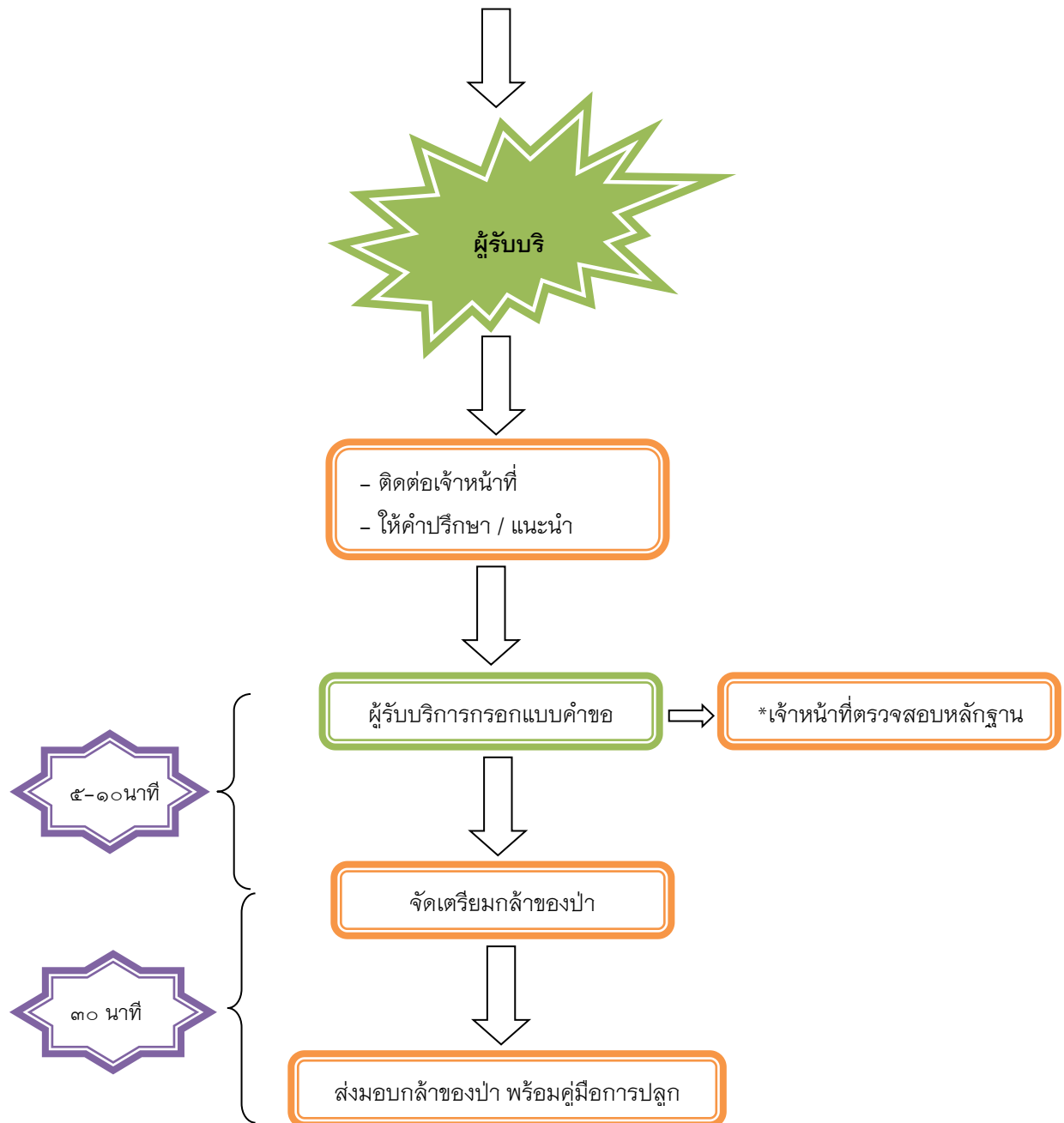

จัดเตรียมกล้าของป่า

ส่งมอบกล้าของป่า

แผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการกล้าของป่า

*หลักฐานที่ใช้ประกอบคำขอรับบริการกล้าของป่า

๑. สำเนาบัตรประชาชน / หนังสือขอรับกล้าของป่า
๒. เอกสารสิทธิ์ที่ดินหรือแผนที่สถานที่ปลูก / แปลงปลูก

หลักการในการให้บริการ

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า ศูนย์วิจัยผลิตผลป่าไม้ ให้ความสำคัญกับการให้บริการเกษตรกรผู้เข้ามาขอรับบริการกล้าของป่าเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดความประทับใจ ศูนย์ฯ จึงเน้นการพัฒนาศักยภาพการให้บริการ

การบริการ

การบริการ คือ การให้ความช่วยเหลือหรือการดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้ใช้บริการที่ดี ผู้รับบริการจะได้รับความประทับใจและเกิดความชื่นชมองค์กร อันเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กร เบื้องหลังความสำเร็จของทุกงาน มักจะมีงานบริการเป็นเครื่องมือในการสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นงานประชาสัมพันธ์ งานบริการวิชาการต่างๆ ตลอดจนความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจจากเจ้าหน้าที่ทุกระดับซึ่งจะต้องช่วยกันขับเคลื่อนพัฒนางานบริการให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

จิตบริการ

๑. เวลาทุกนาทีมีค่าสำหรับผู้รับบริการ
๒. การให้บริการที่ดี เริ่มจากการให้บริการที่ดีกับคนในองค์กรก่อน
๓. การให้บริการที่เกินความคาดหวังเป็นที่สุดของการบริการ
๔. การให้บริการที่ดีส่งผลต่อภาพลักษณ์ขององค์กร

มีจิตบริการที่ดี
เพื่อภาพลักษณ์ขององค์กร

หลักการรับฟัง...ด้วยใจ

๑. เปิดใจที่จะรับฟัง
๒. ให้เกียรติผู้พูด
๓. ตระหนักถึงความสำคัญของผู้พูด
๔. ฟังอย่างมีสติ
๕. ฟังเสียงโดยปราศจากอคติ
๖. ฟังด้วยความใส่ใจและอย่างจริงใจ
๗. ฟังโดยรับรู้สาระได้อย่างถูกต้องตรงตามที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร
๘. ฟังโดยรับรู้ถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้พูดอย่างถูกต้องตรงสภาพความเป็นจริง
๙. รับฟังโดยไม่ตัดตอนการสื่อสาร
๑๐. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการรับฟัง

รับฟังผู้ขอรับบริการ
ด้วยความใส่ใจและจริงใจ

หลักการสื่อความ...ด้วยใจ

๑. เปิดใจที่จะสื่อความ
๒. ให้เกียรติต่อผู้ฟังเสมอ
๓. คิดก่อนพูดเสมอ
๔. ถ่ายทอดด้วยความจริงใจ
๕. มีความสามารถในการจัดการอารมณ์
๖. ใช้ภาษาถูกต้องและเหมาะสม
๗. สื่อความข้อมูลที่เป็นจริงและมีคุณภาพ มีพฤติกรรมการสื่อความที่แสดงความเป็นมิตรและเป็นกันเอง
๘. สื่อความโดยไม่ตัดตอนการสื่อสาร มีคุณธรรมและจริยธรรมในการสื่อความ

ให้เกียรติผู้รับบริการด้วยใจ

คุณลักษณะของผู้ให้บริการที่ดี

การให้บริการนั้นเป็นหน้าที่ในชีวิตประจำวันที่ทุกคนต้องปฏิบัติ ฉะนั้น หากเราต้องการให้ผู้อื่นชื่นชมต่อตัวเราตลอดเวลา เราก็จะต้องปรับปรุงและเสริมสร้างคุณลักษณะของเราให้เป็นที่ถูกอกถูกใจผู้อื่น และที่สำคัญคือต้องถูกใจตนเองด้วย คุณลักษณะของผู้ให้บริการที่ดีควรประกอบไปด้วยคุณลักษณะทางกาย ประการแรกของการให้บริการลูกค้า ลูกค้าจะสัมผัสเราโดยการมองเห็นก่อน ฉะนั้น การมีบุคลิกภาพที่ดี มีการแสดงออกที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำก่อน การมีบุคลิกภาพที่ดีนั้นต้องดีทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งทั้ง ๒ ประการ มีสาระที่น่าสนใจ ดังนี้

๑. บุคลิกภาพภายนอก ได้แก่
 - ร่างกายสะอาด
 - แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ
 - ยิ้มแย้มแจ่มใส
 - กิริยาอ่อนน้อม

แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ

๒. บุคลิกภาพภายใน ได้แก่
 - กระตือรือร้น
 - รอบรู้
 - เต็มใจและจริงใจ
 - ความจำดี
 - มีปฏิภาณไหวพริบ
 - มีความรับผิดชอบ
 - มีอารมณ์มั่นคง

เต็มใจและจริงใจในการให้บริการ

คุณลักษณะทางวาจา

นับเป็นคุณลักษณะที่มีความจำเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะปัญหาของการให้บริการส่วนใหญ่จะเกิดจากการสื่อสารระหว่างผู้ให้กับผู้รับบริการ ดังนั้น หากสามารถนำคุณลักษณะทางวาจาที่ดีมาใช้ในการปฏิบัติงาน ปัญหาการบริการก็จะลดลง ซึ่งคุณลักษณะทางวาจาที่เหมาะสมมี ดังนี้

๑. พูดจาไพเราะอ่อนหวาน
๒. รู้จักให้คำชมตามโอกาสอันสมควร
๓. ใช้ถ้อยคำภาษาให้ถูกต้อง
๔. ใช้น้ำเสียงให้เหมาะสมกับผู้ฟังและสถานการณ์
๕. พูดชัดเจน กระชับ เข้าใจง่าย
๖. หลีกเลี่ยงการตำหนิและนินทา
๗. รู้จักหักทลายผู้อื่นก่อน

ให้บริการด้วยวาจาที่เหมาะสม

อย่าลืมใช้คำว่า

“ สวัสดี ขอโทษ ขอขอบคุณ ” นอกจากการใช้วาทะที่กล่าวแล้ว เสน่ห์อีกอย่างหนึ่งของผู้ที่ประสบความสำเร็จในงานบริการก็คือต้องเป็นผู้ฟังที่ดี ซึ่งมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

๑. ฟังด้วยความเต็มใจ สนใจและใส่ใจ
๒. อย่าปล่อยให้คิดเข้ามารบกวน
๓. จับความให้ได้และตอบรับอย่างมีจังหวะ
๔. ถามคำถามและตรวจสอบความเข้าใจ
๕. อย่าขัดจังหวะ

หลักในการให้บริการ

ร่วมมือและลงมือกระทำอย่างจริงจัง

๑. การให้บริการอย่างมีคุณภาพนั้น ต้องทำทุกครั้งไม่ใช่ทำเฉพาะการบริการครั้งแรกเท่านั้น
๒. คุณภาพของการบริการวัดจากความพอใจของลูกค้าไม่ใช่วัดจากความพอใจของผู้ให้บริการ
๓. ทุกคนในองค์กรร่วมมือกันและลงมือกระทำอย่างจริงจังและจริงใจกับผู้รับบริการ
๔. การบริการที่มีคุณภาพต้องสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้
๕. การบริการที่ดีย่อมเกิดจากการสื่อสารที่ดีต่อกัน
๖. ผู้ให้บริการต้องรู้ลึกภาคภูมิใจและมีความสุขที่มีโอกาสทำให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจ

กลยุทธ์การให้บริการที่ประทับใจ

สุดยอดของการให้บริการก็คือความพึงพอใจและความประทับใจ ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ผู้ให้บริการเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขไปสู่เคล็ดลับการบริการที่ประทับใจ ฉะนั้น จึงใคร่ขอสรุปประเด็นกลยุทธ์ที่ได้รวบรวมจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญและสังเคราะห์จากประสบการณ์ของผู้เขียนเองมานำเสนอไว้ ดังนี้

จัดกิจกรรมฝึกอบรมฯ ให้กับ
ผู้รับบริการด้วยความเต็มใจ

๑. ผู้รับบริการพอใจ เราพอใจ ถือความเป็นสมดุลงานที่ธรรมชาติได้สร้างไว้ ดังพุทธศาสนาได้บัญญัติไว้ว่าความสุขที่แท้คือการให้โดยไม่หวังผลตอบแทน

๒. รอยยิ้มพิมพ์ใจย่อมติดใจในผู้รับบริการ มีนักปราชญ์ท่านหนึ่งกล่าวว่า รอยยิ้มของคนเราสามารถขจัดปัญหาทั้งมวล นั้นแปลว่ารอยยิ้มเริ่มเกิดจากจิตใจที่สะอาด สว่าง สงบ อันนำมาซึ่งสติปัญญาของคนเราที่จะพิจารณาไตร่ตรองหาทางออกให้กับปัญหานั้น

๓. ต้องการให้คนอื่นทำอะไรให้กับตัวเรา เราต้องทำสิ่งนั้นให้ผู้อื่นก่อน เพื่อเปิดใจในการให้และรับความปรารถนาดีจากผู้อื่น

๔. เอาชนะตนเองให้ได้ ศักดิ์ศรีและความสำเร็จของมนุษย์นั้น ไม่ใช่อยู่ที่การอยู่เหนือหรือเอาชนะผู้อื่น แต่อยู่ที่เราสามารถเอาชนะใจตนเองให้ได้ เราจะสามารถทำงานบริการให้ได้ดีมีคุณภาพนั้นต้องเริ่มที่ใจของตนเองก่อน กล่าวได้ว่าการพัฒนาคุณลักษณะทางกาย วาจา และใจของผู้ให้บริการนั้นจำเป็นที่จะต้องมีส่วนที่ตีมาจากทัศนคติของบุคคลนั้น ด้วยเหตุนี้จึงอยากให้พวกเราได้นำพฤติกรรมบริการที่ได้กล่าวไปแล้วไปปฏิบัติเพื่อให้ตัวเรามีความสุขที่แท้ในการทำงาน

คุณสมบัติ/คุณลักษณะของผู้ให้บริการ

๑. ดูแล หน้าตา ทรงผม เล็บมือ ให้สะอาดอยู่เสมอ
๒. ขณะให้บริการ ยอรับประทานอาหาร หรือของขบเคี้ยวต่างๆ
๓. อย่าทำตัวเอาจับ หาวนอน หยอกล้อเล่นกันขณะให้บริการ
๔. อย่าเสริมสวย ล้าง แคะ แกะ เกา ขณะให้บริการ
๕. ห้ามพูดจา หรือหยิบของข้ามหน้าข้ามตาผู้อื่น
๖. แต่งกาย สุภาพ เรียบร้อยถูกระเบียบ
๗. ใช้กิริยาวาจาที่สุภาพต่อผู้ร่วมงาน และผู้รับบริการยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอเมื่อมีผู้รับบริการ
๘. ประสานงาน และติดตามงานกับหน่วยงานอื่นๆ ด้วยท่าทีที่เป็นมิตร
๙. มีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการ
๑๐. มีความพร้อม และกระตือรือร้นในการให้บริการให้เกียรติผู้ร่วมงาน

มีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการ

มาตรฐานการต้อนรับผู้รับบริการ

๑. สอบถามความต้องการของผู้รับบริการก่อนเสมอ
๒. สอบถามความต้องการโดยใช้คำพูด “สวัสดีครับ/ค่ะ ต้องการติดต่อเรื่องอะไรครับ/ค่ะ”
๓. อำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการด้วยความเต็มใจ
๔. ให้การต้อนรับผู้รับบริการด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี
๕. มองสบตา พายิ้มพิมพ์ใจ ปราศรัยทักทายผู้มารับบริการก่อนเสมอ
๖. ขณะให้บริการ ต้องมีความกระฉับกระเฉง กระตือรือร้นเสมอ
๗. ให้บริการแก่ผู้รับบริการทุกคนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกันตามลำดับ ก่อน – หลัง
๘. ถ้าหากมีผู้รับบริการมาก เกิดการบริการที่ล่าช้าหรือมีข้อผิดพลาดใดๆ ต้องกล่าวคำว่า “ขอโทษ” เสมอ
๙. ให้บริการภายในเวลาที่กำหนด หากดำเนินการไม่ได้ ต้องชี้แจงเหตุผลให้ผู้รับบริการทราบ ด้วยวาจาที่สุภาพ

**ต้อนรับผู้บริการ
ด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี**

หัวใจการบริการ

๑. ต้องมีความรวดเร็วทันเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะการแข่งขันยุคปัจจุบัน ความรวดเร็วของการปฏิบัติงาน ความรวดเร็วของการให้บริการจากการติดต่อจะเป็นที่พึงประสงค์ของทุกฝ่าย ดังนั้น การให้บริการที่รวดเร็วจึงเป็นที่ประทับใจ เพราะไม่ต้องเสียเวลารอคอย สามารถใช้เวลาได้คุ้มค่า

๒. ต้องมีความถูกต้องชัดเจน การให้บริการข่าวสาร ข้อมูล หรือการดำเนินงานต่างๆ ต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนเสมอ

๓. การจัดบรรยากาศสภาพที่ทำงานต้องจัดสถานที่ทำงานให้สะอาดเรียบร้อย มีป้ายบอกสถานที่ ขั้นตอนการติดต่อกัน ผู้มาติดต่อสามารถอ่านหรือติดต่อได้ด้วยตนเองไม่ต้องสอบถามใคร ตั้งแต่เส้นทางเข้า จนถึงตัวบุคคลผู้ให้บริการ และจุดให้บริการควรเป็น One stop service คือไปแห่งเดียวจนสำเร็จ

๔. การยิ้มแย้มแจ่มใสหน้าตาต่างบานเบิกของหัวใจในการให้บริการคือความรู้สึก ความเต็มใจ และความกระตือรือร้นที่จะให้บริการ เป็นความรู้สึกภายในของบุคคลว่าเราเป็นผู้ให้บริการ จะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ผู้รับบริการประทับใจกลับไป ความรู้สึกดังกล่าวนี้จะสะท้อนมาสู่สภาพที่ปรากฏในใบหน้าและกิริยาท่าทางของผู้ให้บริการ คือการยิ้มแย้มแจ่มใสทักทายด้วยไมตรีจิต การยิ้มแย้มแจ่มใสจึงถือเป็นบันไดขั้นสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การยิ้มคือการเปิดหัวใจการให้บริการที่ดี

๕. การสื่อสารที่ดีจะสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร ตั้งแต่การต้อนรับด้วยน้ำเสียง และภาษา ที่ให้ความหวัง ให้กำลังใจ ภาษาที่แสดงออกไม่ว่าจะเป็นการปฏิสัมพันธ์โดยตรง หรือทางโทรศัพท์จะบ่งบอกถึงน้ำใจการให้บริการข้างในจิตใจ ความรู้สึกหรือจิตใจที่มุ่งบริการจะต้องมาก่อน แล้วแสดงออกทางวาจา

**สภาพแวดล้อมต้องสะอาด
เรียบร้อย**

๖. การเอาใจเขามาใส่ใจเรา นึกถึงความรู้สึกของผู้มาติดต่อขอรับบริการ เขามุ่งหวังได้รับความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว ความถูกต้อง การแสดงออกด้วยไมตรีจากผู้ให้บริการ การอธิบายในสิ่งที่ผู้มารับบริการไม่รู้ด้วยความชัดเจน ภาษาที่เปี่ยมไปด้วยไมตรีจิต มีความเอื้ออาทร ติดตามงาน และให้ความสนใจต่องานที่รับบริการอย่างเต็มที่ จะทำให้ผู้มาขอรับบริการเกิดความพึงพอใจ

๗. การพัฒนาเทคโนโลยี เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือและเทคนิควิธีการให้บริการที่ดีและรวดเร็ว ในด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลต่างๆ จะเป็นการเสริมการให้บริการที่ดีอีกทางหนึ่ง เช่น Website

๘. การติดตามและประเมินผลการบริการที่ดีควรมีการติดตาม และประเมินผลความพึงพอใจจากผู้รับบริการเป็นช่วงๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและผลสะท้อนกลับว่ามีข้อมูลส่วนใดต้องปรับปรุงแก้ไข เป็นการนำข้อมูลกลับมาพัฒนาการให้บริการและพัฒนาตนต่อไป

การสร้างหัวใจนักบริการ

๑. S = Smiling and Sympathy (ยิ้มแย้ม และเห็นอกเห็นใจ)
๒. E = Early Response (ตอบสนองอย่างรวดเร็ว)
๓. R = Respectful (แสดงออกถึงความนับถือให้เกียรติ)
๔. V = Voluntariness manner (ให้บริการสมัครใจ)
๕. I = Image Enhancing (รักษาภาพลักษณ์ของตนเองและองค์กร)
๖. C = Courtesy (อ่อนน้อม สุภาพ)
๗. E = Enthusiasm (กระฉับกระเฉง กระตือรือร้น)

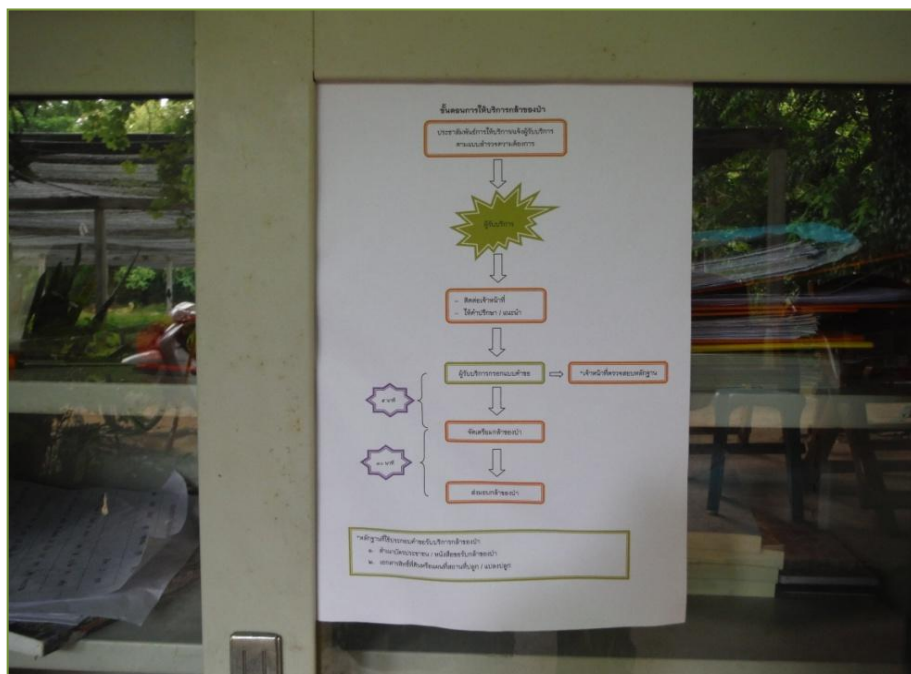
สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ

๑. สำนักงานต้องสะอาด และเรียบร้อย โต๊ะให้บริการและผู้รับบริการเป็นระเบียบ มีข้อมูล และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการให้บริการ

ภาพที่ ๑ บริเวณที่ให้บริการ

๒. มีผัง/ป้ายบริการที่ชัดเจน เพื่อแสดงขั้นตอนในการให้บริการ

ภาพที่ ๒ บริเวณแสดงจุดบริการ มีผังแสดงขั้นตอนการให้บริการไว้ชัดเจน

๓. มีมุมบริการอื่นๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ เช่นมุมแสดงเมนูกล้าของป่า มุมหนังสือ มุมน้ำดื่ม มุมสืบค้นข้อมูล

ภาพที่ ๓ มุมตัวอย่างเมนูกล้าของป่า

ภาพที่ ๔ มุมน้ำดื่ม มุมหนังสือ

บรรณานุกรม

- กรมป่าไม้. ๒๕๕๐. **โครงการส่งเสริมและพัฒนากการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า.** สำนักวิจัยการจัดการป่าไม้และผลิตผลป่าไม้, กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. ๑๘๕ น.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์. ๒๕๕๖. **หลักการการให้บริการที่ดี. (ออนไลน์).**
wiki.mutk.ac.th/index.php/หลักการการให้บริการที่ดี. (วันที่ค้นข้อมูล ๑๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗)
- วนิดา สุบรรณเสณี. ๒๕๓๙. **ของป่าในประเทศไทย.** สำนักวิชาการป่าไม้, กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. ๑๘๓ น.
- เกรียงศักดิ์ เดชอนันต์, นุชนารถ นิลคำแหง, ปิยะวดี บัวจงกล, พรรณี เต๋นรุ่งเรือง, มยุรี จิตต์แก้ว, ลีลา กัญจน์, วรวิทย์ สุนทรบุระ, วิชิต สนธิวณิช, วลัยยุทธ เฟื่องวิวัฒน์, ศิริ เจือวิจิตรจันทร์, สมชัย เบญจชัย, และ สุทธิ วิสุทธิเทพกุล. ๒๕๕๓. **การใช้ประโยชน์ไม้ชั้นพื้นฐาน.** สำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. ๘๕ น.
- กรมป่าไม้ ๒๕๕๒. **คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับ ข้าราชการทหารที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้.** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระราชบัญญัติ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ป่าไม้

พุทธศักราช ๒๕๕๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

อาทิตยทิพอาภา

พล.อ.พิชยนทรโยธิน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ให้

เหมาะสมแก่กาลสมัยยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม

ของสภาผู้แทนราษฎรดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช

๒๕๕๕”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

เป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศพระบรมราชโองการว่าด้วยภาษีไม้ขนสีกและไม้กระยาเลยลงวัน

อาทิตย เดือนสี่ แรมแปดค่ำ ปีมะเส็ง จุลศักราช ๑๒๓๖

(๒) ประกาศพระบรมราชโองการเรื่องซื้อขายไม้ขนสีก ลงวันพุธ เดือนเก้า ขึ้น

ค่ำหนึ่ง ปีวอก จุลศักราช ๑๒๔๖

(๓) ประกาศพระบรมราชโองการเรื่องไม้ขนสีก ลงวันอาทิตย เดือนเจ็ด ขึ้นค่ำ

หนึ่ง ปีกุน นพศก จุลศักราช ๑๒๔๙

(๔) ประกาศพระบรมราชโองการเพิ่มเติมเรื่องไม้ขนสีก ลงวันจันทร์ เดือนสิบ

เอ็ด แรมค่ำหนึ่ง ปีกุน นพศก จุลศักราช ๑๒๔๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘/-/หน้า ๑๔๑๗/๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

- (๕) พระราชบัญญัติไม้ซุงและไม้ท่อนที่ดวงตราลบเลื่อน ร.ศ. ๑๑๕
- (๖) พระราชบัญญัติประกาศการรักษาป่าไม้ ร.ศ. ๑๑๖
- (๗) พระราชบัญญัติรักษาต้นไม้สัก ร.ศ. ๑๑๖
- (๘) พระราชบัญญัติป้องกันการลักลอบตัดราไม้ ร.ศ. ๑๑๗
- (๙) พระราชบัญญัติป้องกันการลักลอบชักลากไม้สักที่ยังมิได้เสียค่าต่อ และภาษี
- ร.ศ. ๑๑๘
- (๑๐) กฎกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยไม้ไหลลอย ร.ศ. ๑๑๙
- (๑๑) กฎข้อบังคับอนุญาตไม้สักใช้ในการปลูกสร้างที่ทำราชการและการ
- สาธารณประโยชน์ ร.ศ. ๑๑๙
- (๑๒) พระราชบัญญัติรักษาป่า พุทธศักราช ๒๔๕๖
- (๑๓) กฎข้อบังคับวางระเบียบวิธีการจัดการรักษาป่า พุทธศักราช ๒๔๕๖
- (๑๔) กฎข้อบังคับวางระเบียบการหาของป่า ว่าด้วยการเก็บรังผึ้ง พุทธศักราช
- ๒๔๖๔
- (๑๕) กฎข้อบังคับวางระเบียบการหาของป่า ว่าด้วยการเจาะเผาดันตะเคียนทำ
- ชัน ในมณฑลปัตตานี พุทธศักราช ๒๔๖๕
- (๑๖) กฎข้อบังคับวางระเบียบการหาของป่า ว่าด้วยการเจาะเผาทำน้ำมันยาง
- พุทศักราช ๒๔๖๕
- (๑๗) พระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติพิกตภาษีภายใน พุทธศักราช
- ๒๔๗๐ เฉพาะมาตรา ๔ (ก) และ (ข)
- (๑๘) พระราชบัญญัติรักษาป่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๗๙
- (๑๙) พระราชบัญญัติควบคุมการทำยางสน พุทธศักราช ๒๔๘๐
- (๒๐) บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้ว
- ในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้
- มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้
- (๑) “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน
- (๒) “ไม้” หมายความว่า ไม้สักและไม้อื่นทุกชนิดที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา
- รวมตลอดถึงไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ไม้ไผ่ทุกชนิด ปาล์ม หวาย ตลอดจนราก ปุ่ม ตอ เศษ
- ปลาย และกิ่งของสิ่งนั้น ๆ ไม่ว่าจะถูกตัด ทอน เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำโดยประการอื่นใด
- (๓) “แปรรูป” หมายความว่า การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ไม้ดังนี้ คือ
- ก. เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไม้ให้เปลี่ยนรูปหรือ
- ขนาดไปจากเดิม นอกจากการลอกเปลือกหรือตกแต่งอันจำเป็นแก่การชักลาก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๒ มาตรา ๔ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^๓ มาตรา ๔ (๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๙๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข. เผา อบ บด หรือกระทำด้วยประการอื่นใดแก่ไม้ให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม เพื่อถือเอาวัตถุดิบหรือผลพลอยได้จากไม้ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๕)^๔ “ไม้แปรรูป” หมายความว่า ไม้ที่ได้แปรรูปแล้ว และหมายความรวมถึงไม้ที่อยู่ในสภาพพรางว่าเป็นสิ่งปลูกสร้าง หรืออยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างอันไม่ชอบด้วยลักษณะสิ่งปลูกสร้างทั่ว ๆ ไป หรือที่ผิดปกติวิสัย หรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้ที่ไม่ชอบด้วยลักษณะของเครื่องใช้ที่ใช้เป็นปกติในท้องถิ่นหรือที่ผิดปกติวิสัย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ไม้ที่อยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้ ทั้งนี้ ตลอดเวลาที่อยู่ในสภาพเช่นนั้น รวมทั้งไม้ที่เคยอยู่ในสภาพดังกล่าวและผู้ครอบครองพิสูจน์ได้ว่าได้เคยมีสภาพเช่นนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีสำหรับไม้อื่นที่มีไซ้ไม้สีก และห้าปีสำหรับไม้สีก มิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๕)^๕ “ทำไม้” หมายความว่า ตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด ชัก ลาก ไม้ในป่า หรือนำไม้ออกจากป่าด้วยประการใด ๆ และหมายความรวมถึงการกระทำดังกล่าวกับไม้สีกหรือไม้อย่างที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีไซ้ป่า หรือการนำไม้สีกหรือไม้อย่างออกจากที่ดินที่ไม้นั้น ๆ ขึ้นอยู่ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๖) “ไม้ไหลลอย” หมายความว่า ไม้ต้น ไม้ซุง ไม้ท่อน ไม้เสา ไม้เข็ม ไม้หลัก ไม้เหลี่ยม ไม้กระดาน ซึ่งเป็นไม้หวงห้าม ที่ได้ไหลลอยโดยปราศจากการควบคุม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๗)^๖ “ของป่า” หมายความว่า บรรดาของที่เกิดหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติ คือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ก. ไม้ รวมทั้งส่วนต่าง ๆ ของไม้ ถ่านไม้ น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่เกิดจากไม้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ข. พืชต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่เกิดจากพืชนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ค. รังนก ครั่ง รวงผึ้ง น้ำผึ้ง ขี้ผึ้ง และมูลค้างคาว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ง. หินที่ไม่ใช่แร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และหมายความรวมถึงถ่านไม้ที่บุคคลทำขึ้นด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๘) “ไม้ฟัน” หมายความว่า บรรดาไม้ที่มีลักษณะและคุณภาพเหมาะสมที่จะใช้เป็นเชื้อเพลิงยิ่งกว่าจะใช้ประโยชน์อย่างอื่น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๙) “ชักลาก” หมายความว่า การนำไม้หรือของป่าจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งด้วยกำลังแรงงาน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๐) “นำเคลื่อนที่” หมายความว่า ชักลาก หรือทำให้ไม้หรือของป่าเคลื่อนจากที่ไปด้วยประการใด ๆ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา _____ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๔ (๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๔ (๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๔ (๗) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๑)^๓ “ขนาดจำกัด” หมายความว่า ขนาดของต้นไม้ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๑๒) “ค่าภาคหลวง” หมายความว่า เงินค่าธรรมเนียมซึ่งผู้ทำไม้หรือเก็บหาของป่าจะต้องเสียตามความในพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๓) “โรงงานแปรรูปไม้” หมายความว่า โรงงานหรือสถานที่ใดซึ่งจัดขึ้นไว้เป็นที่ทำการแปรรูปไม้ รวมถึงบริเวณโรงงานหรือสถานที่นั้น ๆ ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๔) “โรงค้ำไม้แปรรูป” หมายความว่า สถานที่ที่ค้ำไม้แปรรูป หรือที่มีไม้แปรรูปไว้เพื่อการค้ำ รวมถึงบริเวณสถานที่นั้น ๆ ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๕) “ตราประทับไม้” หมายความว่า วัตถุได้อันประดิษฐ์ขึ้นเพื่อให้เกิดเป็นรูปรอย หรือเครื่องหมายใด ๆ นอกจากรูปรอยที่เป็นตัวเลข ไว้ที่ไม้ซึ่งอยู่ภายใต้ความควบคุมแห่งพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๖) “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าพนักงานป่าไม้ พนักงานป่าไม้ หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้มีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๗) “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๕ พระราชกฤษฎีกาหรือประกาศรัฐมนตรีซึ่งกำหนดขึ้นตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้คัดสำเนาประกาศไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและที่ทำการกำนัน หรือที่สาธารณสถานในท้องที่ซึ่งเกี่ยวข้อง

หมวด ๑

การทำไม้และเก็บหาของป่า

ส่วนที่ ๑

การกำหนดไม้หวงห้าม ค่าภาคหลวงและขนาดจำกัด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๖ ไม้หวงห้ามมีสองประเภท คือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประเภท ก. ไม้หวงห้ามธรรมดา ได้แก่ไม้ซึ่งการทำไม้จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับสัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประเภท ข. ไม้หวงห้ามพิเศษ ได้แก่ไม้หายากหรือไม้ที่ควรสงวนซึ่งไม่อนุญาตให้ทำไม้ เว้นแต่รัฐมนตรีจะได้อนุญาตในกรณีพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๗ ไม้สักและไมยางทั่วไปในราชอาณาจักรไม่ว่าจะขึ้นอยู่ที่ใดเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ไม้ชนิดอื่นในป่าจะให้เป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

^๓ มาตรา ๔ (๑๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

การเพิ่มเติมหรือเพิกถอนชนิดไม้ หรือเปลี่ยนแปลงประเภทไม้หวงห้ามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้แล้วก็ดี หรือจะกำหนดไม้ชนิดใดเป็นไม้หวงห้ามประเภทใดขึ้นในท้องที่ใด นอกจากท้องที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดตามความในมาตราก่อนแล้วนั้นก็ดี ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาซึ่งตราขึ้นตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘^๙ (ยกเลิก)

มาตรา ๙^{๑๐} รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดอัตราค่าภาคหลวงโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับไม้หวงห้ามประเภท ก. เฉพาะไม้สัก หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. ให้กำหนดตามชนิด ขนาด และปริมาตรของไม้ ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละสองร้อยบาท

(๒) สำหรับไม้หวงห้ามอื่น ให้กำหนดตามชนิดและปริมาตรของไม้ ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละแปดสิบบาท

(๓) สำหรับไม้หวงห้ามที่ทำเป็นไม้ฟืนหรือไม้เผาถ่าน ให้กำหนดได้ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละห้าบาท ถ้าได้เผาเป็นถ่านแล้ว อัตราค่าภาคหลวงให้เป็นสองเท่าของอัตราค่าภาคหลวงของไม้หวงห้ามที่ทำเป็นไม้ฟืนหรือไม้เผาถ่าน

(๔) สำหรับไม้หวงห้ามหรือถ่านที่เผาจากไม้หวงห้ามที่นิยมซื้อขายกันตามมาตรฐานอื่นนอกจากเป็นลูกบาศก์เมตร จะกำหนดอัตราค่าภาคหลวงแตกต่างจากที่บัญญัติไว้ใน (๑) (๒) หรือ (๓) ก็ได้ แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบของราคาตลาดในราชอาณาจักร โดยเฉลี่ยจากราคาของไม้หวงห้ามหรือของถ่านที่เผาจากไม้หวงห้าม แล้วแต่กรณี

มาตรา ๙ ทวิ^{๑๑} ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นสมควร รัฐมนตรีจะลดหรือยกเว้นค่าภาคหลวงให้บุคคลซึ่งประสบภัยพิบัติสาธารณะตามความจำเป็นเฉพาะรายก็ได้

มาตรา ๑๐ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดขนาดจำกัดไม้หวงห้ามโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ส่วนที่ ๒

การทำไม้หวงห้าม

^๙ มาตรา ๘ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๑๐} มาตรา ๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๑๑} มาตรา ๙ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๑๑^{๑๒} ผู้ใดทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ไม้หวงห้าม ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับสัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

การอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว จะอนุญาตให้ผู้ขาดโดยให้ผู้ได้รับอนุญาตเสียเงินค่าผูกขาดให้แก่รัฐบาลตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้

การอนุญาตโดยวิธีผูกขาดหรือให้สัมปทานสำหรับการทำไม้ฟันหรือไม้เผาถ่านไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้กระทำได้เฉพาะในเขตป่าที่ทางไกลและกันดาร หรือเฉพาะการทำไม้ชนิดที่มีค่าหรือหายาก

การพิจารณาคำขออนุญาตผูกขาดหรือสัมปทานตามความในวรรคก่อนให้กระทำโดยคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

มาตรา ๑๑ ทวิ^{๑๓} ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๑ หรือผู้รับสัมปทานประสงค์จะนำเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่ตนมิได้เป็นเจ้าของเข้าไปในเขตป่าที่ได้รับอนุญาตหรือในเขตสัมปทาน ผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทานดังกล่าวต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบล่วงหน้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

บรรดาทรัพย์สินดังกล่าวในวรรคหนึ่งที่ได้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทานนำเข้าไปในเขตป่าที่ได้รับอนุญาต หรือในเขตสัมปทาน โดยมีได้แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบตามวรรคหนึ่งให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินของผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทาน

มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตทำไม้ที่ไม่มีรอยตราอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ประทับไว้ เว้นแต่จะได้มีข้อความระบุอนุญาตไว้ในใบอนุญาต

มาตรา ๑๓^{๑๔} ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตทำไม้ที่มีขนาดต่ำกว่าขนาดจำกัด แต่ถ้ามีเหตุภัยพิบัติสาธารณะ หรือมีเหตุจำเป็นที่เห็นสมควรช่วยเหลือราษฎรเป็นกรณีพิเศษ รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ผู้รับอนุญาตเฉพาะราย ทำไม้ที่มีขนาดต่ำกว่าขนาดจำกัดเป็นการชั่วคราวก็ได้

การทำไม้ที่มีขนาดต่ำกว่าขนาดจำกัดตามที่รัฐมนตรีอนุญาตให้ทำได้ ตามความในวรรคหนึ่ง ผู้รับอนุญาตจะทำไม้ได้ก็ต่อเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับตราอนุญาตไว้ที่ไม้ นั้นแล้ว ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่ไม่สามารถประทับตราได้ และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ระบุไว้ในใบอนุญาตให้ทำได้โดยไม่ต้องประทับตรา

มาตรา ๑๔^{๑๕} ผู้รับอนุญาตทำไม้ต้องเสียค่าภาคหลวงตามที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

^{๑๒} มาตรา ๑๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔

^{๑๓} มาตรา ๑๑ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๑๔} มาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

(๑) ต้องชำระค่าภาคหลวงล่วงหน้า ต้นหรือท่อนละสองบาท เมื่อรับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ในท้องที่ใดที่คณะกรรมการจังหวัดได้ประกาศโดยรับอนุมัติจากรัฐมนตรีให้งดเว้นไม่ต้องเรียกเก็บเงินค่าภาคหลวงล่วงหน้าหรือให้ลดอัตราค่าภาคหลวงล่วงหน้าจากอัตราที่กำหนดนี้ ก็ให้เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการจังหวัดนั้น ๆ

การทำไม้สัก ผู้รับอนุญาตจะต้องชำระค่าภาคหลวงล่วงหน้า ตามอัตราที่คณะกรรมการจังหวัดได้ประกาศโดยรับอนุมัติจากรัฐมนตรี หรือตามอัตราที่รัฐมนตรีกำหนดเป็นราย ๆ ไป

การทำไม้พิน หรือทำไม้เผ่าถ่าน ไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงล่วงหน้า

(๒) ต้องชำระค่าภาคหลวงให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้แจ้งจำนวนค่าภาคหลวงให้ทราบ

ถ้าผู้รับอนุญาตไม่ชำระค่าภาคหลวงให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคก่อน ให้ไม้ ไม้พิน ไม้เผ่าถ่านหรือถ่านนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่ผู้รับอนุญาตจะได้รับอนุญาตให้ผิดผ่อนการชำระค่าภาคหลวงต่อไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง ในกรณีที่ได้ชำระเงินค่าภาคหลวงล่วงหน้าไว้ และได้ทำไม้ออกมาแล้วภายในกำหนดอายุใบอนุญาต ก็ให้ไม้ส่วนที่เกินจำนวนจากที่ชำระค่าภาคหลวงล่วงหน้าไว้แล้วตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๑๔ ทวิ^{๑๑} บทบัญญัติมาตรา ๑๔ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับอนุญาตทำไม้สักที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินเพื่อใช้สอยส่วนตัว และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้รับอนุญาตทำไม้ยางที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มี น.ส. ๓ หรือโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อใช้สอยส่วนตัว

มาตรา ๑๕^{๑๒} การชำระค่าภาคหลวงสำหรับไม้หวงห้ามชนิดใด ถ้าผู้รับอนุญาตขอชำระในเมื่อไม้นั้นได้แปรรูปแล้ว ต้องชำระตามปริมาตรของไม้แปรรูปในอัตราสองเท่า ค่าภาคหลวงที่กำหนดไว้สำหรับไม้ชนิดนั้น ๆ

มาตรา ๑๖ ค่าภาคหลวงล่วงหน้าทั้งสิ้นที่ชำระไว้แล้วตามความในมาตรา ๑๔ (๑) นั้น ให้นำมาหักกลบลงกับค่าภาคหลวงไม้ที่ท้อออก ยังขาดเท่าใดให้เรียกเก็บจนครบ ถ้าผู้รับอนุญาตทำไม้ออกมาไม่ครบจำนวนตามใบอนุญาตโดยมิใช่เพราะเหตุสุดวิสัย ซึ่งคำนวณค่าภาคหลวงแล้วยังไม่ถึงจำนวนเงินค่าภาคหลวงล่วงหน้าที่ได้ชำระไว้แล้ว ค่าภาคหลวงล่วงหน้าส่วนที่เกินให้ตกเป็นของรัฐบาล

ถ้าผู้รับอนุญาตไม่ได้ทำไม้ออกมาเลยตามใบอนุญาตโดยมิใช่เพราะเหตุสุดวิสัย หรือกระทำความผิดจนถูกเพิกถอนใบอนุญาต ค่าภาคหลวงล่วงหน้าทั้งสิ้น ให้ตกเป็นของรัฐบาล

^{๑๑} มาตรา ๑๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔

^{๑๒} มาตรา ๑๔ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๑๓} มาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๗ บทบัญญัติในส่วนนี้ มิให้ใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

ส่วน (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่จัดกระทำไปเพื่อประโยชน์ในการบำรุงป่า การค้นคว้า

หรือการทดลองในทางวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) ผู้เก็บหาเศษไม้ปลายไม้ตายแห้งที่ล้มขอนนอนไพร อันมีลักษณะเป็นไม้พิน

ซึ่งมิใช่ไม้สักหรือไม้หวงห้ามประเภท ข. ไปสำหรับใช้สอยในบ้านเรือนแห่งตนหรือประกอบกิจ
ของตน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๘^{๑๔} เมื่อมีเหตุภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นที่เห็นสมควร

ช่วยเหลือราษฎรเป็นกรณีพิเศษ รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ผู้ใดเฉพาะรายทำไม้หวงห้ามแตกต่างจาก
ข้อกำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อกำหนดในการอนุญาตเป็นการชั่วคราวก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การยกเว้นค่าภาคหลวง^{๑๕} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๙ (ยกเลิก)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๐ (ยกเลิก)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๑ (ยกเลิก)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๒ (ยกเลิก)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๓ (ยกเลิก)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๔ (ยกเลิก)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ไม้ที่มีไซไม้หวงห้าม^{๒๐} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา^{๑๙} มาตรา ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๑๙} ส่วนที่ ๓ การยกเว้นค่าภาคหลวง มาตรา ๑๙ ถึงมาตรา ๒๔ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติ
ป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๒๐} ส่วนที่ ๔ ไม้ที่มีไซไม้หวงห้าม มาตรา ๒๕ ถึงมาตรา ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๒๕ ผู้ใดนำไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้ามเข้าเขตด่านป่าไม้ ต้องเสียค่าธรรมเนียม
ตามอัตราที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่นำไปเพื่อใช้สอยส่วนตัวภายในเขตท้องที่จังหวัดที่ทำไม้
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การนำไม้เข้าเขตด่านป่าไม้หลายด่าน ให้เสียค่าธรรมเนียมเพียงด่านแรกด่าน
เดียว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มาตรา ๒๖ รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดอัตรา
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๒๕ ไม่เกินลูกบาศก์เมตรละสี่สิบบาท แต่ถ้าเป็นไม้ที่นิยมซื้อขายกันตาม
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรฐานอื่น นอกจากเป็นลูกบาศก์เมตร จะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับไม้ชนิดนั้นแตกต่างจาก
ที่บัญญัติไว้ก็ได้ แต่ต้องไม่เกินร้อยละสิบของราคาตลาดในท้องที่ โดยเฉลี่ยจากราคาของไม้
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ ๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ของป่าหวงห้าม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๒๗ ของป่าอย่างใดในท้องที่ใดจะเป็นของป่าหวงห้าม ให้กำหนดโดย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พระราชกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๒๘ การเพิ่มเติมหรือเพิกถอนของป่าหวงห้ามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกา
กำหนดไว้แล้วก็ดี หรือจะกำหนดของป่าอย่างใดให้เป็นของป่าหวงห้ามขึ้นในท้องที่ใด นอกจาก
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ท้องที่ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดตามความในมาตราก่อนแล้วนั้นก็ดี ให้กำหนดโดยพระราช
กฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พระราชกฤษฎีกาซึ่งตราขึ้นตามความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นกำหนด
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๒๙^{๒๑} ผู้ใดเก็บหาของป่าหวงห้ามหรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่
ของป่าหวงห้ามในป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องเสียค่าภาคหลวง กับทั้ง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว จะอนุญาต
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้ผู้ขาดโดยให้ผู้รับอนุญาตเสียเงินค่าผูกขาดให้แก่รัฐบาลตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา การอนุญาตโดยวิธีผูกขาด ให้กระทำได้เฉพาะในกรณีของป่าหวงห้ามเป็นของมี
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ค่าหรือหายากหรือเฉพาะในเขตป่าที่ห่างไกลและกันดาร หรือมีความจำเป็นในวิธีการเก็บหาอัน
จำต้องให้อนุญาตโดยวิธีผูกขาด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๒๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔

มาตรา ๒๙ ทวิ^{๒๒} ห้ามมิให้ผู้ใดค้าหรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งของป่าหวงห้าม เกินปริมาณที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและในการอนุญาต

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่การนำของป่าหวงห้ามเคลื่อนที่โดยมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วย

มาตรา ๓๐^{๒๓} รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดอัตราค่าภาคหลวงไม้เกินร้อยละสิบของราคาตลาดในราชอาณาจักร โดยเฉลี่ยจากราคาของของป่าหวงห้ามนั้น

มาตรา ๓๑ ในท้องที่ใดที่ได้กำหนดรังผึ้งเป็นของป่าหวงห้าม ห้ามมิให้ผู้ใดแม้จะเป็นผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทานเก็บหาของป่าก็ตาม ตัดหรือโค่นต้นยวนผึ้งหรือต้นไม้ที่ผึ้งจับทำรังอยู่หรือทำอันตรายด้วยประการใดแก่ต้นไม้มาก่อนแล้วโดยไม่จำเป็นแก่การเก็บหาของผึ้ง

มาตรา ๓๒ บทบัญญัติในส่วนนี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดกระทำไปเพื่อประโยชน์ในการบำรุงป่า การค้นคว้า หรือการทดลองในทางวิชาการ

มาตรา ๓๓^{๒๔} เมื่อมีเหตุภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นที่เห็นสมควรช่วยเหลือราษฎรเป็นกรณีพิเศษ รัฐมนตรีจะอนุญาตให้ผู้ใดเฉพาะรายเก็บหาของป่าหวงห้าม แตกต่างจากข้อกำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อกำหนดในการอนุญาตเป็นการชั่วคราวก็ได้

หมวด ๒

ตราประทับไม้

มาตรา ๓๔ ตราประทับไม้ของรัฐบาลที่ใช้ประทับเพื่อความหมายใด จะให้มีลักษณะอย่างใดให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๕^{๒๕} ตราประทับไม้ของเอกชน จะใช้ประทับไม้ได้ต่อเมื่อเจ้าของตราได้นำจดทะเบียนและได้รับอนุญาตแล้ว

เมื่อใบอนุญาตสิ้นสุดลงด้วยประการใด ๆ เจ้าของตราหรือผู้ครอบครองต้องนำตรานั้นไปทำลายต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันใบอนุญาตสิ้นสุด

^{๒๒} มาตรา ๒๙ ทวิ เพิ่มโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕

^{๒๓} มาตรา ๓๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๒๔} มาตรา ๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๒๕} มาตรา ๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔

เว้นแต่กรณีที่ได้รับอนุญาตตาย และทายาทหรือผู้จัดการมรดกประสงค์จะใช้ตรานั้นต่อไปอีกก็ให้ยื่นคำขออนุญาตใช้ตรานั้น และขอแก้ไขเงื่อนไขก่อนกำหนดเวลาที่กล่าวแล้วได้สิ้นสุดลง

การจดทะเบียน การรับอนุญาต พร้อมทั้งเงื่อนไขในการใช้ตราและค่าธรรมเนียมในการนั้น ๆ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๖ ตราประทับไม้ของเอกชน ถ้าหากสูญหายไปโดยเหตุใด เจ้าของตราประทับไม้นั้นต้องแจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นหนังสือภายในกำหนดเวลาไม่เกินหกสิบวัน นับแต่วันรู้ถึงการสูญหายนั้น

มาตรา ๓๗ ในกรณีฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในหมวดนี้ ถ้าไม่ได้นำรอยตราประทับไม้ของเอกชนปรากฏอยู่ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เจ้าของตรานั้นเป็นผู้กระทำการฝ่าฝืน

หมวด ๓

ไม้และของป่าระหว่างเคลื่อนที่

ส่วนที่ ๑

การนำเคลื่อนที่

มาตรา ๓๘^{๒๖} บทบัญญัติในส่วนนี้ให้ใช้บังคับแก่กรณีการนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ต่อไปภายหลังที่

(๑) นำไม้หรือของป่าที่ได้รับใบอนุญาตให้ทำหรือเก็บออกจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ไปถึงสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตแล้ว

(๒) นำไม้ที่ทำโดยไม้ต้องรับอนุญาตออกไปถึงด้านป่าไม้ด้านแรกแล้ว

(๓) นำไม้หรือของป่าเข้ามาในราชอาณาจักร ไปถึงด่านศุลกากรหรือด่านตรวจศุลกากรที่นำเข้ามาแล้ว

(๔) นำไม้หรือของป่าที่รับซื้อจากทางราชการป่าไม้ ไปจากที่ที่ไม้หรือของป่านั้นอยู่

มาตรา ๓๙ ผู้ใดนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วยตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๙ ทวิ^{๒๗} ผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้ หรือผู้รับอนุญาตตั้งโรงค้ำไม้แปรรูป อาจออกหนังสือกำกับไม้แปรรูปเพื่อให้บุคคลใดนำไม้แปรรูปเคลื่อนที่จากสถานที่ที่

^{๒๖} มาตรา ๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๒๗} มาตรา ๓๙ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓

ได้รับอนุญาตของตนไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่งได้ เมื่ออธิบดีกรมป่าไม้ได้สั่งอนุญาตให้กระทำ เช่นนั้นได้ตามเงื่อนไขที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนด หนังสือกำกับไม้แปรรูปให้ใช้แบบที่อธิบดีกรมป่า ไม้กำหนดและให้ถือเสมือนหนึ่งเป็นใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๙

มาตรา ๓๙ ตรี^{๒๔} ผู้ใดนำไม้สักที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเคยอยู่ใน สภาพเป็นเครื่องใช้ และพ้นจากสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้มาแล้วกว่าห้าปี เคลื่อนย้าย ออกนอกเขตจังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งสิ่งปลูกสร้างหรือเป็นที่ประกอบเครื่องใช้นั้น ต้องได้รับอนุญาต จากพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดโดย อนุมัติรัฐมนตรี ระเบียบดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติตามด้วยก็ได้

มาตรา ๔๐^{๒๕} ผู้ใดนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่เข้าเขตด่านป่าไม้ ต้องแจ้งต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านป่าไม้นั้นโดยแสดงใบเบิกทางกำกับไม้หรือของป่า หรือหนังสือกำกับ ไม้แปรรูปที่นำมาขึ้น แล้วแต่กรณี ภายในกำหนดห้าวันนับแต่วันที่เข้าเขตด่าน เมื่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบและอนุญาตเป็นหนังสือให้ผ่านด่านได้แล้ว จึงให้นำไม้หรือของป่านั้นไปได้ การอนุญาตนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติโดยมิชักช้า

มาตรา ๔๑ ห้ามมิให้ผู้ใดนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้ในระหว่าง เวลาตั้งแต่พระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็น หนังสือ

มาตรา ๔๒ บทบัญญัติแห่งสองมาตราก่อน มิให้ใช้บังคับในกรณีต่อไปนี้
(๑) เมื่อมีข้อกำหนดอย่างอื่นในสัมปทาน ใบอนุญาตหรือใบเบิกทาง
(๒) เมื่อทบวงการเมืองใด ได้ตกลงกับกรมป่าไม้ไว้เป็นอย่างอื่น
(๓) เมื่อเป็นการกระทำของผู้ได้รับอนุญาตทำการเก็บไม้ไหลลอยได้เก็บไว้เพื่อ ส่งไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำสถานีตรวจรับและรักษาไม้ไหลลอยตามความในพระราชบัญญัติ นี้

ส่วนที่ ๒

การควบคุมไม้ในลำน้ำ

มาตรา ๓๙ ตรี เพิ่มโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ.

๒๕๑๕

มาตรา ๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓

มาตรา ๔๓ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดเขตควบคุมไม้ในลำน้ำโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ภายในเขตที่รัฐมนตรีกำหนดตามความในวรรคก่อน ห้ามมิให้ผู้ที่มีใช้เจ้าของไม้หรือได้รับอำนาจจากเจ้าของไม้เก็บไม้ไหลลอย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔๔ ผู้รับอนุญาตเก็บไม้ไหลลอย ต้องทำการเก็บและรักษาไม้ตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อผู้รับอนุญาตเก็บไม้ไหลลอยได้แล้ว ให้มอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่โดยมิชักช้า

มาตรา ๔๕ ทุกปีในเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนสิงหาคม เมื่อมีไม้ไหลลอยมาตกอยู่ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศโฆษณาให้เจ้าของเรียกเอาภายในเวลากำหนด แต่มิให้กำหนดน้อยกว่าเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศ

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้คืนไม้ไหลลอยให้แก่ผู้ที่มีสิทธิในไม้นั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พอใจในหลักฐานที่ผู้นั้นนำมาแสดง ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งเป็นอย่างอื่นและผู้อ้างสิทธิไม่พอใจในคำสั่ง ผู้นั้นต้องไปร้องต่อศาลภายในกำหนดเวลาสามสิบวัน นับแต่วันทราบคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าไม่ร้องภายในกำหนดผู้นั้นหมดสิทธิว่ากล่าวต่อไป

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลมิได้สั่งแสดงว่าผู้ใดมีกรรมสิทธิ์ในไม้นั้น ให้ไม้ตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๔๖ ผู้มีสิทธิได้รับไม้คืนจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องชำระค่ารางวัลแก่ผู้รับอนุญาตเก็บไม้ไหลลอยและค่าธรรมเนียมแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ไม่มีผู้มีสิทธิได้รับไม้คืนจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จ่ายรางวัลให้แก่ผู้รับอนุญาตเก็บไม้ไหลลอยโดยอัตราเดียวกัน

หมวด ๔ รุกขวัตถุ
การควบคุมการแปรรูปไม้

มาตรา ๔๗ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดท้องที่ใดให้เป็นเขตควบคุมการแปรรูปไม้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ประกาศนั้นให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศ

มาตรา ๔๘^{๓๐} ภายในเขตควบคุมการแปรรูปไม้ ห้ามมิให้ผู้ใดแปรรูปไม้ ตั้งโรงงานแปรรูปไม้ ตั้งโรงค้ำไม้แปรรูป มีไม้สักแปรรูปไม่ว่าจำนวนเท่าใดไว้ในครอบครอง หรือมี

^{๓๐} มาตรา ๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

ไม้แปรรูปชนิดอื่นเป็นจำนวนเกิน ๐.๒๐ ลูกบาศก์เมตรไว้ในครอบครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและในการอนุญาต

เพื่อประโยชน์แห่งความในวรรคหนึ่ง ไม้ซุงหรือไม้ท่อนที่จมอยู่ในแม่น้ำลำคลองในรัศมีห้าสิบลเมตรของบริเวณที่ทำการแปรรูปไม้ และไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ ให้สันนิษฐานว่าเป็นไม้ที่อยู่ในความครอบครองของผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้ที่มีโรงงานอยู่ในบริเวณนั้น ความในวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกระทำแก่ไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรด้วย

มาตรา ๔๙^{๓๑} ผู้ขอรับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรกลต้อง

(๑) เป็นเจ้าของ และ

(๒) ไม่เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือ

(๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือ

(๔) ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาต

ซึ่งออกตามความในหมวดนี้ หรือใบอนุญาตทำไม้ ใบอนุญาตผูกขาดทำไม้ หรือสัมปทานทำไม้ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีผู้ขอรับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้เป็นนิติบุคคล หุ่นส่วนผู้จัดการหรือกรรมการผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๒) (๓) หรือ (๔)

มาตรา ๔๙ ทวิ^{๓๒} ผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้ต้องรับผิดชอบในการดำเนินการเกี่ยวกับแปรรูปไม้ตามที่ตนได้รับอนุญาต

มาตรา ๕๐^{๓๓} บทบัญญัติแห่งมาตรา ๔๘ มิให้ใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำเพียงเลื่อย ตัด ลิด ขุด หรือถากซ่อมไม้ เพื่อทำเป็นซุงท่อน ไม้เหลื่อมกลอน ไม้เรื่อกลอน เสาถาก หรือหมอนรถ หรือเพื่อทำไม้พิน หรือทำไม้เผ่าถ่าน หรือเลื่อยผ่าเพียงเพื่อความจำเป็นในการชักลาก ในเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ระบุไว้ในใบอนุญาตทำไม้ให้กระทำการนั้น ๆ ได้ และผู้รับอนุญาตได้กระทำการนั้น ๆ ก่อนนำไม้เคลื่อนที่จากบริเวณต่อไม้

(๒) การแปรรูปไม้ที่แปรรูปมาแล้วจากไม้ซุงหรือไม้ท่อน ที่มิใช่เพื่อการค้า

^{๓๑} มาตรา ๔๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน

พ.ศ. ๒๕๑๕

^{๓๒} มาตรา ๔๙ ทวิ เพิ่มโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ.

๒๕๑๕

^{๓๓} มาตรา ๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน

พ.ศ. ๒๕๑๕

(๓) การมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองที่มีใช้เพื่อการค้า โดยมีหลักฐานแสดงว่าได้ ไม้ นั้นมาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้

(๔) การแปรรูปไม้หรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองที่มีใช้ไม้หวงห้าม

(๕) การแปรรูปไม้โดยใช้แรงคนที่มีใช้เพื่อการค้า จากไม้หวงห้ามที่ยังมิได้แปรรูป โดยมีหลักฐานแสดงว่าได้ ไม้ นั้นมาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๑^{๓๔} ผู้รับอนุญาตตามความในหมวดนี้ จะมีไม้ไว้ในครอบครองในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตของตนได้แต่เฉพาะไม้ อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ไม้ที่ได้ชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าเสร็จสิ้นแล้ว หรือถ้าเป็นไม้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการแปรรูปได้ก่อนชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่า โดยมีหนังสืออนุญาตของอธิบดีกรมป่าไม้ และมีรอยตราอนุญาตประทับไว้แล้ว

(๒) ไม้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำโดยไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับตราแสดงว่าเป็นไม้ที่ทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงไว้แล้ว

(๓) ไม้ที่ได้รับซื้อจากทางราชการป่าไม้ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับตรารัฐบาลขายไว้แล้ว

(๔) ไม้แปรรูปของผู้รับอนุญาตตามความในหมวดนี้ และมีหนังสือกำกับไม้แปรรูปของผู้รับอนุญาต หรือใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไว้เป็นหลักฐาน

(๕) ไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร และมีใบเบิกทางตามมาตรา ๓๘ (๓) กำกับ

มาตรา ๕๒ ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตทำการแปรรูปไม้ในระหว่างเวลาตั้งแต่พระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นหนังสือ

มาตรา ๕๓ เพื่อที่จะดูว่าผู้รับอนุญาตตามความในหมวดนี้ได้ปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจการแปรรูปไม้ และกิจการของผู้รับอนุญาตได้ ผู้รับอนุญาตต้องอำนวยความสะดวกและตอบคำถามแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการนี้

มาตรา ๕๓ ทวิ^{๓๕} ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดท้องที่เป็นเขตควบคุมสิ่งประดิษฐ์เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้าม โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในการกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีกำหนดชนิดไม้ ขนาดหรือปริมาณของสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้ามซึ่งผู้ค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้า ที่จะต้องขออนุญาตตามมาตรา ๕๓ ตรี หรือมาตรา ๕๓ จัตวา

มาตรา ๕๓ ตรี^{๓๖} ภายในเขตควบคุม ห้ามมิให้ผู้ใดค้า หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าซึ่งสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้ามที่มีชนิดไม้ ขนาดหรือ

^{๓๔} มาตรา ๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๓๕} มาตรา ๕๓ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

ปริมาณเกินกว่าที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๕๓ ทวิ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๕๓ จัตวา^{๓๖} ในกรณีที่มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดเขตท้องที่ใดเป็นเขตควบคุมตามมาตรา ๕๓ ทวิ ให้ผู้ค้าหรือผู้มีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าซึ่งสิ่งประดิษฐ์เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้าม ที่มีชนิดไม้ ขนาดหรือปริมาณเกินกว่าชนิดไม้ขนาดหรือปริมาณที่ควบคุมอยู่แล้วก่อนวันที่ประกาศของรัฐมนตรีดังกล่าวใช้บังคับ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ประกาศของรัฐมนตรีดังกล่าวใช้บังคับ

เมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บุคคลดังกล่าวค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าซึ่งสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้ามได้ต่อไปจนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่อนุญาตตามคำขอ

หมวด ๕

การแผ้วถางป่า

มาตรา ๕๔^{๓๗} ห้ามมิให้ผู้ใด ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือหรือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรม และรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาหรือโดยได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๕ ผู้ใดครอบครองป่าที่ได้ถูกแผ้วถางโดยฝ่าฝืนตอบทบัญญัติแห่งมาตราก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้แผ้วถางป่านั้น

หมวด ๖

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๕๖ ใบอนุญาตที่ได้ออกให้ตามความในพระราชบัญญัตินี้ จะโอนได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

^{๓๖} มาตรา ๕๓ ตริ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๓๗} มาตรา ๕๓ จัตวา เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๓๘} มาตรา ๕๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

ถ้าผู้รับอนุญาตตาย ทายาทหรือผู้จัดการมรดกจะทำการแทนตามใบอนุญาตนั้นต่อไปก็ได้ แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันผู้รับอนุญาตตาย และถ้าทายาทหรือผู้จัดการมรดกประสงค์จะทำการแทนต่อไปอีก ต้องยื่นคำขออนุญาตก่อนกำหนดเวลาที่กล่าวแล้วได้สิ้นสุดลง

มาตรา ๕๗ ผู้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องจัดให้คนงานหรือผู้รับจ้างซึ่งทำการตามที่ได้รับอนุญาตมีใบคู่มือแสดงฐานะเช่นนั้น ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๘^{๓๙} การขออนุญาตและการอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และในกรณีเฉพาะเรื่อง ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควร จะกำหนดให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติเพิ่มเติมประการได้อีกก็ได้

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งต่ออายุใบอนุญาตที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ได้เมื่อเห็นสมควร

มาตรา ๕๘ ทวิ^{๔๐} ในกรณีการทำไม้หวงห้าม หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามโดยการให้สัมปทาน การอนุญาตให้ผูกขาดหรือการอนุญาตทำไม้หวงห้ามเพื่อการค้าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าที่ได้เตรียมการกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ หรือที่ได้กำหนดโครงการทำไม้หรือเก็บหาของป่าไว้แล้ว หรือการอนุญาตตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๕๔ รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนด

(๑) ให้ผู้รับสัมปทานหรือผู้รับอนุญาต ทำการบำรุงป่า หรือปลูกสร้างสวนป่าตามคำสั่งและวิธีการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด หรือ

(๒) ให้ผู้รับสัมปทานหรือผู้รับอนุญาตออกค่าใช้จ่ายเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการบำรุงป่า หรือปลูกสร้างสวนป่าให้แทน

ในกรณีตาม (๒) ให้คิดค่าใช้จ่ายได้ไม่เกินหกเท่าของค่าภาคหลวง หรือตามอัตราพื้นที่ป่าที่ได้รับสัมปทานหรือรับอนุญาต ไม่เกินไร่ละหนึ่งพันสองร้อยบาท ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีเห็นสมควร

มาตรา ๕๙^{๔๑} ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ได้ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อปรากฏว่าผู้รับอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขในการอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามพระราชบัญญัตินี้ จะสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

^{๓๙} มาตรา ๕๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๔

^{๔๐} มาตรา ๕๘ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๔

^{๔๑} มาตรา ๕๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕

(๒) เมื่อมีการฟ้องผู้รับอนุญาตต่อศาลว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จะสั่งพักใช้ใบอนุญาตไว้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้

มาตรา ๖๐ เมื่อได้มีคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้พักใช้ใบอนุญาตแล้ว ผู้รับอนุญาตหมดสิทธิตามใบอนุญาตนั้น นับแต่วันทราบคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่จนกว่าจะครบกำหนดเวลาการพักใช้ใบอนุญาต หรือจนกว่ารัฐมนตรีจะได้สั่งให้เพิกถอนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต

มาตรา ๖๑^{๕๒} ในกรณีที่เหตุแห่งการสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๕๙ ปรากฏแก่รัฐมนตรีหรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๕๙ แล้ว ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรจะสั่งเพิกถอนใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้เสียก็ได้

ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรกล หรือผู้กระทำการแทนนิติบุคคลผู้รับอนุญาต ไม่มีลักษณะตามมาตรา ๕๙ (๑) หรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๙ (๒) (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี ให้รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๖๑ ทวิ^{๕๓} คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตรับทราบ

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจให้ผู้ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตรับทราบคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ปิดคำสั่งในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ สถานที่ทำการตามใบอนุญาต หรือที่อยู่ของผู้ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต เมื่อได้ปฏิบัติตามวิธีนี้แล้ว ให้ถือว่าผู้ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตรับทราบคำสั่งนั้นตั้งแต่วันปิดคำสั่ง

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่สั่งไม่อนุญาตตามคำขอของบุคคลใดตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามความในมาตรา ๕๙ บุคคลนั้นมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อรัฐมนตรีได้ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๖๓ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ รัฐบาลมีอำนาจให้สัมปทานในการทำไม้ชนิดใดหรือเก็บหาของป่าอย่างใดในป่าใดโดยมีขอบเขตเพียงใด และในสัมปทานนั้นจะให้มีข้อกำหนดและเงื่อนไขอย่างใดก็ได้

รัฐบาลมีอำนาจให้ผู้รับสัมปทานเสียเงินค่าภาคหลวง ตามอัตราที่รัฐบาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินอัตราอย่างสูงที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และจะให้ผู้รับสัมปทานเสียเงินแก่รัฐบาลตามจำนวนที่รัฐบาลจะกำหนดอีกก็ได้

มาตรา ๖๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน

พ.ศ. ๒๕๑๕

มาตรา ๖๑ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๖๔ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ที่เกี่ยวกับความผิดอาญาให้ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๖๔ ทวิ^{๔๔} ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจยึดบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่บุคคลได้ใช้หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๔๔ มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๖๙ ไว้เพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นของผู้กระทำความผิดหรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่

ทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามวรรคหนึ่ง ถ้าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่พิพากษาให้รับ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอรับคืนภายในกำหนดหกเดือน นับแต่วันทราบ หรือถือว่าได้ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ให้ตกเป็นของกรมป่าไม้

ถ้าทรัพย์สินที่ยึดไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา จะเกินค่าของทรัพย์สิน รัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายจะจัดการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น ก่อนถึงกำหนดตามวรรคสองก็ได้ ได้เงินเป็นจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๖๔ ตรี^{๔๕} ในกรณีทรัพย์สินที่ยึดไว้ตามมาตรา ๖๔ ทวิ มิใช่เป็นของผู้กระทำความผิด หรือของผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติรัฐมนตรีคืนทรัพย์สินหรือเงิน แล้วแต่กรณี ให้แก่เจ้าของ ก่อนถึงกำหนดตามมาตรา ๖๔ ทวิ ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อทรัพย์สินนั้นไม่จำเป็นต้องใช้เป็นพยานหลักฐาน ในการพิจารณาคดีที่เป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นถูกยึด และ

(๒) เมื่อผู้กระทำความผิดหรือผู้มีเหตุอันควรสงสัยว่า เป็นผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินนั้นมาจากผู้เป็นเจ้าของโดยการกระทำความผิดทางอาญา

มาตรา ๖๕ เพื่อบำบัดปิดป้องภัยอันตรายซึ่งมีมาเป็นสาธารณะโดยฉุกเฉินแก่ไม้ หรือของป่าในป่าใด พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทานในป่านั้นหรือป่าที่ใกล้เคียง รวมทั้งคนงานหรือผู้รับจ้างของผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทานให้ให้ความช่วยเหลือด้วยแรงงานหรือสิ่งของตามที่จำเป็นแก่การนั้นได้

^{๔๔} มาตรา ๖๔ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๔

^{๔๕} มาตรา ๖๔ ตรี เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๔

มาตรา ๖๖ การโอนไม้หรือของป่าที่ผู้รับอนุญาตหรือผู้รับสัมปทาน กระทำ ก่อนที่ได้ชำระค่าภาคหลวง หรือก่อนที่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นหนังสือ จะยกขึ้น เป็นข้ออ้างเพื่อใช้แก่เจ้าพนักงานหาได้ไม่

มาตรา ๖๗ ให้รัฐมนตรีตั้งด่านป่าไม้และกำหนดเขตแห่งดำนั้น ๆ โดย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๖๘ บรรดาหนี้ค่าภาคหลวงสำหรับไม้หรือของป่าที่ค้างชำระอยู่ให้ถือว่าเป็นหนี้ค่าภาษีอากรที่ค้างชำระแก่รัฐบาล และให้รัฐบาลทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้โดยมี บุริมสิทธิสามัญอย่างเดียวกับค่าภาษีอากรตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หมวด ๖ ทวิ

การสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัมปทานและการสิ้นสุดของสัมปทาน^{๕๖}

มาตรา ๖๘ ทวิ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่ใดในเขตสัมปทานเพื่อ ประโยชน์ในการสร้างเขื่อนชลประทานหรือเขื่อนพลังน้ำหรือเพื่อการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือความมั่นคงของชาติหรือเพื่อรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมหรือเพื่อประโยชน์ สาธารณะอย่างอื่นให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการดังต่อไปนี้

(๑) ให้สัมปทานที่มีพื้นที่สัมปทานทับพื้นที่ดังกล่าวสิ้นสุดลงทั้งแปลง

(๒) ให้ผู้รับสัมปทานหยุดการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานเป็นการชั่วคราวในพื้นที่ ดังกล่าวตามระยะเวลาที่เห็นสมควร

(๓) ตัดเขตพื้นที่ดังกล่าวออกจากพื้นที่ในสัมปทาน

การสั่งการของรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ออก คำสั่ง

มาตรา ๖๘ ตรี นอกจากการสิ้นสุดลงตามอายุของสัมปทาน หรือตามข้อกำหนด หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัมปทาน หรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นสิทธิการทำกิจการที่ ได้รับสัมปทานในเขตพื้นที่สัมปทานทั้งแปลงหรือบางส่วน ย่อมสิ้นสุดลงเมื่อพื้นที่ดังกล่าวอยู่ใน เขตที่กำหนดให้เป็น

(๑) อุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ หรือ

(๒) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

^{๕๖} หมวด ๖ ทวิ การสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัมปทานและการสิ้นสุดของสัมปทาน มาตรา ๖๘

ทวิ ถึงมาตรา ๖๘ เอกาทศ เพิ่มโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พ.ศ. ๒๕๓๒

มาตรา ๖๘ จัตวา ในกรณีที่รัฐมนตรีมีคำสั่งตามมาตรา ๖๘ ทวิ หรือในกรณีที่สิทธิการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานสิ้นสุดลงตามมาตรา ๖๘ ตรี หรือในกรณีที่สัมปทานสิ้นสุดลงเนื่องจากทางราชการได้ใช้สิทธิเพิกถอนสัมปทานเพราะเหตุที่ผู้รับสัมปทานไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดในสัมปทาน บรรดาไม้และของป่าที่อยู่ในพื้นที่สัมปทานที่สิทธิการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานสิ้นสุดลง และบรรดาไม้ที่ยังมิได้เสียค่าภาคหลวงไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่สัมปทานนั้นหรือไม่ ย่อมเป็นของแผ่นดินและผู้รับสัมปทานจะได้สิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในไม้หรือของป่าได้ต่อเมื่อผู้รับสัมปทานสามารถพิสูจน์ได้ว่า ตนได้ทำไม้หรือเก็บหาของป่านั้นโดยถูกต้องตามกฎหมาย ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กำหนดในสัมปทานก่อนสิทธิตามสัมปทานสิ้นสุดลง

ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานประสงค์จะพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับสัมปทานยื่นคำขอพิสูจน์ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้รับสัมปทานได้รับหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่แจ้งคำสั่งรัฐมนตรีหรือแจ้งการสิ้นสุดของสัมปทานตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่งแล้วแต่กรณี วิธีการยื่นคำขอพิสูจน์ การพิสูจน์ การพิจารณา และการสั่งการของรัฐมนตรี ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานไม่พอใจคำสั่งรัฐมนตรี ผู้รับสัมปทานมีสิทธิฟ้องต่อศาลเพื่อพิสูจน์ว่าตนได้ทำไม้หรือเก็บหาของป่าโดยถูกต้องตามกฎหมาย ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กำหนดในสัมปทานก่อนสิทธิตามสัมปทานสิ้นสุดลง แต่ทั้งนี้ต้องยื่นฟ้องภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งของรัฐมนตรี

มาตรา ๖๘ เบญจ ในกรณีที่เป็นสัมปทานทำไม้ ที่รัฐมนตรีได้มีคำสั่งตามมาตรา ๖๘ ทวิ หรือสิทธิการทำไม้ในเขตพื้นที่สัมปทานสิ้นสุดลงตามมาตรา ๖๘ ตรี ให้ผู้รับสัมปทานหยุดการทำไม้ในเขตพื้นที่สัมปทานที่สิทธิการทำไม้สิ้นสุดลงและหยุดการนำไม้เคลื่อนที่ออกจากสถานที่รวมหมอนไม้สำหรับการตรวจวัดคำนวณค่าภาคหลวงโดยสิ้นเชิง และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสำรวจสภาพการทำไม้และสำรวจไม้ที่รวมอยู่ ณ สถานที่รวมหมอนไม้ของผู้รับสัมปทาน และทำบันทึกรายงานเสนอต่ออธิบดีกรมป่าไม้โดยเร็ว บันทึกรายงานดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ระบุข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวิธีการทำไม้ จำนวนและขนาดของไม้ และให้ความเห็นด้วยว่าผู้รับสัมปทานได้ทำไม้โดยถูกต้องตามกฎหมาย ข้อกำหนดและเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในสัมปทานหรือไม่

ในกรณีที่ผลการสำรวจตามวรรคหนึ่งปรากฏว่า ผู้รับสัมปทานได้ทำไม้โดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัมปทานและการกระทำความผิดเป็นเหตุให้ทางราชการมีสิทธิเพิกถอนสัมปทาน การสิ้นสุดของสิทธิการทำไม้ตามมาตรา ๖๘ ทวิ หรือมาตรา ๖๘ ตรี ย่อมไม่เป็นการตัดสิทธิทางราชการที่จะเพิกถอนสัมปทานโดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ก่อนวันที่สิทธิการทำไม้สิ้นสุดลง

เมื่อผู้รับสัมปทานพิสูจน์ต่อรัฐมนตรีตามมาตรา ๖๘ จัตวา ได้ว่าตนได้ทำไม้โดยถูกต้องตามกฎหมาย ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กำหนดในสัมปทานก่อนวันที่สิทธิตามสัมปทานสิ้นสุดลง หรือเมื่อศาลได้พิพากษาเช่นนั้น ให้อธิบดีกรมป่าไม้มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับสัมปทานทำ

การชักลากและนำไม้ดังกล่าวเคลื่อนที่ได้ พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่ผู้รับสัมปทานต้องปฏิบัติไว้ด้วย ผู้รับสัมปทานผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและระยะเวลาตามที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดดังกล่าว ให้หมดสิทธิในไม้นั้น และให้ไม้นั้น ตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๖๘ จ ให้ผู้รับสัมปทานที่ได้รับคำสั่งตามมาตรา ๖๘ ทวิ หรือผู้รับสัมปทานที่สัมปทานสิ้นสุดลงตามมาตรา ๖๘ ตรี ดังต่อไปนี้ มีสิทธิได้รับเงินชดเชยความเสียหายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๖๘ สัตต มาตรา ๖๘ อัฐ มาตรา ๖๘ นว มาตรา ๖๘ ทศ และมาตรา ๖๘ เอกาทศ

(๑) ผู้รับสัมปทานที่พื้นที่สัมปทานทั้งแปลงต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๖๘ ทวิ (๑) หรือมาตรา ๖๘ ตรี และ

(๒) ผู้รับสัมปทานที่ได้รับคำสั่งตามมาตรา ๖๘ ทวิ (๒) หรือ (๓) หรือผู้รับสัมปทานที่พื้นที่สัมปทานบางส่วนต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๖๘ ตรี ทั้งนี้ เฉพาะในกรณีที่ผู้รับสัมปทานดังกล่าวได้ขอเวนคืนสัมปทานที่เหลือทั้งหมดของตนต่อทางราชการ

ในกรณีที่มีการสั่งตามมาตรา ๖๘ ทวิ หรือสัมปทานสิ้นสุดลงตามมาตรา ๖๘ ตรี การเรียกร้องหรือการให้ค่าสินไหมทดแทนหรือเงินชดเชยเพื่อความเสียหายอย่างอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ จะกระทำมิได้

มาตรา ๖๘ สัตต เงินชดเชยความเสียหายที่ผู้รับสัมปทานมีสิทธิได้รับให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงแก่ผู้รับสัมปทาน และเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) เงินลงทุนที่ผู้รับสัมปทานได้ใช้จ่ายไปเพื่อการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานเช่น ค่าเครื่องจักรกล ค่ายานพาหนะ ค่าเครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้รับสัมปทานยังใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงค่าเสื่อมราคาที่ได้หักไว้แล้ว ระยะเวลาของผู้รับสัมปทานที่ผู้รับสัมปทานได้ใช้สิทธิการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานไปแล้ว จำนวนไม้หรือของป่าที่ผู้รับสัมปทานได้ทำออกไปแล้ว รวมทั้งประโยชน์อย่างอื่นที่ผู้รับสัมปทานได้รับไปอันเนื่องจากการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานในระหว่างอายุสัมปทาน และมูลค่าของทรัพย์สินหรือสิ่งของที่เหลืออยู่ และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้รับสัมปทาน

(ข) ค่าใช้จ่ายที่ผู้รับสัมปทานได้จ่ายไปเพื่อการทำกิจการที่ได้รับสัมปทาน และยังมีได้รับผลประโยชน์กลับคืน ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ใน (ก) และ

(ค) ความผูกพันตามกฎหมายที่ผู้รับสัมปทานมีอยู่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ในส่วนที่เกี่ยวกับการจ่ายเงินชดเชยให้แก่ลูกจ้างในกรณีที่มีการเลิกจ้าง

เงินลงทุนหรือค่าใช้จ่ายที่นำมาพิจารณาเพื่อรับเงินชดเชยตาม (ก) และ (ข) จะต้องไม่เกินกว่าที่เป็นเงินลงทุนหรือค่าใช้จ่ายตามที่ถูกประกอบธุรกิจจะลงทุนหรือใช้จ่ายในกิจการเช่นนั้นโดยทั่วไปตามปกติ

(๒) ความรับผิดที่ผู้รับสัมปทานมีต่อบุคคลภายนอกตามสัญญา ระหว่างผู้รับสัมปทานกับบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำกิจการที่ได้รับสัมปทาน หากมีข้อสัญญาที่คู่สัญญาดตกลงให้ผู้รับสัมปทานต้องรับผิดชอบในกรณีเหตุสุดวิสัยให้แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือมีข้อสัญญาที่คู่สัญญาดตกลงให้ผู้รับสัมปทานต้องรับผิดชอบเพราะรัฐสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกสัมปทาน ข้อสัญญาดังกล่าวย่อมไม่มีผลใช้บังคับเพื่อการให้เงินชดเชยความเสียหายตามมาตรา

(๓) ห้ามมิให้มีการจ่ายเงินชดเชยเพื่อผลกำไรหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ผู้รับสัมปทานคาดว่าจะได้จากการทำกิจการที่ได้รับสัมปทาน

(๔) ในกรณีที่มีการเลิกสัมปทานเป็นเหตุให้ผู้รับสัมปทานได้รับเงินทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นตอบแทน จากการประกันหรือการอื่นใดเพื่อทดแทนความเสียหายให้ถือว่าเงิน ทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นนั้น เป็นส่วนหนึ่งของเงินชดเชยความเสียหายตามมาตรา

ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานยื่นคำขอเวนคืนสัมปทานตามมาตรา ๖๔ จ (๒) ให้ผู้รับสัมปทานได้รับเงินชดเชยความเสียหายเฉพาะตามอัตราส่วนของพื้นที่หรือของจำนวนไม้หรือของป่าที่จะทำออกได้จากพื้นที่ในส่วนที่สัมปทานนั้นสิ้นสุดลง แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่า ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลฟังได้ว่า พื้นที่ในส่วนที่สัมปทานสิ้นสุดลงนั้นเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้รับสัมปทานไม่สามารถดำเนินกิจการในสัมปทานที่ขอเวนคืนนั้นต่อไปได้ ก็ให้ได้รับเงินชดเชยเช่นเดียวกับกรณีพื้นที่สัมปทานทั้งแปลงสิ้นสุดลง

มาตรา ๖๔ อัญญา เมื่อรัฐมนตรีมีคำสั่งตามมาตรา ๖๔ ทวิ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งคำสั่งของรัฐมนตรีให้ผู้รับสัมปทานทราบเป็นหนังสือ หรือเมื่อสิทธิการทำกิจการที่ได้รับสัมปทานในเขตพื้นที่สัมปทานทั้งแปลงหรือบางส่วนต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๖๔ ตร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับสัมปทานทราบถึงการสิ้นสุดดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานประสงค์จะเรียกร้องเงินชดเชยความเสียหาย ผู้รับสัมปทานจะต้องยื่นคำขอเรียกร้องเงินชดเชยความเสียหายต่ออธิบดีกรมป่าไม้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้รับสัมปทานได้รับหนังสือของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่แจ้งคำสั่งของรัฐมนตรี หรือแจ้งการสิ้นสุดของสัมปทานตามวรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี

คำขอตามวรรคสองให้ทำเป็นหนังสือ พร้อมทั้งจัดทำบัญชีแสดงจำนวนเงินชดเชยความเสียหายที่ตนเห็นว่าสมควรจะได้รับตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๔ สัตต โดยมีหลักฐานที่สนับสนุนข้อเรียกร้องของตนตามความจำเป็น

ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานที่ขอเรียกร้องเงินชดเชยความเสียหาย เป็นผู้ใช้สิทธิตามมาตรา ๖๘ จ (๒) ผู้รับสัมปทานต้องขอเวนคืนสัมปทานที่เหลือทั้งหมดของตนก่อนหรือในวันที่ขอเรียกร้องเงินชดเชยความเสียหายตามมาตรา

มาตรา ๖๘ นว ในการพิจารณากำหนดเงินชดเชยความเสียหาย ให้อธิบดีกรมป่าไม้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนกรมสรรพากรหนึ่งคน ผู้แทนสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหนึ่งคน ผู้มีความรู้ความสามารถในการตีราคาทรัพย์สินหนึ่งคน และเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้หนึ่งคน เพื่อทำหน้าที่พิจารณากำหนดเงินชดเชยความเสียหาย

ให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกให้ผู้รับสัมปทานมาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม ตลอดจนเรียกให้ผู้รับสัมปทานมาเจรจาเพื่อกำหนดเงินชดเชยดังกล่าวได้ และในกรณีที่ผู้รับสัมปทานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือไม่ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการดำเนินการกำหนดเงินชดเชยความเสียหายตามที่เห็นสมควรต่อไปโดยมิชักช้า

เมื่อคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งได้กำหนดเงินชดเชยความเสียหายเสร็จสิ้นแล้ว ให้ทำบันทึกรายงานเสนอต่ออธิบดีกรมป่าไม้โดยบันทึกรายงานดังกล่าวจะต้องแสดงรายละเอียดและเหตุผลของการพิจารณาว่าการกำหนดเงินชดเชยดังกล่าวมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไร มีเหตุผลสนับสนุนเพียงใด พร้อมทั้งระบุเอกสารหลักฐานที่ใช้ในการพิจารณา และในกรณีที่อธิบดีกรมป่าไม้ไม่เห็นชอบด้วย ให้อธิบดีกรมป่าไม้มีอำนาจแก้ไขตามที่เห็นสมควรพร้อมทั้งแสดงเหตุผลกำกับในบันทึกไว้ด้วย

ให้อธิบดีกรมป่าไม้มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับสัมปทานทราบถึงจำนวนเงินชดเชยความเสียหายที่ผู้รับสัมปทานจะได้รับพร้อมด้วยเหตุผลตามสมควร และให้กำหนดระยะเวลาที่ผู้รับสัมปทานจะมาขอรับเงินชดเชยดังกล่าวไว้ด้วย

มาตรา ๖๘ ทศ ผู้รับสัมปทานผู้ใดไม่พอใจในเงินชดเชยความเสียหายที่อธิบดีกรมป่าไม้แจ้งให้ทราบตามมาตรา ๖๘ นว ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้ดังกล่าว

ในการพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และผู้มีความรู้ความสามารถในการตีราคาทรัพย์สิน มีจำนวนทั้งหมดไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเก้าคน เป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์

มาตรา ๖๘ เอกาทศ ในกรณีที่ผู้รับสัมปทานยังไม่พอใจในคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีตามมาตรา ๖๘ ทศ หรือในกรณีที่รัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๖๘ ทศ วรรคสอง ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีหรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลและศาลพิพากษาให้ผู้รับสัมปทานได้รับเงินชดเชยความเสียหายเพิ่มขึ้น ผู้รับสัมปทานมีสิทธิได้รับดอกเบี้ยของเงินชดเชยความเสียหายเฉพาะในส่วนที่เพิ่มขึ้น ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๙^{๔๗} ผู้ใดมิไว้ในครอบครองซึ่งไม้หวงห้ามอันยังมิได้แปรรูป โดยไม่มีรอยตราค่าภาคหลวงหรือรอยตรารัฐบาลขาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าได้ไม่นั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีความผิดตามมาตรา นี้ ถ้าไม้ที่มีไว้ในครอบครองเป็น

(๑) ไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. หรือ

(๒) ไม้อื่นเป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบต้น หรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม่เกินสี่ลูกบาศก์เมตร

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๗๐ ผู้ได้รับไว้ด้วยประการใด ซ่อนเร้น จำหน่ายหรือช่วยพาเอาไปเสียให้พ้น ซึ่งไม้หรือของป่าที่ตนรู้อยู่แล้วว่าเป็นไม้หรือของป่าที่มีผู้ได้มาโดยการกระทำผิดต่อบทแห่งพระราชบัญญัติ นี้ มีความผิดฐานเป็นตัวการในการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๗๑^{๔๘} ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๕๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๗๑ ทวิ^{๔๙} ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๙ มาตรา ๒๙ ทวิ มาตรา ๓๙ มาตรา ๓๙ ทรี มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๓ วรรคสอง หรือมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๒^{๕๐} ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๕๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๔๗} มาตรา ๖๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๕

^{๔๘} มาตรา ๗๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๒

^{๔๙} มาตรา ๗๑ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๒

^{๕๐} มาตรา ๗๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๗๒ ทวิ^{๕๑} ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีความผิดตามมาตรา ๕๑ ถ้าไม้ที่มีไว้ในครอบครองเป็น

(๑) ไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. หรือ

(๒) ไม้อื่นเป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินห้า

ตันหรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้ที่ครอบครองเกินหนึ่งลูกบาศก์เมตรหรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้วรวมปริมาตรไม้เกินหนึ่งลูกบาศก์เมตร

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๗๒ ตรี^{๕๒} ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีความผิดตามมาตรา ๕๔ ถ้าได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ในกรณีที่มีคำพิพากษาชี้ขาดว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา ๕๔ ถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้นได้ยึดถือครอบครองป่าที่ตนได้กระทำความผิด ศาลมีอำนาจที่สั่งให้ผู้กระทำความผิดคนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของผู้กระทำความผิด ออกไปจากป่านั้นได้ด้วย

มาตรา ๗๓^{๕๓} ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีความผิดตามมาตรา ๑๑ ถ้าการกระทำผิดนั้นเกี่ยวกับ

(๑) ไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. หรือ

(๒) ไม้อื่นเป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบตัน หรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกินสี่ลูกบาศก์เมตร หรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้วรวมปริมาตรไม้เกินสองลูกบาศก์เมตร

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองแสนบาท

มาตรา ๗๓ ทวิ^{๕๔} ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ ตรี หรือผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในใบอนุญาตหรือข้อกำหนดที่รัฐมนตรี

^{๕๑} มาตรา ๗๒ ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๒

^{๕๒} มาตรา ๗๒ ตรี แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๒

^{๕๓} มาตรา ๗๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๕

^{๕๔} มาตรา ๗๓ ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๒

กำหนดให้ปฏิบัติเพิ่มเติมตามมาตรา ๕๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท

มาตรา ๗๔^{๕๕} บรรดาไม้และของป่าอันได้มาหรือมีไว้เนื่องจากการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้และสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้ และสิ่งอื่นใด บรรดาที่ทำด้วยไม้หวงห้ามที่มีไว้ เนื่องจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๕๓ ตริ ให้รับเสียทั้งสิ้น

มาตรา ๗๔ ทวิ^{๕๖} บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะหรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๖๙ ให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ตกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

มาตรา ๗๔ ตริ^{๕๗} บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียวให้อธิบดีกรมป่าไม้หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในระดับไม่ต่ำกว่าป่าไม้จังหวัดหรือหัวหน้าด่านป่าไม้อำนาจเปรียบเทียบได้

มาตรา ๗๔ จัตวา^{๕๘} ในกรณีที่ผู้นำจับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาล และให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้จ่ายเงินสินบนนำจับแก่ผู้นำจับเป็นจำนวนเงินไม่เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับตามคำพิพากษาโดยจ่ายจากเงินค่าปรับที่ชำระต่อศาล ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ชำระเงินค่าปรับ หรือชำระไม่ถึงจำนวนที่จะต้องจ่ายค่าสินบนนำจับได้ครบถ้วน ก็ให้จ่ายเงินสินบนนำจับที่ยังจะต้องจ่ายจากเงินค่าขายของกลางที่ศาลสั่งให้รับ ถ้ายังขาดอยู่อีกก็ให้เป็นพับไป

ในกรณีที่ผู้นำจับหลายคน ให้แบ่งเงินสินบนนำจับให้คนละเท่า ๆ กัน

การจ่ายเงินสินบนนำจับนั้น จะจ่ายได้เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว

หมวด ๘ การรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๗๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ กับให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และกำหนดอัตรา

^{๕๕} มาตรา ๗๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๒

^{๕๖} มาตรา ๗๔ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓

^{๕๗} มาตรา ๗๔ ตริ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

^{๕๘} มาตรา ๗๔ จัตวา เพิ่มโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

สำนักงาน คำนวณค่าธรรมเนียมไม่เกินจำนวนอย่างสูงที่กำหนดไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้ และออก
กฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
สำนักงาน กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
บทเฉพาะกาล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๗๖ สัมปทานและใบอนุญาตที่ได้ออกให้แก่บุคคลใดเพื่อทำไม้หรือเก็บ
สำนักงาน ภาษีของป่าไว้แล้วในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้คงใช้ได้ต่อไปเสมือนหนึ่งเป็นสัมปทานและ
ใบอนุญาตที่ออกให้ตามความในพระราชบัญญัตินี้เพียงเท่าที่กำหนดอายุของสัมปทานและ
ใบอนุญาตนั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๗๗ บรรดาตราประทับไม้ของเอกชนที่ได้จดทะเบียนและเสีย
ค่าธรรมเนียมไว้แล้วก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้คงใช้ได้ต่อไปมีกำหนดร้อยยี่สิบวัน นับแต่วัน
ใช้พระราชบัญญัตินี้ ถ้าเจ้าของตราประทับไม้ของเอกชนประสงค์จะใช้ตรานั้นต่อจากนั้นไป ต้อง
สำนักงาน นำไปขอจดทะเบียนใหม่ตามความในพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมในการจด
ทะเบียนอีก

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงาน ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักตราค่าธรรมเนียม^{๕๙}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) แบบพิมพ์คำขอ

ฉบับละ

๒๕

สตางค์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๒) การอนุญาตเจาะต้นตะเคียน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตาแมวทำชัน เจาะต้นสน

เอียง สับหรือกรีด

ต้นเขลุตอง เอียง

ต้นละ

๒

บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) การอนุญาตเจาะเผาต้นยาง

ทำน้ำมันยาง

ต้นละ

๕๐

สตางค์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) การอนุญาตเจาะ สับ หรือ

กรีดไม้ชนิดอื่น ๆ เอน้ำมัน

ชัน หรือยาง

ต้นละ

๑๐

บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) ใบอนุญาตทำไม้เพื่อการค้า

ฉบับละ

๒๐

บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๖) ใบอนุญาตเก็บหาของป่า

หวงห้าม

ฉบับละ

๑๐

บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๗) ใบอนุญาตค้าของป่าหวงห้าม

หรือใบอนุญาตมีไว้

ในครอบครองซึ่งของป่า

หวงห้าม

ฉบับละ

๒๐

บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๘) ใบอนุญาตเก็บไม้ไหลลอย

ฉบับละ

๑๐

บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๙) ใบอนุญาตตั้งโรงงาน

แปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักร

คิดตามจำนวนแรงม้า

แรงม้าละ

๕๐

บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑๐) ใบอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูป

ไม้โดยใช้แรงคน คิดตาม

จำนวนคนงาน

คนละ

๑๐

บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑๑) ใบอนุญาตทำการแปรรูปไม้

เพื่อการค้า คิดตามปริมาตร

ไม้ที่ยังมิได้แปรรูป

ลูกบาศก์เมตรละ

๑๐

บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑๒) ใบอนุญาตค้าหรือมีไว้

ในครอบครองเพื่อการค้า

ซึ่งสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้

หรือสิ่งอื่นใดที่ทำด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๕๙} อัตราค่าธรรมเนียม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ไม้หวงห้าม	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฉบับละ	๒,๐๐๐	บาท
(๑๓)	ใบอนุญาตมีไม้แปรรูป				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ชนิดอื่นเป็นจำนวนเกิน	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา			
	๐.๒๐ ลูกบาศก์เมตร				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ไว้ในครอบครองฉบับละ	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		๒๐	บาท
(๑๔)	ใบอนุญาตตั้งโรงค้าไม้				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	แปรรูป	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฉบับละ	๑,๐๐๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๑๕) ใบอนุญาตอื่น ๆ	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฉบับละ	๕	บาท
(๑๖)	ใบแทนใบอนุญาตเท่ากับ				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	อัตราค่าธรรมเนียม	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา			
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ใบอนุญาตนั้น แต่ไม่เกิน	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฉบับละ	๑๐	บาท
(๑๗)	ใบอนุญาตผูกขาด				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ทำไม้สัก	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฉบับละ	๑๕,๐๐๐	บาท
(๑๘)	ใบอนุญาตผูกขาดทำไม้				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	หวงห้ามธรรมดา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา			
	นอกจากไม้สัก		ฉบับละ	๗,๕๐๐	บาท
(๑๙)	ใบอนุญาตผูกขาดเก็บหา				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ของป่าหวงห้าม	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฉบับละ	๑,๐๐๐	บาท
(๒๐)	ใบแทนใบอนุญาต				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ผูกขาดฉบับละ	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา		๒๕	บาท
(๒๑)	สัมปทานทำไม้สัก		ฉบับละ	๓๐,๐๐๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๒๒) สัมปทานทำไม้หวงห้าม	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา			
	ธรรมดา นอกจากไม้สัก		ฉบับละ	๑๕,๐๐๐	บาท
(๒๓)	สัมปทานเก็บหาของป่า				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	หวงห้าม	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฉบับละ	๓,๐๐๐	บาท
(๒๔)	ใบแทนสัมปทาน		ฉบับละ	๕๐๐	บาท
(๒๕)	การโอนใบอนุญาตหรือ				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สัมปทาน คิดครั้งอัตรา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา			
	ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	หรือสัมปทานนั้น ๆ	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา			
(๒๖)	ใบเบิกทาง				
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(ก) ไม้สัก	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฉบับละ	๕๐	บาท
	(ข) ไม้ชนิดอื่น ๆ	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฉบับละ	๒๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(ค) ของป่า	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฉบับละ	๕	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๒๗) การอุทธรณ์	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา			

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(ก) เรื่องเกี่ยวกับการอนุญาต การผูกขาด หรือสัมปทาน	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
		ครั้งละ ๑๐๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(ข) เรื่องการขอตั้งหรือต่ออายุใบอนุญาตโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักร	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
		ครั้งละ ๑๐๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(ค) เรื่องการขอตั้งหรือต่ออายุใบอนุญาตโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้แรงคน	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
		ครั้งละ ๕๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(ง) เรื่องการขออนุญาตตั้งโรงคั่วไม้แปรรูป	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
		ครั้งละ ๕๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(จ) เรื่องอื่น ๆ	ครั้งละ ๑๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๒๘) ใบคู่มือคนงานหรือผู้รับจ้าง หรือใบแทน	ฉบับละ ๑	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๒๙) ค่าจดทะเบียนตราประทับไม้เอกชน	ดวงละ ๒๐๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๓๐) ค่าธรรมเนียมขอตรวจเอกสาร	ฉบับละ ๕	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๓๑) ค่าธรรมเนียมคิดหรือถ่ายภาพเอกสารและรับรองสำเนา	หน้าละ ๑๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๓๒) ค่าธรรมเนียมขอตรวจแผนที่ป่า	ครั้งละ ๑๐๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๓๓) ค่าธรรมเนียมคิดหรือถ่ายภาพแผนที่ป่าและรับรองสำเนา	ฉบับละ ๕๐๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๓๔) ค่าธรรมเนียมทำการล่วงหน้า คัดร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงที่คำนวณได้ในครั้งนั้น ๆ แต่อย่างสูงไม่เกิน	๔๐๐	บาท
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	(๓๕) ค่าธรรมเนียมรับคืน		

ไม่ไหลล่อย

สำนักงานพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๑^{๖๐}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๕^{๖๑}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๑๘ ให้ยกเลิกอัตราค่าธรรมเนียมตามบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัติป่าไม้

พุทธศักราช ๒๔๘๔ และให้ใช้อัตราค่าธรรมเนียมตามบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้แทน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๑๙ สัมปทานและใบอนุญาตผูกขาดที่ได้ออกให้แก่ผู้ใด เพื่อการทำไม้ หรือเก็บหาของป่าไว้แล้ว ในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ อันขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๑๑ หรือมาตรา

๒๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้คงใช้ได้ต่อไปเพียงเท่ากำหนดอายุของสัมปทานหรือใบอนุญาต

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓^{๖๒}

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๑๙ บทบัญญัติมาตรา ๕ และมาตรา ๗ ไม่กระทบกระทั่งบรรดา

ใบอนุญาตการทำไม้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้ตามความในมาตรา ๗ และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ จนกว่าใบอนุญาตนั้น ๆ จะสิ้นอายุ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๒๐ ในระหว่างเวลาที่ยังมิได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดอัตราค่าภาคหลวงตามความในมาตรา ๙ การเสียค่าภาคหลวงให้เป็นไปตามอัตราที่รัฐมนตรีได้กำหนดไว้แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาตรา ๒๑ ในระหว่างเวลาที่ยังมิได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้ามอื่น นอกจากไม้สักและไม้ยางตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕ ไม้อื่นนอกจากไม้สักและไม้ยางจะเป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา ซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ บางมาตรา มีข้อความไม่รัดกุมเหมาะสมกับกาลสมัย โดยเฉพาะบทกำหนดโทษ กำหนดไว้ต่ำมากไม่ทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัว หรือเข็ดหลาบ เป็นช่องทางให้มีการลักลอบตัดฟันไม้ทำลายป่ารวมทั้งลักลอบทำการแผ้วถางป่ามากขึ้น เพราะไม้หรือ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๖๐} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๕/ตอนที่ ๖๘/หน้า ๗๖๘/๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๑

^{๖๑} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๘/ตอนที่ ๔๖/หน้า ๑๐๒๖/๑๗ กรกฎาคม ๒๔๙๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๖๒} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๗/ตอนที่ ๖๒/ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑/๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๓

ของป่าทุกชนิดมีราคาสูงขึ้นจึงเป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมเสียใหม่ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อเป็นการป้องกันการทำลายป่าไม้ อันเป็นทรัพยากรของชาติ ให้มีสภาพอันจะอำนวยประโยชน์แก่รัฐและประชาชนด้วยดีสืบไป

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๕^{๖๓}

ข้อ ๑๑ ความในมาตรา ๓๙ ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ไม่ใช้บังคับแก่การนำไม้สักที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเคยเป็นเครื่องใช้มาแล้วเคลื่อนที่โดยมีหนังสืออนุญาตของผู้อำนวยการจังหวัดอยู่ก่อนวันใช้บังคับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ข้อ ๑๒ ผู้ใดมีไม้สักแปรรูปไว้ในครอบครองอยู่ก่อนหรือในวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับไม่เกิน ๐.๒๐ ลูกบาศก์เมตร ถ้าประสงค์จะครอบครองไม้สักแปรรูปนั้นต่อไป ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสืออนุญาตให้ครอบครองได้โดยไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียม

ข้อ ๑๓ ใบอนุญาตแปรรูปไม้ ใบอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้ ใบอนุญาตค้าไม้แปรรูป ใบอนุญาตมิใช่แปรรูปไว้ในครอบครอง ซึ่งได้ออกให้ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุ และในระหว่างที่ใบอนุญาตยังไม่สิ้นอายุ ดังกล่าวมิให้นำความในมาตรา ๖๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้มาใช้บังคับแก่ผู้ได้รับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรกลซึ่งเป็นผู้ไม่มีลักษณะตามมาตรา ๔๙ (๑) หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๙ (๒) (๓) หรือ (๔) อยู่ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ

พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๘^{๖๔}

มาตรา ๒๙ ให้ยกเลิกบัญญัติอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๔ และให้ใช้บัญญัติอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๓๐ ผู้ใดได้รับอนุญาตให้ทำไม้ หรือเป็นผู้รับสัมปทานอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และได้นำหรือประสงค์จะนำเครื่องมือ เครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะหรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่ตนมิได้เป็นเจ้าของ เข้าไปในเขตป่าที่ได้รับอนุญาต หรือใน

^{๖๓} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๙/ตอนที่ ๕๙/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๑๑ เมษายน ๒๕๑๕

^{๖๔} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๒/ตอนที่ ๕/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๙ มกราคม ๒๕๑๘

เขตสัมปทาน ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

เมื่อพนักงานกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเครื่องมือเครื่องใช้ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ที่ได้รับอนุญาตทำไม้หรือผู้รับสัมปทานนำเข้าไปในเขตป่าที่ได้รับอนุญาต หรือในเขตสัมปทานโดยมิได้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เป็นของผู้รับอนุญาตทำไม้ หรือผู้รับสัมปทาน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๑ ให้ถือว่าพระราชกฤษฎีกากำหนดไม้หวงห้ามที่ออกตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๐๓ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันประกาศพระราชบัญญัตินี้ในราชกิจจานุเบกษา เป็นพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๒ ให้ถือว่าขนาดจำกัดที่กำหนดขึ้นและใช้อยู่ในวันประกาศพระราชบัญญัตินี้ในราชกิจจานุเบกษา เป็นขนาดจำกัดที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยป่าไม้บางมาตรามีข้อความไม่รัดกุม และไม่เหมาะสมกับกาลสมัย สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อคุ้มครองและบำรุงรักษาป่าไม้อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๒

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ได้ใช้บังคับมานานแล้ว บทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดโทษไม่เหมาะสมแก่สภาวะการณ์ปัจจุบันเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษให้สูงขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๕^{๖๕}

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากว่าขณะนี้ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ยังมีประชาชนในชนบทอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีเงินจะไปซื้อไม้และอุปกรณ์ต่าง ๆ มาสร้างบ้านอยู่อาศัย ก็เนื่องจากความยากจนเป็นเหตุ จึงได้กระทำความจำใจไปตัดไม้ในป่ามาสร้างบ้านของตนเองบ้าง ช่อมแซมบ้านของตนเองบ้าง มิฉะนั้นแล้วก็ไม่มี

^{๖๕} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖/ตอนที่ ๖๔/ฉบับพิเศษ หน้า ๙/๒๘ เมษายน ๒๕๒๒

^{๖๖} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๙/ตอนที่ ๓๓/ฉบับพิเศษ หน้า ๕/๕ มีนาคม ๒๕๒๕

บ้านอยู่อาศัยหรือมีไม้ไว้ในความครอบครองเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อซ่อมแซมบ้านก็ดี หรือมีไม้ไว้เพื่อทำเครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ บ้างก็ดี จึงเป็นกรณีที่น่าเห็นใจเป็นอย่างยิ่ง แม้บางครั้งศาลสถิตย์ยุติธรรมจะให้ความปรานีอย่างไรก็ยังไม่ทำให้ประชาชนผู้ยากไร้ดังกล่าวได้รับความเดือดร้อนอย่างแสนสาหัสอยู่ดี เพราะติดขัดอยู่ที่ตัวบทกฎหมาย เพื่อให้ศาลสถิตย์ยุติธรรมได้มีโอกาสพินิจพิเคราะห์ถึงความหนักเบาของข้อเท็จจริงแต่ละคดี ในการที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดได้ดีและมากขึ้น จึงสมควรแก้ไขโทษขั้นต่ำของมาตรา ๖๙, ๗๓ บางกรณี เสียใหม่ให้ต่ำลงเล็กน้อย ส่วนโทษขั้นสูงก็เพิ่มให้สูงขึ้น บางกรณีเช่นเดียวกัน เพื่อลงโทษผู้ที่ทำลายป่าไม้ให้หนัก

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พ.ศ. ๒๕๓๒^{๖๗}

มาตรา ๔ บรรดาสัมปทานที่ได้ออกให้แก่บุคคลใดไว้แล้วก่อนวันที่พระราชกำหนดนี้มีผลใช้บังคับ และพื้นที่สัมปทานดังกล่าวทั้งแปลงหรือบางส่วนอยู่ในแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ให้สิทธิการทำการกิจการที่ได้รับสัมปทานในเขตพื้นที่ดังกล่าวสิ้นสุดลงนับแต่วันที่พระราชกำหนดนี้มีผลใช้บังคับ และให้ผู้รับสัมปทานมีสิทธิได้รับเงินชดเชยความเสียหายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ ฉ มาตรา ๖๘ สัตต มาตรา ๖๘ อัฐ มาตรา ๖๘ นว มาตรา ๖๘ ทศ และมาตรา ๖๘ เอกาทศ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับสัมปทานทราบถึงการสิ้นสุดของสัมปทานโดยเร็ว

เพื่อประโยชน์ในการบังคับตามมาตรา ๖๘ จัตวา และมาตรา ๖๘ เบญจ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ถือว่าสิทธิการทำการกิจการที่ได้รับสัมปทานซึ่งสิ้นสุดลงตามวรรคหนึ่ง เป็นการสิ้นสุดลงตามมาตรา ๖๘ ตรี ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันสภาพป่าไม้ของประเทศได้ถูกทำลายจนทำให้สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติขาดความสมดุล อันจะยังผลให้ภัยพิบัติสาธารณะดังเช่นที่เกิดขึ้นในจังหวัดภาคใต้เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๑ อาจเกิดขึ้นอีกได้ จำเป็นต้องระงับยับยั้งมิให้มีการทำไม้ออกจากป่าและเร่งรัดฟื้นฟูสภาพป่าขึ้นโดยเร็ว แต่โดยที่พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มิได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในอันที่จะยับยั้งการทำไม้ออกจากป่าที่ได้เปิดการทำไม้โดยให้สัมปทานไปแล้วได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้อำนาจดังกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการกำหนดให้สัมปทานที่มีพื้นที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสิ้นสุดลง ทั้งนี้ โดยให้ผู้รับสัมปทานที่สัมปทานต้องสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวมีสิทธิได้รับเงินชดเชยความเสียหายภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมทั้งแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและประโยชน์ของเอกชน และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
จำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความปลอดภัยสาธารณะและเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
*พระราชกฤษฎีกาโอนกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปเป็นกรมป่าไม้ กระทรวง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงอำนาจหน้าที่และกิจการของกรมทรัพยากรทาง
ทะเลและชายฝั่ง กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๖

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มาตรา ๑๐ โดยผลของบทบัญญัติแห่งมาตรา ๒๓๐ วรรค ๕ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พระราชกฤษฎีกานี้มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติใน
กฎหมาย ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๕) ในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ให้แก้ไขคำว่า “รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์” เป็น “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มาตรา ๑๑ ในวาระเริ่มแรก ให้กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม มีส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยอนุโลม จนกว่าจะมีกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขึ้นใหม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติ
ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
หน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕
พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดให้กรมป่าไม้เป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ
ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหาการบริหาร ทั้งในด้านนโยบาย วิชาการ
บุคลากร และการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งเป็นเหตุให้ระบบการบริหารงานและการบังคับใช้
กฎหมายขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้เป็นไปตาม
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
วัตถุประสงค์ในการบูรณาการตามกลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรธรรมชาติและนโยบายของรัฐบาล
สมควรโอนกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมทั้งบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่
ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ภาระผูกพัน ข้าราชการ ลูกจ้าง ตำแหน่งและอัตรากำลัง ไปเป็น
กรมป่าไม้ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสมควรที่จะได้ปรับปรุงอำนาจ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
หน้าที่และกิจการของกรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รวมทั้งโอนอำนาจ
หน้าที่และกิจการของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติหมู่
เกาะอ่างทอง ไปเป็นของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อให้การบริหารจัดการ

พระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๐๓

บทบัญญัติทั่วไป

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓

เป็นปีที่ ๑๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่า จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญ ในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๐๓”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑

(๒) พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๖

(๓) พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗

บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือ ซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ป่า” หมายความว่า ที่ดินรวมตลอดถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมาย

“ป่าสงวนแห่งชาติ” หมายความว่า ป่าที่ได้กำหนดให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

“ไม้” หมายความว่า ไม้ทุกชนิดทั้งที่เป็นต้น กอ หรือเถา ไม่ว่ายังขึ้นต้นหรือล้มลงแล้ว และหมายความรวมถึง ราก ปุ่ม ตอ หน่อ กิ่ง ตา หัว เหง้า เศษ ปลายหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของไม้ ไม่ว่าจะถูกตัด ฟัน เลื่อย ผ่า ถาก ถอน ขุด หรือกระทำโดยวิธีการอื่นใด

“ของป่า” หมายความว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่า เป็นต้นว่า

- (๑) ไม้พื้น ถ่าน เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ด ผลไม้ หน่อไม้ ชันไม้ และยางไม้
- (๒) หญ้า อ้อ พง แขม ปรีอ คา กก กระจุค กล้ายไม้ กูด เห็ด และพืชอื่น
- (๓) ซากสัตว์ ไข่ หนัง เขา นอ งา กราม ขนวย กระดูก ขน รังนก ครั่ง รังผึ้ง น้ำผึ้ง และมูลค้างคาว
- (๔) ดิน หิน กรวด ทราย แร่และน้ำมัน

“สัตว์เลี้ยง” หมายความว่า ช้าง ม้า ลา ล่อ โค กระบือ แพะ แกะ และสุกร ที่มีเจ้าของ

“ทำไม้” หมายความว่า ตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก ถอน ขุด หรือชักลากไม้ที่มีอยู่ในป่า หรือนำไม้ที่มีอยู่ในป่าออกจากป่าด้วยประการใด ๆ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมป่าไม้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าภาคหลวง และค่าบำรุงป่าไม้ไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

การกำหนดป่าสงวนแห่งชาติ

มาตรา ๖ บรรดาป่าที่เป็นป่าสงวนอยู่แล้วตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่า ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อรัฐมนตรี เห็นสมควรกำหนดป่าอื่นใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่าไม้ ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ให้กระทำได้โดยออกกฎกระทรวงซึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตป่าที่กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาตินั้นแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

มาตรา ๗ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยออกกฎกระทรวง และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

มาตรา ๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีหลักเขตและป้ายหรือเครื่องหมายอื่นแสดงแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติไว้ตามสมควร เพื่อให้ประชาชนเห็นได้ว่าเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ

มาตรา ๙ ให้ปิดประกาศสำเนากฎกระทรวง และแผนที่ท้ายกฎกระทรวงตามมาตรา ๖ วรรคสอง หรือมาตรา ๗ ไว้ ณ ที่ทำการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ที่ทำการ กำนันท้องที่ และที่เปิดเผยเห็นได้ง่ายในหมู่บ้านท้องที่นั้น

มาตรา ๑๐ เมื่อได้กำหนดป่าใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติแล้ว ให้มีกรรมการสำหรับป่าสงวนแห่งชาตินั้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมที่ดินและกรรมการอื่นอีกสองคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมให้การเป็นไปตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙

(๒) ดำเนินการสอบสวนและวินิจฉัยคำร้องตามมาตรา ๑๓

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องในการสอบสวนตาม
มาตรา ๑๓

(๔) ตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่คณะกรรมการ
มอบหมาย

มาตรา ๑๑ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนของ
กรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม และให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานแห่ง
ที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการ
ลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานแห่งที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้
ขาด

มาตรา ๑๒ บุคคลใดอ้างว่ามีสิทธิหรือได้ทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยอยู่ก่อน
วันที่กฎกระทรวงกำหนดป่าสงวนแห่งชาตินั้นใช้บังคับให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อนายอำเภอหรือ
ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงนั้น
ใช้บังคับ ถ้าไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดดังกล่าว ให้ถือว่าละสิทธิหรือประโยชน์นั้น

คำร้องดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ
ท้องที่ส่งต่อไปยังคณะกรรมการสำหรับป่าสงวนแห่งชาตินั้นโดยไม่ชักช้า

ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีสิทธิในที่ดินที่บุคคลมีอยู่ตามประมวลกฎหมาย
ที่ดิน

มาตรา ๑๓ เมื่อคณะกรรมการสำหรับป่าสงวนแห่งชาติได้รับคำร้องตามมาตรา ๑๒ แล้ว
ให้สอบสวนตามคำร้องนั้น ถ้าปรากฏว่าผู้ร้องได้เสียสิทธิหรือเสื่อมเสียประโยชน์ ให้คณะกรรมการ
พิจารณากำหนดค่าทดแทนให้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าผู้ร้อง ไม่พอใจในค่าทดแทนที่คณะกรรมการสำหรับป่าสงวนแห่งชาติกำหนด ผู้ร้องมี
สิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของ
คณะกรรมการ คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๓(๑) ทวิ ในกรณีที่ส่วนราชการและองค์การของรัฐ มีความประสงค์จะใช้พื้นที่
บางแห่งภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นสถานที่ปฏิบัติงาน หรือเพื่อประโยชน์ของรัฐอย่างอื่น ให้

อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดบริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่ทางราชการใช้ประโยชน์ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้และในบริเวณดังกล่าวมิให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับแก่การที่ส่วนราชการหรือองค์กรนั้น ๆ จำเป็นต้องกระทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานเพื่อใช้ประโยชน์ในพื้นที่นั้น

การใช้พื้นที่ตามวรรคหนึ่ง ถ้าที่ดินในบริเวณที่ทางราชการใช้ประโยชน์มีแนวเขตทับที่ดินซึ่งบุคคลได้รับประโยชน์ตามมาตรา ๑๔ อยู่แล้ว ให้การรับประโยชน์ในที่ดินส่วนที่เป็นบริเวณที่ทางราชการใช้ประโยชน์นั้นสิ้นสุดลง เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบวัน นับแต่วันที่ประกาศกำหนดบริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่ทางราชการใช้ประโยชน์

การใช้พื้นที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

(๑) มาตรา ๑๖ ทวิ เพิ่มเติมโดย มาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘

หมวด ๒

การควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาติ

มาตรา ๑๔(๒) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดินก่อสร้าง แผ้วถาง เฝ้าป่า ทำไม้ เก็บหาของป่าหรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติไว้แต่

(๑) ทำไม้หรือเก็บหาของป่า ตามมาตรา ๑๕ เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๖ ทวิ หรือมาตรา ๑๖ ตริ กระทำการตามมาตรา ๑๗ ใช้ประโยชน์ตามมาตรา ๑๘ หรือกระทำการตามมาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐

(๒) ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

มาตรา ๑๕ การทำไม้หรือเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติให้กระทำได้เมื่อได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราว ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ การอนุญาตให้เป็นไปตามแบบ ระเบียบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๖(๓) อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติคราวละไม่น้อยกว่าห้าปีแต่ไม่เกินสามสิบปี ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตเป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ จะอนุญาตโดยให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่เห็นสมควรก็ได้

(๒) การเข้าทำประโยชน์เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่คราวละไม่เกินสิบปี โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตเก็บหาของป่าและไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงของป่าตามพระราชบัญญัตินี้ สำหรับแร่ ดินขาว หรือหิน แล้วยแต่กรณี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด โดยอนุมัติรัฐมนตรี

มาตรา ๑๖ ทวิ ในกรณีที่ป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมดหรือบางส่วนมีสภาพเป็นป่าไร่ร้างเก่าหรือทุ่งหญ้า หรือเป็นป่าที่ไม่มีไม้มีค่าขึ้นอยู่เลย หรือมีไม้มีค่าที่มีลักษณะสมบูรณ์เหลืออยู่เป็นส่วนน้อย และป่านั้นยากที่จะกลับฟื้นคืนดีตามธรรมชาติ ทั้งนี้โดยมีสภาพตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด โดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีให้ถือว่าป่าสงวนแห่งชาติในบริเวณดังกล่าวเป็นป่าเสื่อมโทรม

ถ้าทางราชการมีความจำเป็นต้องปรับปรุงฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม ให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดเขตป่าเสื่อมโทรมทั้งหมด หรือบางส่วนเป็นเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ

ในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ ถ้าบุคคลใดได้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตดังกล่าวอยู่แล้วจนถึงวันที่ประกาศกำหนดตามวรรคสอง

(๑) เมื่อบุคคลดังกล่าวร้องขอ และอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเห็นว่าบุคคลนั้นยังมีความจำเป็นเพื่อการครองชีพ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือ ให้บุคคลดังกล่าวทำประโยชน์และอยู่อาศัยต่อไปในที่ที่ได้ทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยอยู่แล้วนั้นได้ แต่ต้องไม่เกินยี่สิบไร่ต่อหนึ่งครอบครัวและมีกำหนดเวลาคราวละไม่น้อยกว่าห้าปีแต่ไม่เกินสามสิบปี ทั้งนี้ โดยได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับคราวแรก คราวต่อ ๆ ไปต้องเสียค่าธรรมเนียม

(๒) บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตตาม (๑) อาจขออนุญาตปลูกป่าหรือไม้ยืนต้นในที่ที่ตนเคยทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติเพิ่มเติมจากที่ได้รับอนุญาตแล้วโดยพิสูจน์ให้เห็นว่าตนมีความสามารถ และมีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่จะปลูกป่าหรือไม้ยืนต้นตามที่ขอเพิ่มนั้นได้ อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้ปลูกป่าหรือไม้ยืนต้นได้ แต่ต้องไม่เกินสามสิบห้าไร่ต่อหนึ่งครอบครัว และมีกำหนดเวลาคราวละไม่น้อยกว่าห้าปี แต่ไม่เกินสามสิบปีและต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนดไว้

การได้รับอนุญาตตามวรรคสาม มิให้ถือว่าเป็นการได้มาซึ่งสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน

ให้บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตตามวรรคสาม (๑) และ (๒) ได้รับยกเว้นค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่า สำหรับไม้ที่ได้ปลูกขึ้นภายในที่ดินที่ได้รับอนุญาต

บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตต้องใช้ประโยชน์ในที่ดินตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในระเบียบที่อธิบดีกำหนด และจะให้บุคคลอื่นนอกจากบุคคลในครอบครัวเข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวมิได้

ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตละทิ้งไม่ทำประโยชน์ หรือไม่อยู่อาศัยในที่ดินที่ได้รับอนุญาตติดต่อกันเกินระยะเวลาสองปี หรือยินยอมให้บุคคลอื่นนอกจากบุคคลในครอบครัวเข้าทำประโยชน์ หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในระเบียบที่อธิบดีกำหนด ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตนั้น

มาตรา ๑๖ ตี ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๖ ทวิ ถึงแก่ความตาย ให้บุคคลในครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่กับผู้ได้รับอนุญาตมีสิทธิอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ในที่ดินนั้นต่อไปได้ แต่ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ได้รับอนุญาตถึงแก่ความตาย

ถ้าสามี ภรรยา บุตรคนหนึ่งคนใดหรือบุคคลในครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่กับผู้ได้รับอนุญาตและผู้ได้รับอนุญาตได้ระบุไว้เป็นหนังสือตามแบบที่อธิบดีกำหนดให้เป็นผู้สืบทิตและหน้าที่ของตนประสงค์จะอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ในที่ดินนั้นต่อไปให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ได้รับอนุญาตถึงแก่ความตาย

เมื่อได้ยื่นคำขออนุญาตตามวรรคสองแล้ว ให้บุคคลตามวรรคหนึ่งอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ต่อไปได้ตามที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายอนุญาต

มาตรา ๑๗ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ อธิบดีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือแก่กระทรวง ทบวง กรมหรือบุคคลอื่นใดให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรีและเมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรจะตั้งยกเว้นค่าธรรมเนียม ค่าภาคหลวง และค่าบำรุงป่าก็ได้

มาตรา ๑๘(๔) อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การเข้าไป การผ่านหรือการใช้ทาง

(๒) การนำหรือปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไป

ระเบียบตามวรรคหนึ่งจะใช้บังคับในเขตป่าสงวนแห่งชาติแห่งใด ให้ประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่ป่าสงวนแห่งชาติแห่งนั้นตั้งอยู่

มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม ดูแล รักษาหรือบำรุงป่าสงวนแห่งชาติ อธิบดีมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้

มาตรา ๒๐(๕) ในกรณีป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมตามมาตรา ๑๖ ทวิ ให้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดทำการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่า หรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรมได้ภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาต แต่ในกรณีที่จะอนุญาตให้เกิน ๒,๐๐๐ ไร่ ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

รัฐมนตรีอาจกำหนด ให้ผู้รับอนุญาตเสียค่าตอบแทนให้แก่รัฐบาลได้ตามจำนวนที่เห็นสมควรโดยประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรา ๒๑ ใบอนุญาตทำไม้หรือเก็บหาของป่า ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๕ ให้ใช้ได้ภายในระยะเวลาที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันออกใบอนุญาต

การต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามแบบ ระเบียบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๒ ในกรณีใบอนุญาตสูญหายหรือถูกทำลาย ให้ยื่นคำขอใบแทนใบอนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

การออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามแบบ ระเบียบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๓ ใบอนุญาตที่ออกให้ตามมาตรา ๑๕ จะโอนกันได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

การโอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามระเบียบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ ผู้รับใบอนุญาต หรือหนังสืออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ต้องจัดให้คนงานผู้รับจ้างหรือผู้แทนของผู้รับใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตมีใบคู่มือสำหรับทำการตามที่ได้รับอนุญาตตามแบบ ระเบียบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ เมื่อได้กำหนดป่าใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ และรัฐมนตรีได้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมและรักษาป่าสงวนแห่งชาตินั้นแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้ผู้หนึ่งผู้ใดออกจากป่าสงวนแห่งชาติ หรือให้งดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงปรากฏหรือเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) สั่งเป็นหนังสือให้ผู้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ รื้อถอนแก้ไขหรือทำประการอื่นใดแก่สิ่งที่เป็นอันตราย หรือสิ่งที่ทำให้เสื่อมสภาพในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ภายในเวลาที่กำหนดให้

(๓) ยึด ทำลาย รื้อถอน แก้ไขหรือทำประการอื่น เมื่อผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม (๒) ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิดหรือรู้ตัวผู้กระทำความผิดแต่หาตัวไม่พบ

ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดดังกล่าวและได้เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้หรือออกค่าใช้จ่ายนั้นทั้งหมด หรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินที่ยึดไว้ได้ออกขายทอดตลาดหรือขายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควรเพื่อชดใช้ค่าใช้จ่ายนั้น และให้นำความในมาตรา ๑๓๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับแก่เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินนั้นโดยอนุโลม

(๔) ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าสงวนแห่งชาติในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน

มาตรา ๒๖ การจับกุม ปรามปรามผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๗ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาต คนงานผู้รับจ้างหรือผู้แทนของผู้รับใบอนุญาต หรือหนังสืออนุญาตกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้หรือกฎกระทรวง หรือเงื่อนไขในใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาต ซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ อันอาจเป็นการเสียหายอย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้พักใช้ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตได้ มีกำหนดไม่เกินหกสิบวัน นับแต่วันที่ออกคำสั่ง

คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนคำสั่ง หรือเพิ่มหรือลดระยะเวลาที่สั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร แต่ในกรณีที่มีคำสั่งเพิ่มระยะเวลาดังกล่าวนั้นจะเพิ่มได้ไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

มาตรา ๒๘ คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือคำสั่งของอธิบดีตามมาตรา ๒๗ ผู้รับใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี โดยยื่นอุทธรณ์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่มีการสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือหนังสืออนุญาตแล้วถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรก็ให้มีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตนั้นได้

มาตรา ๓๐ ในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการ หรือสาธารณะประโยชน์ หรือเมื่อปรากฏว่าได้มีการอนุญาตไปโดยมิชอบ รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนการอนุญาตรายหนึ่งรายใดทั้งหมดหรือบางส่วนได้

ในกรณีมิใช่เป็นความผิดของผู้ถูกสั่งเพิกถอนการอนุญาต ให้จ่ายค่าทดแทนด้วยจำนวนเงินอันเป็นธรรมแก่ผู้ถูกสั่งเพิกถอนการอนุญาตนั้น

(๒) มาตรา ๑๔ ถูกยกเลิกตามความในมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ และใช้ข้อความนี้แทน

(๓) มาตรา ๑๖ ถูกยกเลิกตามความในมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ และใช้ข้อความนี้แทน

(๔) มาตรา ๑๘ ถูกยกเลิกตามความในมาตรา ๖ แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ และใช้ข้อความนี้แทน

(๕) มาตรา ๒๐ ถูกยกเลิกตามความในมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ และใช้ข้อความนี้แทน

หมวด 3

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๑(๖) ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงห้าหมื่นบาท

ในกรณีความผิดตามมาตรา ๓๑(๖) ถ้าได้กระทำเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่

(๑) ไม้สัก ไม้ยาง ไม้สนเขาหรือไม้หวงห้ามประเภท ข. ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ หรือ

(๒) ไม้เนื้อแข็งเป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบต้น หรือท่อน หรือรวมปริมาตรไม้เกินสี่ลูกบาศก์เมตร หรือ

(๓) ต้นน้ำลำธาร

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

ในกรณีที่มิคำพิพากษาชี้ขาดว่า บุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา ๓๑(๖) ถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้นยึดถือหรือครอบครองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำผิด คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทนและบริวารของผู้กระทำผิดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติได้

มาตรา ๓๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๓๓(๗) ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลายซึ่งหลักเขต ป้าย หรือเครื่องหมายอื่นใดที่จัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๓ ทวิ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๑๘ หรือขัดคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๒๕ (๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๔ ผู้ได้รับไว้ด้วยประการใด ซ่อนเร้น จำหน่าย หรือช่วยพาเอาไปเสียซึ่งไม้หรือของป่าที่ตนรู้อยู่แล้วว่า เป็นไม้หรือของป่าที่ผู้ได้มาโดยการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเสมือนเป็นตัวการในการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๓๕ บรรดาไม้ ของป่า เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธ สัตว์พาหนะ ยานพาหนะ หรือเครื่องจักรกลใด ๆ ซึ่งบุคคลใช้ หรือได้มาโดยการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้ริบเสียทั้งสิ้น โดยไม่คำนึงว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือไม่

(๖) มาตรา ๓๑ ถูกยกเลิกตามความในมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ และใช้ข้อความนี้แทน

(๗) มาตรา ๓๓ ถูกยกเลิกตามความในมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ และใช้ข้อความนี้แทน

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๖ บรรดาป่าที่เป็นป่าคุ้มครองอยู่แล้วตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่า ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวงออกตามมาตรา ๖ วรรคสอง หรือมาตรา ๗ ซึ่งต้องออกภายในห้าปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓๗ ใบอนุญาตที่ออกให้แก่บุคคลกระทำการใด ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง
และสงวนป่าก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้ได้ต่อไปจนสิ้นอายุตามที่ระบุไว้ใน
ใบอนุญาตนั้น

มาตรา ๓๘ ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับบรรดา
กฎกระทรวง ประกาศ ข้อกำหนด และระเบียบการต่าง ๆ ที่ได้ออกตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครอง
และสงวนป่า และใช้อยู่ในวันประกาศพระราชบัญญัตินี้ในราชกิจจานุเบกษา ให้คงใช้บังคับต่อไป
เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้จนกว่าจะมีกฎกระทรวงประกาศข้อกำหนดหรือ
ระเบียบการต่าง ๆ ยกเลิกหรือมีความอย่างเดียวกัน หรือขัด หรือแย้งกัน หรือกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ถนอม กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๓๘ วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กรมป่าไม้ สำนักส่งเสริมการปลูกป่า โทร. 0 2561 4292 - 3 ต่อ 514

ที่ ทส 1606.4/ 2258

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2552

เรื่อง ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจ่ายกล้าไม้ พ.ศ. 2552

เรียน รองอธิบดีกรมป่าไม้ทุกท่าน

ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้ทุกท่าน

ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก

ผู้อำนวยการกองการอนุญาต

ผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ

ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1-13

ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้สาขาทุกสาขา

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร และหัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการไร่ประโคน
ไม้ขนาดเล็กและของป่า
รับที่ 210.
วันที่ 16 ก.พ. 52 เวลา 16.00 น.

หน้าห้อง ผู้อำนวยการสำนักวิจัย
เลขรับ 942
วันที่ 13 ก.พ. 52
เวลา 11.00

ศกปม. รกท.
เลขรับ 1025
วันที่ 16 ก.พ. 2552
เวลา

กรมป่าไม้ขอส่งสำเนาระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจ่ายกล้าไม้ พ.ศ. 2552 มาเพื่อทราบ
และดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(นายสมชัย เพียรสถาพร)

อธิบดีกรมป่าไม้

เรียน ผอ. สำนักวิจัยฯ

- เพิกโปรดทราบ

- เห็นควรแจ้งเวียนทุกภาคส่วน

(นายเทียนชัย ศรีจรรย์)

นักวิชาการป่าไม้ ระดับชำนาญการพิเศษ ทำหน้าที่

ผู้อำนวยการส่วนอำนวยการ

(นายทรงศักดิ์ วิทยอดม)

นักวิชาการป่าไม้ ระดับชำนาญการพิเศษ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้

ดูการ.

- ด่วนเพื่อทราบ

- ผอ. ทส. 1606.4/ 2258

ผอ. สำนักวิจัยฯ

สำเนา

ระเบียบกรมป่าไม้
ว่าด้วยการจ่ายกล้าไม้

พ.ศ.2552

โดยที่เห็นสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการจ่ายกล้าไม้ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับการปรับปรุงโครงสร้างและแบ่งส่วนราชการใหม่ของกรมป่าไม้ และเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เพาะชำกล้าไม้เพื่อจ่ายกล้าไม้แก่ ประชาชนทั่วไป ศาสนสถาน องค์กรเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และโครงการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น กรมป่าไม้ได้วางระเบียบหลักเกณฑ์ ว่าด้วยการจ่ายกล้าไม้ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการจ่ายกล้าไม้ พ.ศ. 2552”

ข้อ 2. ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2552

ข้อ 3. ให้ยกเลิกระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการจ่ายกล้าไม้ พ.ศ. 2536

ข้อ 4. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับแก่หน่วยงานให้สังกัดกรมป่าไม้ที่ได้รับการจัดสรรเงิน งบประมาณหรือเงินนอกงบประมาณไปให้ดำเนินกิจกรรมเพาะชำกล้าไม้เพื่อจ่ายให้แก่ประชาชนทั่วไป ศาสนสถาน องค์กรเอกชน หน่วยงานภาครัฐ และโครงการต่าง ๆ

ข้อ 5. อำนาจการจ่ายกล้าไม้

5.1 ให้หัวหน้าสถานีเพาะชำกล้าไม้ หัวหน้าหน่วยงานเพาะชำกล้าไม้และหัวหน้า หน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้ ผู้ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่เพาะชำกล้าไม้มีอำนาจการจ่ายกล้าไม้ได้ ดังนี้

5.1.1 ประชาชนทั่วไป จ่ายได้ไม่เกินรายละ 1,500 ต้น/ปี

5.1.2 องค์กรเอกชน ศาสนสถาน หน่วยงานภาครัฐ และโครงการต่าง ๆ จ่ายได้ไม่เกินรายละ 10,000 ต้น/ปี

5.2 ให้หัวหน้าศูนย์เพาะชำกล้าไม้ มีอำนาจจ่ายกล้าไม้และสั่งหน่วยงานในสังกัด ให้จ่ายกล้าไม้ได้ ดังนี้

5.2.1 ประชาชนทั่วไป จ่ายได้ไม่เกินรายละ 10,000 ต้น/ปี

5.2.2 องค์กรเอกชน ศาสนสถาน หน่วยงานภาครัฐ และโครงการต่าง ๆ จ่ายได้ไม่เกินรายละ 50,000 ต้น/ปี

5.3 ให้ผู้อำนวยการส่วนที่มีหน่วยงานเพาะชำกล้าไม้ มีอำนาจสั่งหน่วยงานใน สังกัดจ่ายกล้าไม้ได้ ดังนี้

5.3.1 ประชาชนทั่วไป จ่ายได้ไม่เกินรายละ 15,000 ต้น/ปี

5.3.2 องค์กรเอกชน ศาสนสถาน หน่วยงานภาครัฐ และโครงการต่าง ๆ จ่ายได้ไม่เกินรายละ 80,000 ต้น/ปี

5.4 ให้ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ (สาขา) มีอำนาจสั่งหน่วยงานในสังกัดจ่ายกล้าไม้ได้ ดังนี้

5.4.1 ประชาชน...

5.4.1 ประชาชนทั่วไป จ่ายได้ไม่เกินรายละเอียด 20,000 ต้น/ปี

5.4.2 องค์กรเอกชน ศาสนสถาน หน่วยงานภาครัฐ และโครงการต่าง ๆ
จ่ายได้ไม่เกินรายละเอียด 100,000 ต้น/ปี

5.5 การจ่ายกล้าไม้เกินจำนวน ตามข้อ 5.4 ให้ผู้มีอำนาจสั่งจ่ายตามข้อ 5.4
เสนอกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาสั่งการ ในการพิจารณาสั่งการตามข้อ 5.4 ให้ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการ
ปลูกป่าเป็นผู้มีอำนาจสั่งการแทนอธิบดีกรมป่าไม้แล้วรายงานให้อธิบดีกรมป่าไม้ทราบต่อไป

5.6 แบบฟอร์มขอรับกล้าไม้ ให้ใช้เป็นหนังสือ หรือแบบคำขอรับกล้าไม้
ท้ายระเบียบนี้ เอกสารที่ใช้ประกอบคำขอ บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาการถือครองที่ดิน (พื้นที่ที่จะปลูก)
หรือเอกสารรายละเอียดโครงการ

5.7 การขอรับกล้าไม้ต้องไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปขายหรือโครงการต่าง ๆ
ที่ไม่มีประสงค์เพื่อการค้าและมีพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจน หากขอรับกล้าไม้จำนวนตั้งแต่รายละเอียด 2,000 ต้น
ขึ้นไปให้แนบหลักฐานโครงการ

ข้อ 6. ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ตามข้อ 5.1 และ 5.2 จัดทำบัญชีทะเบียนจ่ายกล้าไม้
ตามแบบ 1 และแบบ 2 ท้ายระเบียบนี้ไว้เป็นหลักฐานประจำสำนักงาน แล้วรายงานตามแบบ 1
ให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดแล้วแต่กรณี เพื่อรวบรวมรายงานให้กรมป่าไม้ทราบทุกเดือนภายในวันที่ 10
ของเดือนถัดไป และจัดทำรายงานสรุปผลการจ่ายกล้าไม้แยกตามประเภทของผู้ขอรับกล้าไม้ประจำปี
งบประมาณตามแบบ 3 แล้วรายงานให้กรมป่าไม้ทราบภายใน 30 วัน หลังจากวันสิ้นปีงบประมาณ

ข้อ 7. ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบตามข้อ 5.1 และ 5.2 ติดตามประเมินผลการจ่ายกล้าไม้
ตามแบบ 4 และแบบ 5 โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ได้แก่ 50-1,000 กล้า และมากกว่า 1,000 กล้า ขึ้นไป
ในแต่ละกลุ่มให้สุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 ของผู้มาขอรับกล้าไม้

ข้อ 8. ให้อธิบดีกรมป่าไม้ รักษาการตามระเบียบนี้และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา
เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2552

(ลงนาม) สมชัย เพียรสถาพร

(นายสมชัย เพียรสถาพร)

อธิบดีกรมป่าไม้

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวธีระพร อ่าวอุดม)

นักวิชาการป่าไม้ ระดับชำนาญการ

หนังสือขอรับกล้าของป่า
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

เขียนที่

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอรับกล้าของป่า

ด้วยข้าพเจ้า.....นาย.....นาง.....นางสาว.....นามสกุล.....
อายุ.....ปี อาชีพ.....ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้)..... หมู่ที่.....
ซอย.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....โทรศัพท์.....มือถือ.....

มีความจำนงขอรับกล้าของป่าเพื่อนำไปปลูกในพื้นที่ ดังนี้ (ทำเครื่องหมาย✓ในช่อง ☐)

- ☐ ที่ดินสาธารณประโยชน์
☐ ที่ดินของหน่วยงานราชการ หรือศาสนสถาน
☐ ที่ดินส่วนบุคคล
☐ ป่าสงวนแห่งชาติ หรือที่ดินอื่นๆ ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์
☐ อื่นๆ (ระบุ)

พื้นที่ที่นำไปปลูก จำนวน.....ไร่ สถานที่ปลูก.....
หมู่ที่..... ซอย.....ถนน.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....

วัตถุประสงค์ในการขอรับกล้าของป่าเพื่อ

- ☐ จำหน่าย ☐ บริโภคหรือใช้ในครัวเรือน ☐ อื่นๆ

และขอรับรองว่าพื้นที่ที่จะปลูกกล้าของป่าไม่อยู่ในกรณีที่ได้รับทุนช่วยเหลือจากทางราชการ
ซึ่งมีกล้าของป่าปลูกอยู่แล้ว มีรายละเอียดชนิด/จำนวน กล้าของป่าที่ขอรับ ดังนี้

ชนิดกล้าของป่า

จำนวน (กล้า)

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
รวม	รวมกล้า

ลงชื่อ..... (ผู้ขอรับกล้า)
(.....)

ลงชื่อ..... (เจ้าหน้าที่จ่ายกล้า)
(.....)

1

ประจำเดือน.....พ.ศ.....

หมายเหตุ

แบบสำรวจการบริการวิชาการป่าไม้

หน่วยงาน

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า
กลุ่มงานพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

เขียนที่.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

ด้วยข้าพเจ้า ○นาย ○นาง ○นางสาวนามสกุล
อายุ ปี อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อปี บาท
ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้) หมู่ที่ ซอย..... ถนน
ตำบล อำเภอ จังหวัด
โทรศัพท์ โทรศัพท์เคลื่อนที่..... อีเมลล์
ข้าพเจ้ามีความจำนงเพื่อขอรับบริการวิชาการป่าไม้ ดังนี้

☐ ขอรับบริการด้วยตนเอง	☐ ขอรับบริการทางโทรศัพท์ / โทรสาร
☐ ขอรับบริการทางไปรษณีย์	☐ ขอรับบริการทางเว็บไซต์
☐ ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ดำเนินการ	☐ อื่นๆ

วัตถุประสงค์ในการขอรับบริการวิชาการป่าไม้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์

☐ เพื่อประกอบการศึกษา / วิจัย	☐ เพื่อใช้ประกอบอาชีพ
☐ อื่นๆ	

ส่วนที่ ๑ การบริการวิชาการป่าไม้

๑. ขอรับบริการข้อมูลทางวิชาการป่าไม้

- ๑.๑
.....
๑.๒
.....
๑.๓
.....

๒. ขอรับเอกสารทางวิชาการป่าไม้

เรื่อง	จำนวน (เล่ม)
๒.๑	
๒.๒	
๒.๓	
๒.๔	
๒.๕	

รวมจำนวนทั้งสิ้น

/๓. ขอรับกล้า...

๓. ขอรับกล้าของป่า

เพื่อจะนำไปปลูกในท้องที่
พื้นที่ไร่ งาน ตารางวา

ชนิดกล้าของป่า	จำนวน (กล้า)	ชนิดกล้าของป่า	จำนวน (กล้า)
๓.๑		๓.๔	
๓.๒		๓.๕	
๓.๓		๓.๖	

รวม ชนิด กล้า

ส่วนที่ ๒ ความพึงพอใจการบริการวิชาการป่าไม้

(โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด)

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
		ดีมาก	ดี	พอใช้	น้อย	ไม่พึง พอใจ
๑.	เจ้าหน้าที่มีมนุษยสัมพันธ์ในการต้อนรับ					
๒.	เจ้าหน้าที่บริการด้วยความเต็มใจ / เป็นมิตร					
๓.	เจ้าหน้าที่มีความรู้สามารถแนะนำ / ให้ข้อมูลอย่างชัดเจน					
๔.	มีบริการที่เป็นระบบ / ไม่ยุ่งยากสับสน					
๕.	การบริการที่ได้รับตรงตามความต้องการ					
๖.	บริการได้ถูกต้องครบถ้วน					
๗.	การบริการข้อมูล / เอกสาร / กล้าของป่า แก่ผู้รับบริการ					
๘.	มีแบบฟอร์มที่ง่ายและสะดวกในการตอบแบบสอบถาม					
๙.	ความสะดวกในการติดต่อขอรับบริการวิชาการป่าไม้					
๑๐.	ความสะอาดเป็นระเบียบของสำนักงาน / สถานที่					

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
.....
.....

ลงชื่อ (ผู้ขอรับบริการ)
(.....)

ลงชื่อ (ผู้ให้บริการ)
(.....)

วันที่ /..... /.....

วันที่ /..... /.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้โปรดสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้ ข้อมูลที่ได้รับนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
ในการพัฒนาและปรับปรุงการบริการของหน่วยงานต่อไป

แบบสอบถามการนำความรู้ที่ได้รับการบริการไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า

ชื่อหน่วยงานที่ให้บริการ

สำหรับเจ้าหน้าที่

พื้นที่ให้บริการของกรมป่าไม้ หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

วันที่สำรวจ.....เดือน.....พ.ศ.เวลา.....น.

ชื่อเจ้าหน้าที่ผู้สำรวจ.....

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจการนำความรู้ที่ได้รับการบริการไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ จากการส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า กิจกรรมโครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานให้ตรงกับความต้องการการใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑.๑ เพศ

- ☐ ๑) ชาย ☐ ๒) หญิง

๑.๒ อายุ

- ☐ ๑) ๑๕-๑๙ ปี ☐ ๒) ๒๐-๒๙ ปี ☐ ๓) ๓๐-๓๙ ปี
☐ ๔) ๔๐-๔๙ ปี ☐ ๕) ๕๐-๕๙ ปี ☐ ๖) ๖๐ ปีขึ้นไป

๑.๓ ระดับการศึกษาสูงสุด

- ☐ ๑) ไม่เคยเรียน ☐ ๒) ประถมศึกษา ☐ ๓) มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ ๔) มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ ๕) ปวช. ☐ ๖) ปวส. / ปวท. / อนุปริญญา
☐ ๗)ปริญญาตรี ☐ ๘)ปริญญาโทหรือสูงกว่า

๑.๔ อาชีพ

- ☐ ๑) เกษตรกร ☐ ๒) ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ☐ ๓) ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ
☐ ๔) รับจ้างทั่วไป ☐ ๕) อื่น ๆ (ระบุ).....

/๒. การนำความรู้...

๒. การนำความรู้ที่ได้รับบริการไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ จากการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์
ไม้ขนาดเล็กและของป่า

ประเด็นการนำความรู้ที่ได้รับบริการ ไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ	ระดับการได้รับประโยชน์				ไม่ใช้ ประโยชน์/ ไม่ทราบ (๐)	สำหรับ เจ้าหน้าที่
	มากที่สุด (๔)	มาก (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)		
๒.๑ ความรู้ที่ได้รับสามารถสร้างหรือเพิ่มผลผลิต ☐ ไม่ ☐ ของป่าตลอดจนการดูแลรักษาผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ให้มีความคงทนหรือเพิ่มมูลค่า เช่น ☐ เพื่อเพิ่มรายได้ เมื่อนำไปจำหน่าย ☐ เพื่อลดรายจ่ายเมื่อนำไปใช้สอยในครัวเรือน ☐ เพื่อขยายผลหรือต่อยอดองค์ความรู้เดิม						
๒.๒ ความรู้ที่ได้รับทำให้สามารถใช้ประโยชน์ ☐ ไม้ ☐ ของป่า ได้อย่างประหยัด คุ่มค่า และมีประสิทธิภาพ						
๒.๓ ความรู้ที่ได้รับสามารถปรับระดับคุณภาพความเป็นอยู่ ให้ดีขึ้น						
๒.๔ ความรู้ที่ได้รับสามารถปรับเปลี่ยนแนวคิด โดยเห็น ความสำคัญของ ☐ ไม้ ☐ ของป่า ทำให้เกิดความหวงแหน ทรัพยากรป่าไม้มากขึ้น						

๓. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กรมป่าไม้ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลของท่านไว้ ณ ที่นี้

แบบติดตามประเมินผลการปลูกต้นไม้ที่แจกจ่าย

หน่วยงาน ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๖

ตอนที่ ๑ สภาพพื้นฐาน

๑. ชื่อ-นามสกุล หรือ ชื่อหน่วยงาน.....
ที่ตั้งเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
อายุ.....ปี อาชีพ.....โทรศัพท์.....

ตอนที่ ๒ สภาพการปลูกป่า

๒. ลักษณะที่ดินที่ปลูก

.....ที่ดินมีเอกสารสิทธิ์ เช่น โฉนด นส.๓ก หรือที่ดินที่มีหลักฐานของทางราชการจัดให้อยู่
.....ที่ดินสาธารณประโยชน์
.....ที่ดินของหน่วยราชการ หรือ สถานที่ทางศาสนา
.....ป่าสงวนแห่งชาติ หรือ ที่ดินอื่นๆ ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์

๓. สถานที่ปลูก หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
จำนวนพื้นที่ปลูก หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

๔. ขอรับกล้าไม้จาก.....สถานที่ตั้ง ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....

ชื่อชนิดไม้	จำนวนปลูก (กล้า)	การรอดตาย	
		ปี พ.ศ.....	ปี พ.ศ.....
๑.			
๒.			
๓.			
๔.			
๕.			
๖.			
๗.			
๘.			
๙.			

ตอนที่ ๓ แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกต้นไม้

๕. วัตถุประสงค์หลักในการปลูก

-ปลูกป่าเพื่อการอนุรักษ์ จำนวน.....ไร่
-ปลูกป่าเพื่อการใช้สอย จำนวน.....ไร่ (กินดอก,กินผล,ใช้ประโยชน์เนื้อไม้)
-ปลูกป่าเพื่อการค้า จำนวน.....ไร่
-อื่นๆ จำนวน.....ไร่ (ระบุ)

๖. การบำรุงรักษาด้านไม้ที่ปลูก

๖.๑ การให้น้ำต้นไม้ที่ปลูก

.....ไม่มีการให้น้ำ มีการให้น้ำ

๖.๒ การพรวนดิน

.....ไม่มีการพรวนดิน มีการพรวนดิน (.....ครั้ง/ปี)

๖.๓ การใส่ปุ๋ย

.....ไม่มีการใส่ปุ๋ย มีการใส่ปุ๋ย (.....ครั้ง/ปี)

๖.๔ การกำจัดวัชพืช

.....ไม่มีการกำจัดวัชพืช มีการกำจัดวัชพืช (.....ครั้ง/ปี)

๖.๕ การป้องกันกำจัด โรคแมลง

.....ไม่มี มี (.....ครั้ง/ปี)

๖.๖ โรคและแมลงที่พบ (ระบุ).....

๗. การเจริญเติบโตของต้นไม้ที่ปลูก ปี พ.ศ.....

๗.๑ ชนิด.....เจริญเติบโตดี.....ต้น ไม่ดี.....ต้น

๗.๒ ชนิด.....เจริญเติบโตดี.....ต้น ไม่ดี.....ต้น

๗.๓ ชนิด.....เจริญเติบโตดี.....ต้น ไม่ดี.....ต้น

๗.๔ ชนิด.....เจริญเติบโตดี.....ต้น ไม่ดี.....ต้น

๗.๕ ชนิด.....เจริญเติบโตดี.....ต้น ไม่ดี.....ต้น

๗.๖ ชนิด.....เจริญเติบโตดี.....ต้น ไม่ดี.....ต้น

๗.๗ ชนิด.....เจริญเติบโตดี.....ต้น ไม่ดี.....ต้น

๗.๘ ชนิด.....เจริญเติบโตดี.....ต้น ไม่ดี.....ต้น

๗.๙ ชนิด.....เจริญเติบโตดี.....ต้น ไม่ดี.....ต้น

๘. ความต้องการกล้าไม้เพิ่มเติม

.....ไม่มี

.....มี (ระบุชนิดและจำนวน)

- ชนิด.....จำนวน.....ต้น
- ชนิด.....จำนวน.....ต้น
- ชนิด.....จำนวน.....ต้น
- ชนิด.....จำนวน.....ต้น
- ชนิด.....จำนวน.....ต้น

ตอนที่ ๔ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

๙. ปัญหาการปลูก การบำรุงรักษา และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้ติดตาม.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตัวอย่างขั้นตอนการเพาะชำกล้าของป่า

๑. ผสมดินเพาะชำกล้าของป่า (ศูนย์ฯ ไม่มีสูตรการผสมดินตายตัว การผสมต้องดูจากสภาพดิน)
ตามภาพใช้สูตร ดิน: ขี้เถ้าแกลบ: ปุ๋ยคอก = ๖ : ๓ : ๑ ส่วน

๒. กรอกถุง กรอกดินให้เต็มถุง เรียงถุงให้เป็นระเบียบเพื่อสะดวกในการเพาะชำและบำรุงรักษา

คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ในการให้บริการกล้าของป่า

๓. การปฏิบัติต่อเมล็ดขึ้นอยู่กับชนิดของป่า ของป่าที่มีเปลือกหุ้มเมล็ดบาง ศุนย์ฯ จะใช้วิธีแช่น้ำไว้ กล้าของป่าบางชนิดมีเปลือกหนา ศุนย์ฯ ใช้วิธีใช้กระดาษทรายขัดหรือใช้มีดคัดเตอร์สะกิดเปลือกเมล็ด เพื่อให้น้ำสามารถซึมผ่านได้ง่าย

๔. การเพาะเมล็ด เตรียมแปลงโดยตากทรายให้แห้งสนิท ฉีดยาเพื่อป้องกันแมลงมาเจาะเมล็ด เกลี่ยทรายให้เรียบหว่านเมล็ดกลบด้วยทรายละเอียด รดน้ำทุกวันๆ ละ ๒ ครั้ง เช้า - เย็น ประมาณ ๑ - ๒ สัปดาห์ เมล็ดจะเริ่มงอก ระหว่างนี้ทำการทดสอบอัตราการงอกด้วย

๕. การย้ายชำ ดำเนินการเมื่อกล้าของป่าเกิดใบแท้ ๒ - ๓ คู่ ก่อนการย้ายชำควรรดน้ำแปลงเพาะให้ชุ่มก่อนเพื่อป้องกันไม่ให้ระบบรากกระทบกระเทือนมาก

คู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ในการให้บริการกล้าของป่า_____

๖. ในสัปดาห์แรกของการย้ายชำจะรดน้ำทั้งเช้าและเย็น ด้วยฝักบัวฝอยละเอียด หลังจากผ่านไป ๑ เดือน จะรดน้ำวันละ ๑ ครั้ง จะถอนวัชพืชและให้ปุ๋ยเดือนละ ๑ ครั้ง

๗. เมื่อบำรุงกล้าของป่าประมาณสอง-สามเดือน กล้าจะมีการเจริญเติบโตที่แตกต่างกัน ทำการตัดรากที่เริ่มลงดิน และทำการคัดขนาดกล้า โดยการจัดเรียงตามลำดับความสูง กล้าของป่าที่สูงสุด จะเอวไว้หัวแปลง เรียงตามความสูงไปเรื่อยๆ เพื่อให้กล้าของป่าได้รับแสงที่เพียงพอ

๘. บำรุงรักษาให้ขนาดของกล้าของป่าโตพร้อมเพื่อแจกจ่าย

ของป่าบางชนิดที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ

มะนาวโห่ (หนามแดง) *Carissa carandas* L.

เนื่องจากวงการแพทย์ได้ระบุว่ามะนาวโห่ มีฤทธิ์ทางยาสามารถนำไปใช้รักษาโรค มีสารต่อต้านอนุมูลอิสระช่วยในการชะลอวัยและริ้วรอย ช่วยให้เจริญอาหาร ช่วยให้ขยายหลอดเลือด ฯลฯ ทำให้เกษตรกรมีความต้องการพันธุ์กล้ามะนาวโห่สูงในปัจจุบัน

การเก็บเมล็ดหนามแดง (มะนาวโห่) เพื่อนำมาเพาะชำ ควรเลือกเมล็ดที่มีสีแดงเข้มถึงอมม่วง เพราะจะได้เมล็ดที่สมบูรณ์ นำมาปีบเอาเมล็ดข้างในออก ล้างน้ำเพื่อคัดแยกเมล็ดกับเยื่อออกจากกัน แล้วนำไปคลุกกับยาคลุมเมล็ดเพื่อป้องกันแมลงและแมลงที่จะมากัดกินยอดอ่อนของกล้าของป่า

ผักหวานป่า *Melientha suavis* Pierre

ผักหวานป่า มีความแข็งแรงทนทาน มีอายุยืน และมีราคาสูง แต่คนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจถึงวิธีการเพาะและขยายพันธุ์ทำให้ผักหวานป่ามีจำนวนน้อยมาก และเป็นที่ต้องการของตลาดค่อนข้างสูง

การเก็บเมล็ดผักหวานป่าควรเลือกเมล็ดที่ยังไม่สุกงอมมาก เนื่องจากอัตราการงอกจะดีกว่า แล้วนำเมล็ดมาบดเพื่อแยกเปลือกกับเมล็ดออกจากกัน ระหว่างการบดให้ปล่อยน้ำไหลผ่านตลอดเวลา เพราะเมล็ดผักหวานป่าจะมียางที่เป็นอันตรายต่อผิวหนัง เมื่อแยกเปลือกกับเมล็ดออกจากกันแล้ว นำเมล็ดไปคลุกกับทรายหยาบเพื่อให้ทรายหยาบขัดเมือกที่ติดกับเมล็ดให้หลุดออก แล้วนำไปผึ่งในที่ร่มพอหมาดๆ หลังจากนั้นเพาะใส่ถุง พร้อมแจกจ่ายแก่เกษตรกร และผู้สนใจทุกๆ ไป

สารเคมี

ราก มี D-Quercetin, Biochanin A, Quercetin
แก่น มี Quercetin, B-Quercetin
ใบ มี Aloe-emodin
เปลือก มี Quercetin, Quercetin-3-Methylgalactate

วิธีการปลูกเพกา

- ขำดิน

๑. ถ้าขำดิน หรือ ขำราก เลือกตัดเฉพาะกิ่งพันธุ์ของต้นที่สมบูรณ์ กิ่งที่ไม่อ่อนหรือไม้แก่จนเกินไป เลือกต้นที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากับปากกาอื่นไม่มีการเพาะขยายพันธุ์จะดีที่สุด ดินชั้นใต้จะเจริญเติบโต โดยตัดกิ่งชำให้มีความประมาณ ๑-๒ นิ้ว แล้วนำมาเสียบลงถุงเพาะชำ

๒. ใช้หน้าดิน ๑ ส่วน + แกลบดำ ๑ ส่วน ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วกรอกใส่ถุงดำครึ่งถุง เตรียมไว้เป็นถุงสำหรับเพาะขยายพันธุ์

๓. โรยเชื้อราสำหรับเพาะชำนั้น ต้องเป็นที่ร่มหรือแสงแดดรำไรไม่ควรโดนแสงหรือแดดจัดจนเกินไป

๔. คุ้แลรดน้ำถุงเพาะชำวันละ ๑ ครั้ง จนอายุประมาณ ๒ เดือน

สามารถย้ายลงหลุมปลูกได้ การขยายพันธุ์ดินเพกา (ดินไม้)

ทุกวิธี ใช้เวลาเพาะประมาณ ๑.๕ - ๒ เดือน จึงสามารถย้ายลงหลุมปลูกได้

- เพาะเมล็ด

เทคนิคการขยายพันธุ์เพกา (ดินไม้) พันธุ์เพชรโนนมังแบบเพาะเมล็ด

๑. ใช้เมล็ดเพกา (ดินไม้) มาเพาะ โดยใส่ถุงเพาะ ๒ เมล็ดต่อถุง กดลึกลงไปประมาณ ๑ นิ้วครึ่ง

๒. ใช้หน้าดิน ๑ ส่วน + แกลบดำ ๑ ส่วน + ปุ๋ยคอก ๑ ส่วน คลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วโรยลงในถุงเพาะ

๓. คุ้แลรดน้ำถุงเพาะ ทุกวันละ ๑ ครั้ง จนอายุประมาณ ๒ เดือน สามารถย้ายลงหลุมปลูกได้

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
น.11 ต.พันกอง อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000
โทร. 081-6510628

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

เพกา

Oroxylum indicum (L.) Kurz

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Oroxylum indicum (L.) Kurz*

ชื่อวงศ์ : Bignoniaceae

ชื่อพื้นเมือง : มะดินไม้ มะดินไม้ (เหนือ)

ดินฟ้า (เลย) หมากหักกิ่ง หมากหักกิ่ง (ฉะเชิงเทรา-เหนือ)
กาใต้ (กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี) ดอญี ดอญี (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) ญีโก (มาเล-นราธิวาส)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ต้น สูง ๑-๑๒ เมตร แตกกิ่งก้านน้อย ใบประกอบแบบขนนกสามชั้นขนาดใหญ่ เรียงตรงข้ามรวมกันอยู่บริเวณปลายกิ่ง ใบย่อยรูปไข่หรือรูปไข่แกมวงรี กว้าง ๕-๘ ซม. ยาว ๘-๑๒ ซม. ดอกช่อ ออกที่ปลายยอดก้านช่อดอกยาว ดอกย่อยขนาดใหญ่สีชมพูอมขาวแกมเขียว โคนกลีบเป็นหลอดสีม่วงแดง หนาแน่นบานกลางคืน ผลเป็นฝัก รูปดาบ เมื่อแก่จะแตกภายในเมล็ดแบน สีขาว มีปีกบางโปร่งแสง

ส่วนที่ใช้ : ราก เปลือกต้น ฝักอ่อน เมล็ด

สรรพคุณ

- ราก
 - สรรพคุณเย็น ชะล้างน้อย ใช้บำรุงธาตุ ทำให้เกอดน้ำย่อยอาหาร เจริญอาหาร
 - แก้ท้องร่วง แก้บิด แก้ไข้สันนิบาต
 - ใช้ภายนอก รากฝนกับน้ำปูนใส ทาแก้อาการอักเสบ ผกบวม
- เพกาทั้ง ๕ - คือการใช้ส่วนราก ใบ ดอก ผล ต้นรวมกันจะสรรพคุณเย็น มีสรรพคุณสมานแผล แก้อักเสบบวม แก้ท้องร่วง บำรุงธาตุ แก้ไข้เหลือง แก้ไข้พิษร้อน เพื่อเลือด
- ฝักอ่อน - ใช้ประทุษเป็นฝัก ช่วยในการขับพยาธิ บำรุงธาตุ
- เมล็ด - ใช้เป็นยาถ่าย เมล็ดแก่ใช้เป็นยาระบาย แก้ไอ ขับเสมหะ
- เปลือกต้น - สรรพคุณเย็น และชะล้างน้อย เป็นยาสมานแผล ทำน้ำเหลืองให้เป็นปกติ ขับน้ำเหลืองเสีย ขับเลือดขับพิษโลหิต บำรุงโลหิต แก้เสมหะจุกคอ ขับเสมหะ แก้บิด แก้อาการจุกเสียด
- เปลือกต้นตำสมกับสุรา
 - ใช้เป็นยากลวดประทุษพิษจากเด็กชนิดเม็ดเหลือง
 - แก้ท้องขึ้นในปาก คอตัน แก้ตะอองใช้

- ใช้สดหั่นตามยาวคั้นคุดบดที่ทนการอยู่ไฟไม่ได้ ทำให้ผิวหนังชา
- ทารอบ ๆ ฝี แก้ปวดฝีทาแก้อาการฟกบวมอักเสบ
- เปลือกต้นสดตำสมกับน้ำส้ม ซึ่งได้จากรังผึ้งแดงหรือเกสรผึ้งแล้ว
 - ใช้ประทุษขับลมในลำไส้ แก้จุกเสียด แก้บิด แก้อาการไม่หยุด
 - ใช้ประทุษแก้เสมหะจุกคอ (ขับเสมหะ) ขับเลือดเน่าในเรือนไฟ บำรุงโลหิต
- นอกจากนี้เปลือกเพกา ใช้ร่วมกับสมุนไพรอื่น แก้เบาหวาน แก้โรคน้ำนม เพกาต้มร่วมกับสมุนไพรหลายชนิด แยกเอาน้ำมันมาทาแก้
 - แก้ริดสีดวง
 - แก้ริดสีดวงทวารหนัก ทวารเบา
 - แก้ฟกบวม แก้คัน

สรรพคุณของแค

๑. ยอดแค อุดมไปด้วยวิตามินซึ่งมีส่วนช่วยต่อต้านและยับยั้งมะเร็ง เพราะมีสารที่ผิดปกติช่วยยับยั้งการก่อกลายพันธุ์ สามารถช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคมะเร็งได้เป็นอย่างดี (ดอก, ยอดอ่อน)
๒. ช่วยคุมธาตุในร่างกาย (เป็ช็อกดิน)
๓. ช่วยในเรื่องความจำ ป้องกันการเกิดเนื้องอก บรรเทาอาการไอ ปวด โลหิตจาง ด้วยการใช้น้ำฝักแคสด ๒๐ กรัม นํามาเคี้ยวกับน้ำ ๑ ลิตร ประมาณ ๓๐ นาที กรองเอาฝักออก นํามาดื่มก่อนอาหาร ๑ ชั่วโมง ในช่วงเช้า เย็น และช่วงก่อนนอน (ในประเทศอินเดีย) (ฝัก)
๔. น้ำคั้นจากรากใช้ผสมกับน้ำผึ้ง ใช้ดื่มก่อนอาหาร ๑ ชั่วโมง ในช่วงเช้า กลางวัน และก่อนนอน ใช้เป็นยาขับเสมหะ ลดอาการไอ แก้ร้อนใน แก้ไข้ลมหัวได้ (ราก)
๕. ช่วยแก้ความขโมย ด้วยการใช้น้ำคั้นคั้นส่วนอย่างละ ๑ กำมือ แล้วใส่น้ำพอกทั่วผม หลังจากนั้นดื่มให้เดือดประมาณ ๕-๑๐ นาที แล้วนํามาดื่มครั้งละ ๑ ช้อนโต๊ะ วันละ ๓ ครั้ง ประมาณ ๑๕ วัน (ทั้งห้าส่วน)
๖. ดอกช่วยชะลอความแก่ชรา แก้อาการเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ป้องกันโรคเบาหวาน ทำให้ร่างกายไม่อ่อนแอหรือเหนื่อยง่าย ป้องกันลมหัว ปวดศีรษะ ป้องกันผิวหนังแห้งแตกหรือริ้วรอย ลดปัญหาเล็บมือ เล็บเท้า เพราะแตกง่าย ลดอาการซึมเศร้า อาการหงุดหงิด นอนไม่หลับ รักษาผิวหนังเป็นผื่น บรรเทาอาการของผิวอักเสบ

วิธีการปลูกแค

ในการปลูกแคเพื่อเก็บดอกแคขาย จะต้องนำฝักแคที่แก่จัดเอาฝักแคมาแกะเอาเมล็ดออก แล้วนำเมล็ดแคไปเพาะในแปลงเพาะดูแลรักษาต้นกล้าแค จนกระทั่งต้นกล้าแคมีความสูงประมาณ ๑๐ เซนติเมตร หรือเมื่อแคมีอายุประมาณ ๑ เดือน จากนั้นจึงย้ายต้นกล้ามารปลูกลงในแปลงปลูก ที่ยกร่องไว้เรียบร้อยแล้ว

ตัวหุ้บรุมจะปลูกควรจะเป็น ๑.๕-๒ เมตร จากนั้นประมาณ ๓ เดือน หรือเมื่อแคมีความสูงต้นประมาณ ๑ เมตร ก็จะสามารถเก็บดอกแคขายได้แล้ว

การดูแลรักษา

ในขั้นตอนของการปฏิบัติดูแลรักษา มีคำแนะนำเกี่ยวกับการให้น้ำต้นแคว่าไม่ควรให้น้ำแก่ต้นแคมากเกินไป เพราะจะทำให้แคไม่ค่อยออกดอก ควรให้น้ำแคเพียงอาทิตย์ละ ๑ ครั้ง ก็เพียงพอ ส่วนการให้ปุ๋ยควรจะให้ปุ๋ยทางใบและสารเร่งดอกไปพร้อม ๆ กับการใช้สารป้องกันกำจัดแมลงโดยผสมทั้งสามอย่างเข้าด้วยกัน แล้วฉีดพ่นประมาณ ๑๕ วันต่อหนึ่งครั้ง

เมื่อต้นแคมีอายุได้ ๑ ปีให้ทำการตัดแต่งกิ่งข้างล่างและกิ่งที่พุ่งสูงขึ้นไปทิ้ง

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้ประโยชน์จากไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
ม.11 ต.ต้นทอง อ.เมือง จ.ราชบุรี 76000
โทร. 084-08410628

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้ประโยชน์จากไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

แค

SESBANIA GRANDIFLORA (L.) Pers.

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Sesbania grandiflora (L.) Pers.

วงศ์ : Leguminosae-Papilionoideae

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้นแค หรือ ต้นดอกแค เป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง แตกกิ่งก้านสาขามากไม่เป็นระเบียบ มีความสูงประมาณ ๓-๑๐ เมตร เมื่อโตเต็มที่เป็ช็อกดินเป็นพุ่มขนาดใหญ่ เป็ชอกหนาและฝักรอบๆจะแตกเป็นสะเก็ดสามารถเจริญเติบโตได้ทั่วไปในเขตร้อนชื้น เป็นต้นโตได้เร็ว สามารถปลูกได้ทุกที่ และมักขึ้นตามป่าละเมาะ หัวปลีลายนํ้าฝักรอบๆ ๒๐ ปี แต่ถ้าเก็บกินบ่อยๆ จะทำให้ต้นฝักรอบๆสั้นลง

ใบแค เป็นใบประกอบแบบขนนก ออกเรียงสลับ

มีใบย่อยขนาดเล็ก รูปขอบขนาน ปลายใบมนกว้างขอบใบและแผ่นใบเรียบ ใบสีเขียว กว้างประมาณ ๑-๑.๕ ซม. และยาวประมาณ ๓-๔ ซม.

ดอกแค ลักษณะของดอกคล้ายดอกถั่ว ออกดอกเป็นช่อบริเวณซอกใบ ๒-๓ ดอก ดอกมีกลิ่นหอมดอกสีขาวหรือสีแดง มีก้านเกสรตัวผู้สีขาวอยู่ ๖๐ อัน ก้านเลี้ยงเป็นรูปประหลาดหรือรูปถ้วย

ผลแค ผลมีลักษณะเป็นฝักกลมยาว มีความยาว

ประมาณ ๔-๑๕ เซนติเมตร หสมเกสรโดยนก ฝักเมื่อแก่จะแตกออกเป็น ๒ ซีก และมีเมล็ดอยู่ด้านใน ฝักแคที่มีสีเขียวอ่อน สามารถรับประทานเป็นอาหารได้

เมล็ดแค มีลักษณะเหมือนถั่ว เมล็ดกลมแป้น

สีน้ำตาล มีหลายเมล็ด

วิธีขยายพันธุ์ไม้หางนวล

วิธีการตอนกิ่งไม้

๑. เลือกกิ่งแขนงที่สมบูรณ์ ตัดแต่งกิ่งเล็กๆข้างออกเพื่อสะดวกในการชำ
๒. ใช้มีดฟันกิ่งหรือใช้เลื่อย เชื่อยแขนงเบาๆ แล้วดึงกิ่งให้ตีกออก โดยให้มีเนื้อไม้(ผิวไม้)เหลืออยู่ ดึงออกจากข้อ ดึงลง ข้างล่างประมาณ ๑ ศืบ
๓. นำขุยมะพร้าวที่แช่น้ำไว้ให้ชุ่ม
๔. ใส่ถุงพลาสติก (ดังภาพ) รัดปากให้แน่นด้วยหนังยางหรือเชือกฟาง
๕. ใช้มีดผ่าครึ่งถุงพลาสติก เพื่อเปิดช่องไว้สำหรับทางกิ่งไม้
๖. ใช้ขุยมะพร้าวชุมน้ำใส่ที่ถุงพลาสติกแล้วหุ้มโคนแขนง ..เหมือนการตอนกิ่งทั่วไป แล้วผูกให้แน่น
๗. ใช้เวลา ๒๐-๒๕ วัน จะมีรากออกมา รอให้รากแก่ แล้วตัดไปชำในถุง เมื่อแห้งแล้วนำไปปลูกได้เลย

เทคนิคการตอนกิ่งไม้

- ๑- หากต้องการให้รากของกิ่งไม้ออกเร็วๆ เป็เลือกไม้ส่วนที่ติดกับลำต้นไว้เพื่อให้รากงอกเร็วขึ้น ควรเหลือไว้ติดเพียง

วิธีการเพาะเมล็ดไม้หางนวล

ไม้หางนวลขยายพันธุ์จะออกดอกและตาย ปกติไม้จะเริ่มออกดอกในเดือนพฤศจิกายน-มกราคม เมล็ดไม้จะเริ่มแก่และร่วงหล่นประมาณเดือน มีนาคม-เมษายน เกษตรกรสามารถนำเมล็ดไม้ที่ได้ไปทำการเพาะต่อไปโดยวิธีการดังนี้

การเก็บเมล็ดพันธุ์

- เพื่อความสะดวกในการรวบรวมเมล็ดไม้ ควรใช้วัสดุหรือตาข่ายรองรับเมล็ดพันธุ์ไม้ กรณีเขย่าต้นให้เมล็ดร่วงจากต้น
- รวบรวม เมล็ดพันธุ์ไม้ที่ได้ ทำการผึ่งด้วยกระดาษสีจะได้เมล็ดที่สมบูรณ์
- นำเมล็ดที่สมบูรณ์มาจัด นวดเอาเปลือกออกโดยใช้ฟันรองเท้าและฟองน้ำ จัดนวดเมล็ดจนกระทั่ง และผึ่งเอาเปลือกออก
- นำเมล็ดไม้ที่ได้ไปผึ่งแดด ประมาณ ๑ แดด ก็สามารถนำไปเพาะได้ เพื่อป้องกันแมลงและไม่ควรเก็บเมล็ดไว้เกิน ๑ เดือน เพราะจะทำให้เปอร์เซ็นต์ความงอกลดลง

วิธีการเพาะกล้าไม้

- เมล็ดไม้ที่จะเพาะควรจัดเอาเปลือกออกก่อนถ้าเพาะทั้งเปลือกงอกเมล็ดจะงอกช้าและเติบโตไม่สม่ำเสมอ
- นำเมล็ดไปแช่น้ำ ๒ คืน
- นำเมล็ดขึ้นจากน้ำแล้วนำไปลงแปลงเพาะที่มีซีเมนต์กบถมดินและทรายรองพื้นหนาประมาณ ๕ นิ้ว หว่านเมล็ดแล้วกลบด้วยดินหนาประมาณ ๑ ซม.
- ทำการย้ายกล้า ภายหลังจากการเพาะลงแปลงแล้วประมาณ ๑๕ วัน ซึ่งต้นกล้าไม้จะมีความสูงประมาณ ๒-๓ นิ้ว ย้ายกล้าที่แข็งแรงลงเพาะและอนุบาลไว้ในเรือนเพาะชำ หรือในที่ร่มจำโร ประมาณ ๖-๘ เดือน ก็สามารถนำไปปลูกต่อไป

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
น.14 ต.จินตนา ๑.เมือง จ.ราชบุรี 70000
โทร. 081-6510628

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

ไม้หางนวล

Dendrocalamus strictus Nees

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dendrocalamus strictus* Nees

วงศ์ : Gramineae

ชื่ออื่นๆ : ไม้หางนวล ไม้หวด ไม้หางนวล

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น

สูง ๑๐-๒๕ ม. เกิดลำต้นต่างๆ เส้นผ่าศูนย์กลางลำ ๕-๑๕ ซม. ปล้องยาว ๒๐-๕๐ ซม. ลำหนา ๑.๕-๑.๘ ซม. ลำอ่อนมีใบสีขาวปกคลุมตลอดลำ แต่ลำแก่ ๓-๗ กิ่ง กิ่งเด่น ๑ กิ่ง ข้อต่างๆของลำโดยทั่วไปไม่มีรากอากาศ

แผ่นใบ

รูปแบบแถบรูปใบหอก กว้าง ๑.๕-๒.๕ ซม.

ยาว ๕-๑๕ ซม. การพับลำให้เหนียวคมดัดหรือตีด

มีไขและขนปกคลุมใบยอดการรูปใบหอกแคบ

สีน้ำตาลอมม่วง กางออกถึงพับลง สันภายในเป็นแถบ

ขอบจักซี่ฟัน หูกลีบ ชีบพับเป็นคลื่น มีขนยาวปกคลุม

ดอก

ช่อดอกย่อยเทียมยาวประมาณ ๑.๕-๒.๕ ซม. กลม ๒ อัน

ดอกย่อยสมบูรณ์ ๒-๓ ดอก เกสรเพศผู้ ๖ อัน

ก้านเกสรเพศผู้แยกอิสระ ยอดเกสรเพศเมีย ๑ อัน

ประโยชน์ของไม้หางนวล

ใช้ทำเฟอร์นิเจอร์, เครื่องใช้สวน, ไม้ระแนง, ไม้โรงเรือนเป็นวัสดุขึ้นหลักในการผลิตถ่านอัด, ไม้จักพื้น, ตะเกียบ, ไม้เขียนลูกธนู เป็นต้น

ประโยชน์ของไผ่รวก

ไผ่ไผ่ ใช้ ทำรั้ว ทำคันเบ็ด ทำเครื่องจักสาน เครื่องมือกลึงกรรมบางอย่าง ป้อน้ำดื่ม

สรรพคุณของไผ่รวก

- หน่อ กินได้ แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ บำรุงร่างกาย ตา
- ใบ ขับปัสสาวะ ลดไข้ ต้มน้ำดื่ม

วิธีการปลูกไผ่รวก

ไผ่รวกเมื่อหมดอายุขัยจะแตกกอและตาย ปกติไผ่รวกจะเริ่มแตกกอในฤดูฝนประมาณเดือนพฤษภาคม เมล็ดไผ่รวกจะเริ่มแก่และร่วงลงประมาณเดือน มิถุนายน-เมษายน เกษตรกรสามารถนำเมล็ดไผ่รวกที่ได้ไปทำการเพาะต่อไปโดยวิธีการดังนี้

- การเก็บเมล็ดพันธุ์**
- เพื่อความสะดวกในการรวบรวมเมล็ดไผ่รวก ควรใช้วัสดุหรือตาข่ายรองรับเมล็ดพันธุ์ไผ่รวก กรณีเขย่าต้นให้เมล็ดร่วงจากต้น
- รวบรวม เมล็ดพันธุ์ไผ่รวกที่ได้ ทำการผึ่งแดดด้วยกระดาษสีจะได้เมล็ดที่สมบูรณ์
- นำเมล็ดที่สมบูรณ์มาขัด นวดเอาเปลือกออกโดยใช้ฟันรองทำและฟองน้ำ ขัดจนเมล็ดนุ่มจะดี และผึ่งแดดเปลือกออก
- นำเมล็ดไผ่รวกที่ได้ไปผึ่งแดด ประมาณ ๑ แดด ก็สามารถนำไปเพาะได้ เพื่อป้องกันแมลงและไม่ควรเก็บเมล็ดไว้เกิน ๑ เดือน เพราะจะทำให้เปอร์เซ็นต์ความงอกลดลง

วิธีการเพาะกล้าไผ่

- เมล็ดไผ่รวกที่จะเพาะควรขัดเอาเปลือกออกก่อนแล้วเพาะทั้งเปลือกจนเมล็ดงอกแล้วจึงนำเอาเปลือกออกแล้วเพาะ
- นำเมล็ดไปแช่น้ำ ๒ คืน
- นำเมล็ดที่แช่น้ำแล้วนำไปปลูกลงในหลุมเพาะที่เตรียมไว้แล้วกลบดินดินและหว่านรองพื้นหลุมประมาณ ๕ นิ้ว หว่านเมล็ดแล้วกลบด้วยดินหนาประมาณ ๑ ซม.
- ทำการย้ายกล้า ภายหลังจากการเพาะลงแปลงแล้วประมาณ ๑๕ วัน ซึ่งกล้าไผ่รวกจะมีความสูงประมาณ ๒-๓ นิ้ว ย้ายกล้าที่แข็งแรงลงแปลงเพาะและอนุบาลไว้ในเรือนเพาะชำ หรือในที่ร่มรำไร ประมาณ ๖-๘ เดือน ก็สามารถนำไปปลูกต่อไป

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
ม.11 ต.หินกอง อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000
โทร. 084-2510628

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

ไผ่รวก

Thyrsostachys siamensis Gamble

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Thyrsostachys siamensis* Gamble

ชื่อวงศ์ : Gramineae

ชื่อพื้นเมือง : ตีโย รวก ว่าบอบอ แวบ้าง

แวบ้าง ขวก สะลอม

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พืชล้มลุกอายุหลายปี ไผ่รวกเป็นไม้ที่ขึ้นเป็นกอแน่น ลำต้นขนาดเล็ก มีความสูงประมาณ ๒-๓ เมตร ลำต้นมีสีเขียว มีเส้นลายตามยาวที่ปลายลำต้น ลำต้นจะมีเส้นลายตามยาวที่ปลายลำต้น ความสูงประมาณ ๔-๖ เมตร

ลำต้นในที่ตั้งจะมีเส้นลายตามยาวประมาณ ๒-๓ ซม. ลำต้นสีเขียวอมเทา ปล้องยาวประมาณ ๑๕-๒๐ เซนติเมตร โดยปล้องนี้จะหนา กาบหุ้มลำต้นยาวประมาณ ๒๕-๓๕ ซม. กว้างประมาณ ๑๕-๒๐ ซม. กาบหุ้มจะติดกันอยู่หนา สีฟ้า ลำต้นปล้องปล้องด้วยขนอ่อนสีขาว มีร่องเป็นแนวเล็ก ๆ สลับกันไปมาตามลำต้น

ใบ (Foliage)

ใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบยาว ๒-๓ เมตร ใบรูปหอก กว้าง ๐.๖-๑.๒ ซม. ยาว ๔-๑๔ ซม. ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบคม ผิวใบด้านบนเรียบ สีเขียวอ่อน ใบแก่สีเหลืองอ่อน มีเส้นลายใบ

ข้าวละ๓ - ๕ เส้น มีกาบหุ้มลำต้นบางแบบชิดลำต้น ไม่หลุดร่วง ยอดกาบบางเขียวสลับไปหาปลาย ใบมีดิ่ง กาบตอนปลายกาบตรงที่ต่อกับใบจะมีสีน้ำตาล

การใช้งานด้านภูมิทัศน์ (Landscape Used)

ปลูกประดับสวนเป็นฉากหลัง กั้นลม ลำต้นและกอเป็นระเบียบ สวยงาม ไม้ใบเล็กและพุ่มต่ำ เปรียบได้เหมือน ไม้พุ่มนาม ผิวต้นสดเขียวแก่ เมื่อแห้งสีเหลือง

ต้องคอยตัดแต่งทรงพุ่มให้มีขนาดตามที่ต้องการ

วิธีการปลูกชะอม

ชะอมเป็นไม้ที่ปลูกง่าย ปลูกโดยใช้วิธีการปักชำ การเพาะเมล็ด การตอนกิ่งและการโน้มกิ่งที่วิธีปักชำดิน เพื่อให้ได้ต้นใหม่ แต่วิธีที่นิยมและได้ผลดีคือการเพาะเมล็ด การปลูกชะอมมักปลูกในฤดูฝนเพราะไม่ต้องดูแลมากนักการเพาะเมล็ดทำได้โดยเอาเมล็ดใส่ถุงพลาสติกแล้วรดน้ำวันละ ๑ ครั้ง เมื่อเมล็ดงอกแล้วจึงย้ายไปปลูกยังแปลงที่เตรียมไว้

ควรปลูกห่างกันประมาณ ๔-๕ เมตร เนื้อที่ ๑ ไร่ จะปลูกได้ประมาณ ๖๐ ต้น ปุ๋ยที่ใช้ดูแลรักษามักใช้ ปุ๋ยสดหรือมูลสัตว์ ถ้าต้องการดูแลและควรรดน้ำ ให้สม่ำเสมอและเพียงพอ

เมื่อเก็บยอดชะอมควรเหลือไว้ที่ยอด ๓-๔ ยอด เพื่อให้ชะอมได้ปรุงอาหารและหายใจ มิฉะนั้นชะอมจะตาย ชะอมเป็นรายได้เสริมให้กับเกษตรกรได้ดี มีการบันทึกถึงรายได้จากการขายยอดชะอมของชาวบ้านที่ จ. สุรินทร์ พบว่ามีการขายได้ ๒,๐๐๐-๗,๐๐๐ ต่อเดือน ขึ้นกับฤดูกาลและขนาดของพื้นที่ที่ปลูก นอกจากนี้ยังเป็นไม้ที่ปลูกเพียงครั้งเดียวและเจริญเติบโตให้ยอดอ่อนได้นานหลายปี

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
ม.11 ส.กษณอง อ.เมือง จ.ราชบุรี 76000
โทร. 081-6510628

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

ชะอม

Acacia insuavis Lace.

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Acacia insuavis* Lace.

วงศ์ : MINOSAE

ชื่อพื้นเมือง : ผักหละ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชะอมเป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก แตกเถาเป็นชะอมในป่า ลักษณะเป็นต้นไม้ใหญ่วัดเส้นรอบวงของลำต้นได้ ๑-๒ เมตร ไม้ชะอมที่ปลูกตามบ้าน จะพบในลักษณะ ไม้พุ่มและเจ้าของมักตัดกิ่งเพื่อให้ยอดอ่อนไม่สูงเกินไป จะได้เก็บยอดได้สะดวก ตามลำต้นและกิ่งก้าน มีหนามแหลม ใบเป็นประกอบขนาดเล็ก มีก้านใบแยกเป็นใบอยู่ ๒ ทาง ลักษณะคล้ายใบกระถิน หรือใบลิ้นปี่ ใบย่อยมีกลิ่นฉุนคล้ายกลิ่นลูกสะเดา ใบเรียบแบบสลับ ใบย่อยออกตรงข้ามกัน ใบย่อยรูปรี มีประมาณ ๑๓-๒๕ คู่ ขอบใบเรียบ ปลายแหลม ดอกออกที่ซอกใบ สีขาวหรือขาวนวล ดอกขนาดเล็ก จะเห็นชัดเจนเฉพาะกลางฤดูที่เป็นเส้นผอมๆ

สรรพคุณของชะอม

-สรรพคุณทางยา รากของชะอม สรรพคุณแก้ท้องเสีย ขับลมในลำไส้ แก้อาการปวดเสียวในท้องได้ดี

-สรรพคุณทางอาหาร ส่วนที่เป็นผัก/ฤดูกาล ยอดอ่อนใบอ่อน เป็นไม้ที่ออกทั้งปี แต่จะออกมากในฤดูฝน ชาวเหนือ นิยมรับประทานยอดชะอม หวานจะมีรสเปรี้ยวกลิ่นฉุน บางครั้งทำให้ปวดท้อง

วิธีการปลูกมะกรูด

การขยายพันธุ์

การขยายพันธุ์สามารถทำได้โดยการเพาะเมล็ด ตอนกิ่งหรือทาบกิ่ง มะกรูดชอบดินร่วนปนทรายที่มี การระบายน้ำดี ชอบแดดจัดถึงปานกลาง ก่อนจะปลูก ควรนำปุ๋ยคอกมาใส่ผสมกับดิน เพื่อให้ดินมีอาหารอุดม สมบูรณ์ดี หลุมที่ปลูกมีขนาดกว้าง ๕ ยาว x ๕ ลึก ประมาณ ๘๐ เซนติเมตร ก่อนที่จะวางพืชลงปลูกในหลุม ควรหาใบไม้ ใบหญ้าแห้งที่เน่าเปื่อยมูฟงใส่รองก้นหลุม ระยะปลูกประมาณ ๕ x ๕ เมตร

การปลูก

นำต้นกล้าปลูกลงในหลุมที่เตรียมไว้ หลังจากนั้น กดดินให้แน่นแล้วรดน้ำให้ชุ่ม ควรพรางแสงให้ต้นกล้า ในระยะแรก นิยมปลูกในช่วงฤดูฝน ให้น้ำรดแต่งกิ่ง เพื่อที่จะได้กิ่งที่ตัดแต่งออกมาใหม่

การปฏิบัติดูแลรักษา

๑. การให้น้ำ ในระยะที่ปลูกมะกรูดใหม่ ๆ ต้องหมั่น รดน้ำให้ความชุ่มชื้นแก่พืช จะทำให้พืชตั้งตัวได้เร็ว แตกใบอ่อนกิ่งอ่อนดี
๒. การใส่ปุ๋ย ควรใส่ปุ๋ยเพิ่มธาตุอาหารให้พืช เป็นครั้งคราว ซึ่งอาจเป็นปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และปุ๋ยชีวภาพก็ได้ปกติจะรับประทานใบมะกรูดเป็น อาหารจึงมักใช้ปุ๋ยที่มีไนโตรเจนสูง เช่น ๒๐-๑๕-๑๕ หรือใส่ปุ๋ยพื้น เช่น ๑๕-๑๕-๑๕
๓. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช จะมีหนอนของผีเสื้อ-กลางคืนกัดกินใบมะกรูดและยอดอ่อน จึงควรตรวจดูจา จับหนอนดังกล่าวในเวลาเช้าแล้วทำลายทิ้งเสีย

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของไม้ จังหวัดราชบุรี สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
ม.11 ต.พันกอง อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000
โทร. 081-6510628

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของไม้ จังหวัดราชบุรี สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

มะกรูด

Citrus hystrix DC.

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Citrus hystrix* DC.

ชื่อวงศ์ : Rutaceae

ชื่ออื่น : มะขุน มะขูด (ภาคเหนือ) มะขู (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) ส้มกรูด ส้มมั่ว (ภาคใต้)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง ๒-๔ เมตร เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาล มีหนามแหลมคมกึ่งก้าน ใบ เป็นใบประกอบที่มี ใบย่อยใบเดียวออกเรียงสลับ ปลายใบและโคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบเรียบเป็นมันสีเขียวเข้ม มีต่อมน้ำมัน อยู่ตามผิวใบ ผิวกลีบหอมเฉพาะ ก้านใบมีปีกคล้ายใบ ดอกออกเป็นช่อตามซอกใบที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาว กลีบเลี้ยงมี ๕ กลีบ กลีบดอกมี ๕ แฉกโคนกลีบ ดอกติดกัน ผล เป็นรูปทรงกลมหรือรูปไข่ โคนผลเรียว เป็นจุดผิวขรุขระ ผิวต่อมน้ำมัน ผลอ่อนสีเขียวแก่ ลูกเป็นสีเขียวมีรสเปรี้ยว เมล็ดกลมรี สีขาว มีหลายเมล็ด

ส่วนที่ใช้ : ราก ใบ ผล ผิวจากผล

สรรพคุณ

- ราก - กระทุ้งพิษ แก้ภัยภายในและแก้เสมหะเป็นพิษ
- ใบ - สีม้ำมันหอมระเหย
- ผล, น้ำคั้นจากผล - ใช้แต่งกลิ่น สระพรมรักษา ชันษะตุ รังแค ทำให้ลมระอา

ผิวจากผล

- ประโยชน์ยาขับลมในลำไส้ แก้แน่น
- เป็นยาบำรุงหัวใจ

วิธีและปริมาณที่ใช้

๑. ใช้เป็นยาบำรุงหัวใจ ขับลมในลำไส้ แก้แน่น แก้เสมหะ ผ่านผิวมะกรูดสดเป็นชิ้นเล็กๆ ๑ ช้อนแกง เดิมการบูร หรือ พิมเสน ๑ หยิบมือ ชงด้วยน้ำเดือด แช่ทิ้งไว้ ต้มแต่น้ำรับประทาน ๑ ถึง ๒ ครั้ง แต่ถ้า ยังไม่ค่อยทุเลาจะรับประทานติดต่อกัน ๒-๓ ครั้งก็ได้

๒. ใช้ระดมทำให้ลมระอาชุ่มชื้น เป็นเหงาหม ดกดำ ผสมลิ้นด้วย โดยผ่ามะกรูดเป็น ๒ ชิ้น เพื่อระดมเสร็จแล้ว เอามะกรูดสะอาด ใช้มะกรูดขี้ไปบดผสม น้ำมะกรูดเป็นกรด จะทำให้ลมระอา แล้วล้างมให้ สมน้ำไฟรอออกไปให้หมด หรือ ใช้มะกรูดเผาไฟ นำมาผ่าซีก ใช้ระดม จะรักษาชันษะตุ ทำให้ลมระอาชุ่มชื้น

ขั้นตอนการดูแลรักษา

๑. **การเตรียมดิน** ดินที่ปลูกควรเป็นดินร่วนซุย ที่
เชื้อได้ดี

๒. **การเตรียมดิน** ดินที่ปลูกควรเป็นดินร่วนซุย มีชั้น
ดินลึก ๕๐ - ๗๐ ซม. บริเวณนี้มีไม้หรือต้นไม้ขึ้นงอกงาม
แสดงว่าดินดี ขุดหลุม ๕๐ x ๕๐ x ๕๐ ซม. ใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ผสม
กับดินที่ขุดขึ้นมา แล้วกลบลงในหลุมตามเดิม เว้นไว้พอให้ดินที่
ข้างต้นลงไปได้ก็พอ

๓. **ระยะปลูก** แล้วแต่เราจะเลือกตามความเหมาะสม
เพราะต้นกล้าพันธุ์มะขามป้อม ที่ได้รับการทาบกิ่งหรือติดตา
อายุการให้ผลจะเร็ว คือ ๒ - ๓ ปี **แถวปลูก** ให้ยกลำได้ ระยะปลูก
อาจใช้ระยะ ๓ x ๖ เมตร

๔. การดูแลรักษามะขามป้อมแรกปลูก

๔.๑. **การให้น้ำ** ให้รดน้ำทุกวัน วันเว้นวัน
เมื่อเข้าเดือนที่ ๒ วันเว้น ๒ วัน หรือสังเกตจากความชื้น
ของหน้าดินที่โคนต้น

๔.๒. **การใส่ปุ๋ย** ระยะที่ ๑ ใส่ปุ๋ยที่
ไม่ตรงจุดสูง เพื่อเร่งการเจริญเติบโตใช้ปุ๋ยสูตร ๒๕-๗-๗
เริ่มให้ เมื่อปลูกลงดินสัก ๒ อาทิตย์ห่างกันสัก ๓ อาทิตย์ / ครั้ง
ครั้งละ ๑ ช้อนชา ถึงอายุ ๖ เดือน

๔.๓. **การใส่ปุ๋ย** ระยะที่ ๒ ใช้ปุ๋ย สูตรเสมอ
๑๖-๑๖-๑๖ สูตรนี้ ๒๕-๗-๗ ให้ ๓ อาทิตย์
ครั้งละ ๑ ช้อนโต๊ะจนอายุครบ ๒ ปี เมื่อเห็นว่าต้น
เจริญเติบโตสมบูรณ์แข็งแรงพอ

๔.๔. **การใส่ปุ๋ย** ระยะที่ ๓ คือ สูตรเสมออาหาร และ
สารสาธิต สูตร ๒-๒๕-๒๕ ครั้งละ ๒๐๐ - ๓๐๐ กรัม/
ต้น/ครั้ง แล้วครั้ง ๓ - ๔ ครั้ง เพื่อให้ปุ๋ยละดรายหมักแล้ว
งดน้ำ ๑๐ - ๑๕ วัน

ให้รู้ถึงว่าใบเหลือง เริ่มร่วง และมีตาออกแตกออกมา
ตามตาที่งอกใหม่หมด เริ่มให้น้ำน้อยๆ หลังก่อนหน้าตาออก
๒๐ - ๒๕ วัน ดอกจะบานและเริ่มติดผลเล็กๆ ติดมาก
ติดน้อย ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ฝนตกชุกดอกบานจะติด
ไม่ดี โรคและแมลงก็เป็นปัจจัยลบได้เหมือนกัน

๕.๕. **การให้น้ำ** ระยะที่ ๔ เมื่อติดผลเล็กๆ และ
ให้น้ำสม่ำเสมอ แล้วกลับมากใช้ปุ๋ยสูตรเสมอ ๑๖-๑๖-๑๖
เลี้ยงลูกจนกว่าจะเก็บได้ สรุปการให้ปุ๋ย ๒๕-๗-๗,
๑๖-๑๖-๑๖, ๒-๒๕-๒๕, ๑๖-๑๖-๑๖, ๑๖-๑๖-๑๖
ตามท้ายก่อนเก็บผลสัก ๑ เดือน จะทำให้รสชาติดี และที่จะ
ละเลยเสียไม่ได้ พวกธาตุอาหารเสริมแคลเซียมโบรอน และ
ธาตุอาหารทางใบ จะทำให้ได้คุณภาพดีเลิศ

๕.๖. **โรค** มะขามป้อมเป็นผลไม้ที่ทนทานต่อโรคต่างๆ
ได้ดีโดยธรรมชาติ แต่เมื่อเจอน้ำมาปลูกเป็นแปลง มีการ
จัดการเรื่องปุ๋ยเรื่องน้ำอย่างดี อาจจะทำให้ผลผลิตทางธรรมชาติ
อาจจะมีเชื้อราเข้าทำลายบ้างที่โคนต้นบ้าง แต่ก็ไม่น่า
ห่วงเท่าไร เพราะถ้าเราไม่ดูแลให้ดี เชื้อราจะเข้าในช่องกลุมน
สารเคมีที่ใช้เป็นกลุ่ม คาเบนิคิล แอนแทราโคล

๖.๑. **แมลงศัตรูพืช** มะขามป้อมมีแมลงศัตรูพืช
เล็กน้อยวิธีป้องกันกำจัด โดยไม่ใช้สารเคมี ก็ใช้สารสกัด
สมุนไพรจากพืช หรือน้ำส้มควันไม้ ฉีดป้องกันได้ แต่ถ้าระบาด
ก็ใช้สารเคมีฉีดพ่นตาม และถ้า ในขณะเดียวกัน สารเคมีที่ใช้
คือ พวกแมลง ใช้สารคาร์บาไรล (เซฟวิน ๘๕) แมลงปากดูด
ก็ใช้กลุ่ม ควาสิปุตแทน(พอส) ฉีดป้องกันและกำจัด

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การแปรรูปสมุนไพรขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
น.11 ต.ดินกอง อ.เมือง จ.ราชบุรี 70000
โทร ๐๓๔-๔๔๔๔๔๔

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การแปรรูปสมุนไพรขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

มะขามป้อม

Phyllanthus emblica L.

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Phyllanthus emblica L.*

ชื่อวงศ์ : Phyllanthaceae

ชื่ออื่นๆ : ก้าหวด (ราชบุรี) ก้านโต (เพชร-จันทบุรี)

ต้นยาตำ มั่งจู (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ต้น สูง ๑๐-๑๒ เมตร เปลือกต้นสีเทาอมน้ำตาล
แตกเป็นร่องตามยาว กิ่งก้านแข็ง เหนียว ใบ เป็นใบเดี่ยว
ออกเรียงสลับในจำนวนเดียวกัน รูปขอบขนาน กว้าง
๑-๕ ซม. ยาว ๔-๑๕ ซม. ปลายใบเป็นติ่งแหลม
โคนใบมนหรือเว้าเข้า ขอบใบเรียบ แผ่นใบเรียบ สีเขียว
ดอกออกเป็นช่อ เป็นกระจุกเล็กๆ ดอกสีเหลืองอ่อน-
ออกเขียวสลับดอกสี ๕-๖ กลีบ มีกลีบเลี้ยงคู่สั้นๆ ๓-๕ อัน
ก้านดอกสั้น ผลรูปทรงกลม ขนาด ๑.๓-๒ ซม. เป็นพืดสั้นๆ
๖ พู ผิวเรียบ ผลอ่อนสีเขียวอมเหลือง พอแก่เป็นสีเหลือง
ออกน้ำตาล เมล็ดรูปรี เปลือกหุ้มเมล็ดแข็ง

ส่วนที่ใช้ : น้ำจากผล ผลโตเต็มที่

สรรพคุณ

- น้ำจากผล - แก้ท้องเสีย ขับปัสสาวะ
- ผล - แก้ไอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ

วิธีและปริมาณที่ใช้

ผลโตเต็มที่ จำนวนไม่จำกัด รับประทานเป็นผลไม้

วิธีการขยายพันธุ์มะขามป้อม

- การตอน และการเพาะเมล็ด

วิธีการบำรุงและใส่ปุ๋ย

- ใส่ปุ๋ยคอก ปีละ ๒ ครั้ง
- ใส่ปุ๋ยสูตรเสมอ ๑๖-๑๖-๑๖ ปีละ ๒ ครั้ง
- ให้ปุ๋ยคอกปีละ ๑ ครั้ง
- คลุมโคนต้นด้วยเศษพืชแห้งต่างๆ บริเวณ
ทรงพุ่มและนอกเขตทรงพุ่ม
- ให้ปุ๋ยน้ำชีวภาพหรือจุลินทรีย์ ๑-๒ เดือน / ครั้ง

เทคนิคการเพิ่มธาตุอาหารในดิน

ควรฝังซากสัตว์ เช่น หอยเชอรี่ ปลาสดสับเป็นชิ้น
หรือบดละเอียด ฝังห่างจากทรงพุ่ม ๓ - ๕ ม. จำนวน
๔ - ๕ หลุม / ต้น ฝังไว้ ๓ ปี เพื่อให้ดินได้รับสารอาหาร
ตลอด ๒๔ ชั่วโมง อย่างต่อเนื่องหลายๆปี จะทำให้ดิน
มีความสมบูรณ์สูง การบำรุงดินมะขามป้อมในขั้นตอนที่
ถ้าให้ปุ๋ยชีวภาพ ทางใบหรือทางรากบ่อยจนเกินไป
จะทำให้ดินเกิดการเจริญเติบโตไม่แตกใบอ่อน
ผลจะหยุดการเจริญเติบโตส่งผลทำให้ผลมีขนาดเล็กและ
กลายเป็นผลแก่เร็ว อีกทั้งการให้ปุ๋ยทางใบอาจเป็นแหล่ง
อาศัยและแพร่ระบาดของเชื้อราได้

วิธีและปริมาณที่ใช้

- ใบสด
สำหรับคน ๑๐-๑๒ ใบ
สำหรับวัวควาย ๒๐-๓๐ ใบ
นำใบสดมาตำให้ละเอียดผสมกับน้ำข้าวสุกครึ่งแก้ว ต้มเอาแต่น้ำดื่มให้หมดทันทีที่มีอาการ
- อาจให้ดื่มชาได้ชงใน ๑/๒ - ๑ ชั่วโมงต่อมา
- รากสด
สำหรับคน ๑-๒ ounc
สำหรับวัวควาย ๒-๔ ounc
นำรากมาฝนหรือตำกับน้ำข้าวสุก แล้วดื่มให้หมดทันทีที่มีอาการ อาจใช้ชาได้ชงใน ๑/๒ - ๑ ชั่วโมงต่อมา

คำเตือน : การใช้รางจืดสำหรับถอนพิษยาฆ่าแมลง ยาพิษและสารพิษนั้น ต้องใช้ยาเร็วที่สุดเท่าที่จำทำได้ จึงจะได้ผลดี ถ้าพิษยาซึมเข้าสู่ร่างกายมากแล้ว หรือถึงวิงเวียนศีรษะ รางจืดจะได้ผลน้อยลง

วิธีการปลูกและการดูแลรักษารางจืด

ปลูก โดยเฉพาะเมล็ดหรือใช้เถาปักชำ เมล็ดรางจืดจะแก่นในราวเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม เก็บเมล็ดก่อนมีกระแตก นำมาใส่กระถางหรือผ้าพลาสติกเขียวเพื่อป้องกันเมล็ดกระเด็น นำเมล็ดไปเพาะแล้วย้ายปลูก การเพาะเมล็ดไม่มีหมักการแช่เถา เนื่องจากใช้เวลานานกว่าและเมล็ดมีจำนวนน้อย สำหรับ การชำเถา ให้เลือกเถาแก่นำมาตัดเป็นท่อนๆ ยาวประมาณสิบเศษ (๖-๘ นิ้ว) ให้มีตาติดอยู่ ๒-๓ ตา

ช่วงการหรือข้อของเถาอาจยาวไม่เท่ากัน อย่างน้อยให้มีความ ๒ ตา ในฤดูฝนสามารถนำไปปลูกในหลุมที่เตรียมไว้ได้เลย ไม่ต้องชำ แต่ถ้าเป็นฤดูร้อนควรนำไปชำในกระถางเพาะหรือถุงปักเถาให้เสียงเล็กน้อย ถ้าชำในฤดูฝนจะออกรากเร็วใช้เวลาราว ๒ อาทิตย์ ในฤดูแล้งจะช้ากว่า เมื่อเถาชำอายุได้ ๔๕ วัน ก็นำไปปลูกในหลุมที่รอกันหลุมด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ห่างจากค้ำประมาณ ๕๐ ซม.

รางจืดนั้นไม่เหมาะจะปลูกร่วมกับไม้ผล แต่ปลูกให้ขึ้นร่วมกับไม้ใหญ่อื่นๆ ได้ ถ้าจะให้สะดวกต่อการเก็บเกี่ยวควรทำค้ำให้ขึ้นสูงประมาณ ๑.๒๐ เมตร ค้ำควรมีขนาดใหญ่มากและแข็งแรง เพราะรางจืดมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การปักเสามีอายุสูงถึงห้าปีจึงไม่ปักค้ำกันใหม่จะช่วยให้เก็บเกี่ยวได้ง่าย

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้ประโยชน์ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
ม.11 ต.หินกอง อ.เมือง จ.ราชบุรี 76000
โทร. 081-0510628

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้ประโยชน์ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

รางจืด

Thunbergia laurifolia Lindl.

กรมป่าไม้
ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้ประโยชน์ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
ม.11 ต.หินกอง อ.เมือง จ.ราชบุรี 76000
โทร. 081-0510628

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Thunbergia laurifolia* Lindl.

วงศ์ : *Acanthaceae*

ชื่ออื่น : กำลังช้างเผือก ขอบชะนาง เครือเขาเขียว
ยาเขียว (ภาคกลาง) คาย รางเย็น (ยะลา) รูดลอติเออ
ซังกะ ปู้กะละ พอหน่อตูลู (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน)
คูเหว่า (ปัตตานี) กิตพุด (นครศรีธรรมราช)
น้านอง (สระบุรี) ย่าแอ แอดแอ (เพชรบูรณ์)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้เลื้อย/ไม้เถา เนื้อแข็ง ใบ ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม
รูปขอบขนานหรือรูปไข่ ปลายใบเรียวแหลม โคนใบมน
เว้า มีเส้น ๓ เส้นออกจากโคนใบ ดอก มีสีม่วงอมฟ้า
ออกเป็นช่อห้อยลงตามซอกใบ ใบประดับสีเขียวประแดง
กลีบเลี้ยงรูปจาน
ดอกรูปแตรสั้น โคนกลีบดอกสีเหลืองอ่อน เชื่อมติดกัน
เป็นหลอดปลายแยกเป็น ๔ กลีบ เกสรเพศผู้ ๔ อัน ผล เป็น
ฝักกลม ปลายเป็นจอยระ เพื่อกันแมลงเป็น ๒ ซีก

ส่วนที่ใช้ : ใบ ราก และเถาสด

สรรพคุณ

รางจืดที่มีประสิทธิภาพ คือรางจืดชนิดเถาดอกม่วง
รากและเถา - รับประทานแก้ริ้นใน กระหายน้ำ
ใบและราก - ใช้ปรุงเป็นยาถอนพิษไข้ เป็นยาพอก
บาดแผล น้ำร้อนลวก ไฟไหม้ ทำลายพิษยาฆ่าแมลง พิษ
จาก สดริกหินให้เป็นกลาง พิษจากดื่มเหล้ามากเกินไป
หรือยาเบื่อชนิดต่างๆ เข้าสู่ร่างกายโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ
ตาม เช่น ดัดอยู่ในฝักผลไม้ที่รับประทาน เมื่ออยู่ในสถานที่
ห่างไกล การนำส่งแพทย์ต้องใช้เวลา อาจทำให้คนไข้ถึงแก่
ชีวิตได้ ถ้ามีต้นรางจืดปลูกอยู่ในบ้าน ใช้ในรางจืดไม่กี่
อันจนเกินไปหรือจากที่ฝักอายุเกิน ๑ ปีขึ้นไปและพิษขาด
เท่านี้วิธีทำให้เป็นยาบรรเทาพิษเฉพาะหน้าก่อนนำส่ง
โรงพยาบาล (จากรางจืดจะมีตัวยาประมาณ ๔-๗ เท่า)
คนที่ใช้ปลูก ถ้าผสมขี้เถ้าแกลบหรือหมักถ่านปน
จะช่วยให้ต้นรางจืดมีตัวยามากขึ้น

วิธีการปลูกว่านตะขาน

หากจะถากมาหนึ่งใบแล้วเอาอิฐทุบให้ละเอียดผสมดินเหนียวเป็นสัดส่วนประมาณ ๑/๓ ก็พอแล้ว ผัดดินมาเข้าไว้ในกระถางนี้ โดยตั้งไว้ในที่ร่ม เอาดินวางลงในกระถาง หาไม้ปักกันโคลนแล้วเอา - เครื่องปลูกกลบโคนดินประมาณ ๒ นิ้ว ไม่ช้าก็จะมีงอกงาม อย่างรวดเร็ว จะงอกอย่าให้น้ำและเกินใบ

สรรพคุณ

นอกจากจะเอาใบสดและต้นค้ำกับน้ำสุรา เพื่อแก้พิษตะขานและแมลงป่องแล้วยังเอากากที่เหลือมาพอกบริเวณที่ฟกช้ำดำเขียวเนื่องจากโดนกัด โดนกระแทกหรืออาการช้ำชอง เติลิตตามข้อหรือ ตามอวัยวะต่างๆในร่างกายเพื่อบำบัดอาการนั้นให้สิ้นไป

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้อยู่ประโยชน์ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
ม.11 ต.ทับกวาง อ.เมือง จ.ราชบุรี 76000
โทร. 081-8510828

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้อยู่ประโยชน์ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

ว่านตะขาน

Muehlenbeckia platyclada

(F.v.Muell.) Meissn.

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Muehlenbeckia platyclada*
(F.v.Muell.) Meissn.

วงศ์ : Polygonaceae

ชื่อถิ่น : ตะขานเป็นกลีว (กลาง)
เหว เหอ (กรุงเทพมหานคร) ว่านตะขาน (เหนือ)
ผักเป็ด ตะขานพะยานฟ้า

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้พุ่ม ลำต้นตั้งตรง ต้นอ่อนสีเขียว แขนงเรียบ เป็นข้อๆ สีเขียว ตั้งตรง แตกกิ่งก้านมาก ต้นแก่โคนต้น เป็นสีน้ำตาลและกลม ใบเป็นใบเดี่ยว มีขนาดเล็ก ฝัใบน้อย หรือไม่มีเลย ใบเรียงสลับ ร่วงง่าย ชอบใบเรียบ เนื้อใบอ่อนนิ่ม ไม่ฝัก้านใบดอกออกเป็นข้อสั้นๆ ออกเป็นกระจุกเล็กๆ ที่บริเวณข้อ ดอกตัวผู้และดอกตัวเมียแยก ต้นกัน ดอกย่อยขนาดเล็กมาก กลีบรวมสีขาวแกมเขียว ฝั ๕ กลีบ รูปไข่ ก้านดอกสั้น โคนกลีบดอกติดกัน ก้านชูดอกสั้นมาก เกสรตัวผู้ ๗-๘ อัน ผลสด ฝัเนื้อ ฉ่ำน้ำ รูปค่อนข้างกลม ผลอ่อนฝัสีเขียว เมื่อสุกฝัแดง ฝัรสหวาน เมล็ดเดี่ยวฝัเหลือง เป็นต้น ๓ ต้น

ประโยชน์

เป็นที่น่าสนใจกว่าว่านตะขานนี้สามารถเอาต้น และใบสดๆมาตำให้แหลกผสมกับน้ำสุราเอามาพอก แก้พิษตะขานกัดด้วยได้อย่างดี ยิ่ง แก้กระทั่งพิษ-แมลงป่องก็สามารถบำบัดได้เช่นกันน้ำยาฝันี้ยังสามารถที่จะนำไปหยอดหูเพื่อแก้และแก้โรคหูน้ำหนอง ได้อย่างชะงัดอีกประการหนึ่งด้วย

สรรพคุณทางยา

- เปลือก แก้บิด ขับน้ำเหลืองเสีย แก้ท้องเสีย แก้
กามโรค
- ทำยาอมรักษาแผลในปาก แก้ปวดฟัน พอกดับพิษ
- ราก ใช้บำรุงธาตุ ขับพยาธิ รักษาบาดแผล แก้
คัน ทำให้เจริญอาหาร ขับพยาธิ บำรุงกระเพาะ
อาหาร ดับพิษร้อน แก้ไข้
- ยอดอ่อน รักษาฝีติ่งหวา
- ใบ ใช้แก้ท้องร่วง เจ็บคอ แก้ปวดหู
- ผล มีรสเปรี้ยวคล้ายมะนาว ใช้ แก้ไอ , แก้โรค
ลักปิดลักเปิด ฟกช้ำ ขับปัสสาวะ พอกดับพิษ
- เมล็ด แก้กลากเกลื้อน แก้เนื้อหนังชาในโรคเรื้อน
แก้โรคผิวหนัง แก้ตาปลา แก้เนื้องอก บำรุงไขข้อ
บำรุงกระดูก บำรุงเส้นเอ็น บำรุงกำลัง บำรุงผิวหน้า
- ยาง ทำลายตาปลา ถัดทำลายเนื้อที่ดันเป็นปุ่มโด้
แก้เลือดออกตามไรฟัน รักษาหู รักษาปาก แผล
เนื้องอก โรคเท้าช้าง น้ำมัน ฟกช้ำ ทาถอนตัวให้ร้อน

วิธีการขยายพันธุ์

เพาะเมล็ด ตอนกิ่ง

การปลูกและดูแลรักษา

ดินที่เหมาะสม คือ ดินร่วน ต้องการน้ำปานกลาง
ควรปลูกในที่ที่มีแสงแดดตลอดทั้งวัน

โรคและแมลงศัตรูพืช

ใช้ปุ๋ยหมักร่วมผสมให้ดินเกิดช่องว่างในการระบาย
ของรากโดยไม่ต้องรดน้ำมาก เน้นให้ดินแตกระแห้ง
จะได้ผลที่มีรสดี ลูกหมากแดงจะเปลี่ยนสี
ตั้งแต่สีขาว สีขาวอมชมพู สีส้ม ซึ่งในระยะนี้จะให้รส
เปรี้ยว ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีแดงอมม่วง และสีดำเข้ม
หมายถึงลูกแก่แล้ว จะให้รสชาติหวานนุ่มชวนอร่อย

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักงานส่งเสริมพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
ม.11 อ.บ้านโป่ง อ.เมือง จ.ราชบุรี 76000
โทร. 081-0810828

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดราชบุรี
สำนักงานส่งเสริมพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้

หนามแดง

(มะม่วงหาวมะนาวโห่)

Carissa Carandaslinn L.

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Carissa Carandaslinn L.*

วงศ์ : Apocynaceae

ชื่ออื่น : มะนาวโห่ (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

มะนาวโห่ (ภาคใต้) หนามขี้แฮด (เชียงใหม่)

หนามแดง (กรุงเทพฯ)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

หนามแดงเป็นไม้พุ่มสูง ๒-๓ เมตร ทรงพุ่มกลม
แตกกิ่งจำนวนมาก ลำต้นและกิ่งมีหนามแหลมยาว ๒-๔
ซม. ทุกส่วนมียางสีขาว ใบเป็นใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม
ใบรูปไข่กลับโคนใบและปลายใบมนกลม กว้าง ๘-๑๕ ซม.
ยาว ๕-๑๕ ซม. ดอกออกเป็นช่อสีขาวอมชมพู ออกเป็นช่อ
สั้น ๆ ที่ปลายกิ่ง ดอกย่อยมีกลีบเลี้ยง ๕ กลีบ โคนกลีบ
ดอกเชื่อมกันเป็นหลอดยาว ๑.๕-๒ ซม. สีชมพู
ปลายดอกแยกเป็น ๕ กลีบ ปิดเวียนเล็กน้อย เมื่อดอก
บานมีเส้นผ่านศูนย์กลาง ๒-๓ ซม. กลีบสีนวลอ่อน ๆ
ตลอดวัน ออกดอกตลอดปี แต่มีดอกมากในช่วงเดือน
กุมภาพันธ์ - เมษายน เมื่อเป็นผลจะมีผิวสีแดงใส
แก่จัด ผลจะเป็นสีน้ำตาลอมม่วงมะนาวโห่ เป็นผลไม้
ที่อุดมด้วยธาตุเหล็กและมีส่วนผสมของวิตามินซี
(Vitamin C) อยู่มาก มีการใช้เป็นอาหารเสริม
สำหรับผู้ขาดวิตามินซี ดังผู้ป่วยเป็นโรคเลือดออก
ตามไรฟัน และบางครั้งสำหรับผู้เป็นโรคโลหิตจาง
(anemia) ผลที่สุกแล้วจะ มีรสเปรี้ยว เหมาะสำหรับ
ทำผักดอง เมื่อแห้ง มีเพคติน (Pectin) และกรดเป็นผง
จะเป็นส่วนผสมของอาหารที่ได้ความเหนียวสามารถ
เป็นส่วนของอาหารพวกเจลลี่ (Jelly), แยม (Jam),
น้ำเชื่อม (Syrup) และเครื่องปรุงเติมในอาหาร
(Chutney) ให้ได้รสหวาน

ผลไม้สมุนไพร มะม่วงหาว มะนาวโห่ ช่วยรักษาโรค
เป็นผลไม้สมุนไพร ช่วยซ่อมร่างกาย รับประทานสด ๆ
วันละ ๕-๗ ลูก สำหรับผู้ป่วยเป็นโรคปวด หัวใจ มะเร็ง
อุ้งลมโป่งพองเบาหวาน ไต เบาหวาน ไทรอยด์ ช่วยขยาย
หลอดเลือด เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง มีหลายท่านว่ากินว่า
อาการป่วยโรคดังกล่าว จะดีขึ้นเรื่อย ๆ และสุขภาพ-
ดีขึ้นมาก ๆ

5. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม การรวมกลุ่ม เพื่อ
ดำเนินการกิจกรรมการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและ
ของป่าตามกลุ่มเป้าหมาย

6. ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้ขนาดเล็กและ
ของป่า เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ไม้ในรูปแบบต่างๆ
อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มมูลค่าแก่ผลิตภัณฑ์ และ
ถูกหลักวิชาการ

7. จัดนิทรรศการ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์การใช้
ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า

ติดต่อรับกล้าของป่า

และเอกสารทางวิชาการได้ที่!!!

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า
จังหวัดขอนแก่น

ดร.พาพระ อ.เมือง จ.ขอนแก่น

โทรศัพท์ 0-4326-1141, 09-2136-0031

www.smalltimber@hotmail.co.th

facebook : ศูนย์ส่งเสริมไม้ขนาดเล็ก จ.ขอนแก่น

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า
จังหวัดขอนแก่น

สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า
จังหวัดขอนแก่น

ประวัติความเป็นมา

ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้
ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดขอนแก่น
จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2541 โดยได้ขอใช้พื้นที่ของ
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดขอนแก่น
ศูนย์ส่งเสริมไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัด
ขอนแก่น ดำเนินงานภายใต้โครงการส่งเสริม
และพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและ
ของป่า (Extension & Development Utilization
of Small Timber and Non-Wood Forest
Products Project) เป็นโครงการที่มีส่วนร่วม
ช่วยเสริมงานในการศึกษาวิจัย และนำผลที่ได้
ไปประยุกต์ใช้ในโครงการต่างๆ ทั้งในด้าน
การใช้ประโยชน์ การดูแลรักษาไม้ขนาดเล็ก
ให้มีความคงทน สามารถใช้ประโยชน์ได้เป็น
ระยะเวลานาน เป็นการช่วยลดปริมาณการใช้
ไม้จากป่าธรรมชาติ ส่งเสริมการปลูก
พัฒนาเทคนิค วิธีการขยายพันธุ์และเพิ่ม
มูลค่า เพิ่มปริมาณของป่าให้มากขึ้น
สามารถใช้ประโยชน์ในเชิงอนุรักษ์อย่าง
ยั่งยืนต่อไป

หน้าที่และพันธกิจ

1. ส่งเสริม พัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและ
ของป่าอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านเก็บหา การ
เพิ่มมูลค่า การเพิ่มปริมาณโดยขยายพันธุ์หรือ
ปลูกเพิ่มเติมในส่วนป่า ป่าเอกชน ป่าชุมชน
2. ส่งเสริม สนับสนุนทางด้านวิชาการ ให้มีการใช้
ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า ให้กับชุมชน ผู้สนใจ
รวมทั้งการเผยแพร่ขยายพันธุ์ของป่ากลับ คืนสู่
สภาพป่า
3. ส่งเสริม คอบสนองการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็ก
และของป่าในป่าเอกชน ป่าชุมชนในรูปแบบผลิตภัณฑ์
ไม้ต่างๆ อย่างครบวงจร ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
4. สร้างงาน สร้างอาชีพที่มั่นคงแก่ราษฎร ให้มีสภาพ
ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยการถ่ายทอดเทคโนโลยี
ดังกล่าวแก่กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกป่า
ตลอดจนผู้ที่มีความสนใจ

กิจกรรมศูนย์ฯ

1. สำรวจ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของ
ป่า ด้วยการสำรวจข้อมูลพื้นฐานทางด้านไม้ขนาดเล็ก
และของป่า เพื่อประเมินศักยภาพ โดยเริ่มดำเนินการ
สำรวจแหล่ง ชนิด ปริมาณของไม้และของป่า พร้อมทั้ง
ส่งเสริม เผยแพร่การใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า

2. เพราะข้ากล้าของป่า เพื่อแจกจ่ายแก่เกษตรกร และผู้
สนใจ นำไปปลูกในพื้นที่สวนป่า ป่าปลูก ในลักษณะ
ต่างๆ และป่าชุมชน

3. แปลงสาธิต จัดทำแปลงตัวอย่าง แปลงทดลอง เพื่อ
การศึกษาหาข้อมูล รวบรวมข้อมูล สำหรับส่งเสริมและ
เผยแพร่แก่ประชาชน เกษตรกร และผู้สนใจทั่วไป เพื่อ
เป็นตัวอย่างและแนวทางที่จะปฏิบัติและประกอบอาชีพ
อันก่อให้เกิดรายได้ต่อไป

4. ผักอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้
ขนาดเล็กและของป่า โดยนำหลักวิชาการที่ได้ศึกษา
ค้นคว้า วิจัย และทดลองมาพัฒนาให้เข้ากับ
สถานการณ์ ปัจจุบัน และส่งเสริมกลุ่มเป้าหมายให้
นำไปปฏิบัติโดยสาธิต การฝึกอบรม และถ่ายทอด ใน
รูปแบบต่างๆ เช่น ด้านคุณสมบัติ การแปรรูป ตลอดจน
การเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์ของป่าปฏิบัติ

การปลูกและบำรุงดูแลหวายดง

การเตรียมพื้นที่ ควรทำการไถพรวนอีกครั้งเพื่อให้ดินร่วนซุย ซึ่งระบบรากของหวายดงแพร่กระจายได้ไว ทำให้หวายดงที่ปลูกตั้งตัวได้เร็ว การไถควรเตรียมไว้ก่อนฤดูฝน คือช่วงเดือนเมษายนหรือเดือนพฤษภาคม

การกำหนดระยะปลูก เนื่องจากหวายดงที่ปลูกแล้วสามารถที่จะเก็บผลผลิตไปได้กว่า ๓๐ ปี ดังนั้นจึงควรวางระยะปลูกให้เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตต่อเนื่องที่สูงสุด และสะดวกในการจัดการระยะยาวด้วยระยะปลูกที่เหมาะสมที่สุดคือ ระยะ ๓x๑.๕ เมตร ซึ่งในพื้นที่ ๑ ไร่ จะปลูกหวายดงได้ประมาณ ๓๕๐ ต้น

การเตรียมหลุมปลูก ขนาดกว้างxยาวxลึก ขนาด ๔๐x๔๐x๓๐ ซม. รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอก จำนวนประมาณ ๔-๕ ลิตร เสร็จแล้วเอาหน้าดินลงทับปุ๋ยคอกอีกที ให้หนาประมาณ ๖-๘ นิ้ว นำกล้าหวายดงที่แกะถุงออกแล้วตั้งบนดินส่วนที่ทับหน้าปุ๋ยคอก แล้วจึงกลบด้วยดินส่วนที่เหลือ

การตัดเก็บผลผลิตหน่อหวาย

การแตกหน่อของหวาย จะมีการแตกตาอ่อน(หน่อใหม่)ออกจากเหง้าใต้ดิน โดยหวาย ๑ ต้นจะมีจะกำเนิดตาอ่อน ๒-๓ ตา เมื่อกอหวายมีอายุได้ ๒ ปี จะมีจำนวนหน่อที่กอ ๔-๖ หน่อ (ขึ้นอยู่กับสภาพดินพื้นที่และการดูแลรักษา) เป็นหน่อที่สามารถตัดจำหน่ายได้ ๓-๔ หน่อ การตัดหน่อหวายที่โตได้ขนาดพอเหมาะออกไปเสียบ้าง จะเป็นการช่วยกระตุ้นให้หวายแตกต้น (หน่อ) ใหม่ได้เร็วขึ้น ซึ่งในการตัดหน่อหวาย ควรตัดให้สูงจากผิวดิน ๑-๒ นิ้ว หากชิดโคนต้นเกินไปจะตัดถูกตาข้างทำให้สูญเสียหวายต้นใหม่ที่ควรจะได้ ควรเลือกตัดหน่อที่มีขนาดโตพอประมาณ เพราะจะได้เนื้อในที่มีขนาดใหญ่

การตัดหวายที่สะดวกที่สุด คือ ใช้กรรไกรตัดกิ่งไม้ขนาดใหญ่หนีบตรงโคนต้นเหนือผิวดิน ๑-๒ นิ้ว หน่อ (ต้น) หวายที่ตัดได้แล้วจะลิดใบและหนามออก เพื่อนำไปจำหน่ายสู่ผู้บริโภค และเมื่อลอกกาบหุ้มออกแล้วจะได้ส่วนอ่อนที่อยู่ข้างในที่ใช้รับประทานได้

หน่อหวายที่วางจำหน่ายตามท้องตลาด ราคาเฉลี่ยหน่อละ ๕-๘ บาท โดยเจ้าของสวน (เกษตรกร) จะจำหน่ายออกจากสวนราคาหน่อละ ๓-๔ บาท หน่อหวายที่ตัดมาแล้วสามารถรอการจำหน่ายได้ ๗ วัน

ตารางแสดงผลผลิตและรายได้จากการปลูกหวายดง (พื้นที่ ๓ ไร่/ครอบครัว)

ปีที่	ค่าใช้จ่ายดำเนินการ	รายได้จากผลผลิต	กำไรสุทธิ	กำไรสะสม
๑	- ค่าจ้างในการไถพรวน $200 \text{ บาท} \times 2 \text{ ครั้ง} \times 3 \text{ ไร่} = 1,200 \text{ บาท}$ - ค่าจ้างปลูก $2 \text{ คน} \times 140 \text{ บาท} \times 3 \text{ วัน} = 840 \text{ บาท}$ - ค่าปุ๋ยคอกรองกันหลุม = 1,050 บาท - ค่าต้นกล้าหวาย $6 \text{ บาท} \times 350 \text{ กล้า} \times 3 \text{ ไร่} = 6,300 \text{ บาท}$ รวม ๙,๓๙๐ บาท - ดอกเบี้ย ๙,๓๙๐ $\times 0.15 = 1,408.50$ บาท รวม ๑๐,๗๙๘.๕๐ บาท	-	- ๑๐,๗๙๘.๕๐ บาท	- ๑๐,๗๙๘.๕๐ บาท
๒	- ค่าจ้างไถพรวนกำจัดวัชพืช $200 \text{ บาท} \times 2 \text{ ครั้ง} \times 3 \text{ ไร่} = 1,200 \text{ บาท}$ - ซื้อกรรไกรตัดกิ่งขนาดใหญ่ = ๕๕๐ บาท - ซื้อถุงมือหนัง ๒ คู่ $\times 60 \text{ บาท} = 120 \text{ บาท}$ - ซื้อรองเท้าบูท ๒ คู่ $\times 140 \text{ บาท} = 280 \text{ บาท}$ - ดอกเบี้ย = 1,4๐๘.๕๐ บาท - ค่าปุ๋ยคอก = 1,๕๐๐ บาท รวม ๕,๐๕๘.๕๐ บาท	- จำหน่ายหน่อหวาย $1.5 \text{ หน่อ} \times 350 \text{ กอ} \times 3 \text{ ไร่} \times 4 \text{ บาท} = 6,300 \text{ บาท}$ รวม ๖,๓๐๐ บาท	๑,๒๔๑.๕๐ บาท	- ๙,๕๕๓ บาท
๓	- ค่าจ้างไถพรวนกำจัดวัชพืช $200 \text{ บาท} \times 2 \text{ ครั้ง} \times 3 \text{ ไร่} = 1,200 \text{ บาท}$ - ค่าปุ๋ยคอก = 1,๕๐๐ บาท รวม ๒,๗๐๐ บาท	- จำหน่ายหน่อหวาย $3 \text{ หน่อ} \times 350 \text{ กอ} \times 3 \text{ ไร่} \times 4 \text{ บาท} = 12,600 \text{ บาท}$ รวม ๑๒,๖๐๐ บาท	๙,๙๐๐ บาท	๓๔๓ บาท
๔	- ค่าจ้างไถพรวนกำจัดวัชพืช $200 \text{ บาท} \times 2 \text{ ครั้ง} \times 3 \text{ ไร่} = 1,200 \text{ บาท}$ - ค่าปุ๋ยคอก = ๒,๐๐๐ บาท รวม ๓,๒๐๐ บาท	- จำหน่ายหน่อหวาย $5 \text{ หน่อ} \times 350 \text{ กอ} \times 3 \text{ ไร่} \times 4 \text{ บาท} = 21,000 \text{ บาท}$ รวม ๒๑,๐๐๐ บาท	๑๗,๘๐๐ บาท	๑๘,๑๔๓ บาท

ปีที่	ค่าใช้จ่ายดำเนินการ	รายได้จากผลผลิต	กำไรสุทธิ	กำไรสะสม
๕	-ค่าจ้างไถพรวนกำจัดวัชพืช $200 \text{ บาท} \times 2 \text{ ครั้ง} \times 3 \text{ ไร่} = 1,200 \text{ บาท}$ -ค่าปุ๋ยคอก = ๒,๕๐๐ บาท รวม ๓,๗๐๐ บาท	-จำหน่ายหน่อหวาย $6 \text{ หน่อ} \times 350 \text{ กอ}$ $\times 3 \text{ ไร่} \times 4 \text{ บาท} =$ $25,200 \text{ บาท}$ รวม ๒๕,๒๐๐ บาท	๒๑,๕๐๐ บาท	๓๙,๖๔๓ บาท
รวม ๕ ปี		๓๙,๖๔๓ บาท		

การปลูกหวายดงเพื่อผลิตหน่อ ถ้าหากใช้เฉพาะแรงงานในครัวเรือนหรือปลูกเพื่อเป็นรายได้เสริม ขนาดแปลงละ ๒-๓ ไร่ จะกำลังพอเหมาะต่อการจัดการ (การตัดเก็บผลผลิตและบำรุงดูแล) ของแรงงานในครอบครัวซึ่งการลงทุนและรายได้จากการปลูกหวายดงเพื่อผลิตหน่อ(ในกรณีที่ต้องซื้อกล้าหวายมาปลูก) จะมีการลงทุนเริ่มต้นในปีแรก ๑๐,๗๙๘ บาท และจะเริ่มตัดผลผลิตหน่อจำหน่ายได้ในปีที่ ๒ ในแต่ละปีก็จะมีค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการบำรุงดูแล แต่ทั้งนี้จะสามารถคืนทุนได้ทั้งหมดในปีที่ ๓ และเริ่มมีกำไรมากขึ้นในปีที่ ๔ และนับจากปีที่ ๕ เป็นต้นไป กอหวายจะเจริญเติบโตและให้ผลผลิต ไม่ต่ำกว่ากอละ ๖-๗ หน่อต่อปี ซึ่งจะทำให้มีรายได้เป็นผลกำไรไม่ต่ำกว่าปีละ ๒๑,๕๐๐ บาท (เฉลี่ยผลกำไรสุทธิไม่ต่ำกว่าไร่ละ ๗,๐๐๐ บาท/ปี) ดังนั้น การปลูกหวายผลิตหน่อเพื่อการบริโภคจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสร้างอาชีพและรายได้แก่เกษตรกรได้ดีพอสมควรนอกเหนือจากการปลูกแต่เพียงพืชเกษตรเชิงเดี่ยวอื่นๆ ทั่วไป

ตารางผนวกที่ 6 ชนิดพืชสมุนไพรและเครื่องเทศที่สำคัญ

บัญชีที่ 1 พืชสมุนไพรและเครื่องเทศที่กำหนดความสำคัญไว้ลำดับต้น

คุณสมบัติ เป็นพืชสมุนไพรและเครื่องเทศที่เป็นไม้พ่ายืนต้นมีคุณค่าหายาก มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวในทางยาหรือเครื่องเทศ หลายชนิดเป็นไม้หวงห้ามพิเศษ ควรได้รับการสงวนและศึกษาวิจัยเร่งด่วน

ลำดับที่	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์
1	กระเบา	<i>Hydnocarpus anthelmintica</i> Pierre	FLACOURTIACEAE
2	กระเจาะ	<i>Hesperethusa crenulata</i> Roem.	RUTACEAE
3	กฤษณา	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex H. Lec.	THYMELAEACEAE
4	กานพลู	<i>Eugenia caryophyllus</i> Bullock & Harrison	MYRTACEAE
5	การบูร	<i>Cinnamomum zeylanicum</i> Linn.	LAURACEAE
6	กำยาน	<i>Styrax</i> spp.	STYRACACEAE
7	โก	<i>Ternstroemia gymnanthera</i> Bedd.	THEACEAE
8	จันทน์ขาว	<i>Tarenna hoaensis</i> Pitard	RUBIACEAE
9	จันทน์ชะมด	<i>Aglaia pyramidata</i> Hance	MELIACEAE
10	จันทน์แดง	<i>Dracaena loureiri</i> Gagnep.	AGAVACEAE
11	จันทน์หอม	<i>Mansonia gagei</i> Drumm.	STERCULIACEAE
12	จำปี้ดง	<i>Magnolia henryi</i> Dunn	MAGNOLIACEAE
13	ตะไคร้ต้น	<i>Litsea cubeba</i> Pers.	LAURACEAE
14	เทพทาวโร	<i>Cinnamomum porrectum</i> Kosterm.	LAURACEAE
15	บุนนาค	<i>Mesua ferrea</i> Linn.	GUTTIFERAE
16	ฝาง	<i>Caesalpinia sappan</i> Linn.	CAESALPINIACEAE
17	พะยอม	<i>Shorea talura</i> Roxb.	DIPTEROCARPACEAE
18	มะเกลือ	<i>Diospyros mollis</i> Griff.	EBENACEAE
19	มะขาง	<i>Zanthoxylum collinsae craib</i> Alston	RUTACEAE
20	มะขามป้อม	<i>Phyllanthus emblica</i> Linn.	EUPHORBIACEAE
21	มะขามป้อมดง	<i>Cephalotaxus griffithii</i> Hook. f.	CEPHALOTAXACEAE
22	มะแว่น	<i>Zanthoxylum limonella</i> Alston	RUTACEAE
23	มะคำดีควาย	<i>Sapindus rarak</i> A. DC.	SAPINDACEAE
24	มะตูม	<i>Aegle marteelos</i> Corr.	RUTACEAE
25	มะพอก	<i>Parinari anamense</i> Hance	ROSACEAE

ลำดับที่	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์
26	มะหาด	<i>Artocarpus lakoocha</i> Roxb.	MORACEAE
27	ยมหอม	<i>Toona ciliata</i> M. Roem.	MELIACEAE
28	ยางแดง	<i>Dipterocarpus tubinatus</i> Gaevhn. f.	DIPTEROCARPACEAE
29	ยางบก	<i>Persea kurzii</i> Kosterm.	LAURACEAE
30	รงทอง	<i>Garcinia hanburyi</i> Hook.	GUTTIFERAE
31	ลัมแขก	<i>Garcinia atroviridis</i> Griff.	GUTTIFERAE
32	ลัมปอย	<i>Acacia concinna</i> DC.	MIMOSACEAE
33	สมอติง	<i>Terminalia citrina</i> Roxb. ex Flem	COMBRETACEAE
34	สมอไทย	<i>Terminalia chebula</i> Retzius	COMBRETACEAE
35	สมอพิเภก	<i>Terminalia bellerica</i> Roxb.	COMBRETACEAE
36	สารภี	<i>Mammea siamensis</i> Kosterm.	GUTTIFERAE
37	ลำรอง	<i>Scaphium macropodum</i> Beaumee	STERCULIACEAE
38	อบเชย	<i>Cinnamomum bejolghota</i> Sweet	LAURACEAE
39	อุ้นป่า	<i>Viburnum inopinatum</i> Craib	CAPRIFOLIACEAE
40	ฮ้างแกง	<i>Cinnamomum crenulicupulum</i> Kosterm.	LAURACEAE

ตารางผนวกที่ 6 ชนิดพืชสมุนไพรและเครื่องเทศที่สำคัญ

บัญชีที่ 2 พืชสมุนไพรและเครื่องเทศที่กำหนดความสำคัญไว้ลำดับรอง

คุณสมบัติ เป็นพืชสมุนไพรและเครื่องเทศ ทั้งไม้พ่ายืนต้น และไม้ล้มลุก มีคุณค่าทางยาและมีการใช้มาก
ในตำรามาตรฐานสมุนไพร

ลำดับที่	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์
1	กระวาน	<i>Amonum testaceum</i> Ridi.	ZINGIBERACEAE
2	กวาวเครือ	<i>Millettia auriculata</i> Bak. Var. <i>extensa</i> Benth.	PAPILIONACEAE
3	ขมิ้นชัน	<i>Curcuma longa</i> Linn.	ZINGIBERACEAE
4	ขลุ้	<i>Pluchea indica</i> (Linn.) Less.	COMPOSITAE
5	คางคกเดียด	<i>Arfeuillea arborescens</i> Pierre	SAPINDACEAE
6	คำฝอย	<i>Carthamus tinctorius</i> Linn.	COMPOSITAE
7	เครื่องเห่า	<i>Toddalia asiatica</i> Lamk.	RUTACEAE
8	จันทน์เทศ	<i>Myristica fragrans</i> Linn.	MYRISTICACEAE
9	เจตมูลเพลิงแดง	<i>Plumbago indica</i> Linn.	PLUMBAGINACEAE
10	จำปูน	<i>Anaxagorea javanica</i> Bl	ANNONACEA
11	ชุมเห็ดเทศ	<i>Cassia alata</i> Linn.	LEGUMENOSAE
12	ดองดึง	<i>Gloriosa superba</i> Linn.	LILIACEAE
13	ดีปลี	<i>Piper retrofractum</i> Vahl	PIPERACEAE
14	ตะไคร้หอม	<i>Cymbopogon nardus</i> Rendle.	GRAMINEAE
15	ตองแตก	<i>Baliospermum montanum</i> Muell. Arg.	EUPHORBIACEAE
16	ดัดเต้าตัน	<i>Diospyros ehretioides</i> Wall.	EBENACEAE
17	ตาลปัตรฤาษี	<i>Opuntia cochenillifera</i> Mill.	CACTACEAE
18	เดยแก้ว	<i>Pandanus distans</i> Spr.	PANDANACEAE
19	ถ่อน	<i>Dalbergia maymyensis</i> Craib	PAPILIONACEAE
20	เถาว์ลยเปรียง	<i>Derris scandens</i> Benth.	PAPILIONACEAE
21	บุก	<i>Amorphallus campanulatus</i> Bl. Ex Decne.	ARACEAE
22	ปีบ	<i>Millingtonia hortensis</i> Linn. f.	BIGNONIACEAE
23	เปล้า	<i>Croton spp.</i>	EUPHORBIACEAE
24	พญามือเหล็ก	<i>Strychnos roborans</i> A.W. Hill	STRYCHNACEAE

ลำดับที่	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์
25	พญาขอ	<i>Climacemthus nutums</i> Lindau	ACANTHACEAE
26	ไพล	<i>Zingiber cassumunar</i> Roxb.	ZINGIBERACEAE
27	ฟ้าทะลายโจร	<i>Andrographis pariwata</i> Nees.	ACANTHACEAE
28	มะขวิด	<i>Feronia elephantum</i> Corr.	RUTACEAE
29	มะขามแขก	<i>Cassia angustifolia</i> Vahl	CAESALPINIACEAE
30	มะดัน	<i>Garcinia schomburgkiana</i> Pierre	GUTTIFERAE
31	มะแว้งเครือ	<i>Solanum trilobatum</i> Linn.	SOLANACEAE
32	มะแว้งต้น	<i>Solanum indicum</i> Linn.	SOLANACEAE
33	มังคุด	<i>Garcinia mangostane</i> Linn.	GUTTIFERAE
34	โมกหลวง	<i>Holarrhena antidysenterica</i> Wall	APOCYNACEAE
35	ระย่อม	<i>Rauvolfia serpentina</i> Benth. ex kurz	APOCYNACEAE
36	ราชดัด	<i>Brucea javanica</i> Merr.	SIMAROUBACEAE
37	เร่ว	<i>Amomum xanthioides</i> Wall	ZINGIBERACEAE
38	ว่านหางจระเข้	<i>Aloe vera</i> Linn. Burm. F	LILIACEAE
39	สุรามะริด	<i>Litsea baviensis</i> Lec.	LAURACEAE
40	หมีเหม็น	<i>Litsea glutinosa</i> C. B. Robinson	LAURACEAE

โครงการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า
กลุ่มงานพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้